

Bij Simon de Looier X
Bijbelcentrum X
www.bijsimondelooier.nl

Huis voor allen

- over evangelisatie in het seculiere Amsterdam -

Afstudeerproduct van:
Liesbet van der Meer
t.b.v. Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'
onder begeleiding van:
Academie Theologie Christelijke Hogeschool Ede

Huis voor allen

- over evangelisatie in het seculiere Amsterdam -

Afstudeerproduct van:
Liesbet van der Meer
Studentnummer: 050948
kavdmeer@student.chc.nl

Opdrachtgever:
Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'
Dhr. J. Krijgsman
Looiersgracht 70-72
1016 VT Amsterdam
amsterdam@bijbelcentrum.nl

Afstudeerbegeleider:
Dhr. S. van der Velde
Academie Theologie
Christelijke Hogeschool Ede

Beoordelaar:
Mw. H. de Pater
Academie Theologie
Christelijke Hogeschool Ede
Februari 2016

Voorwoord

In de Bijbel, in Lukas 10, lezen we de gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan. Over de man die onderweg een slachtoffer van een overval aantrof. Hij was degene die met innerlijke ontferming werd bewogen over de half dode man, hem verbond en hem op zijn ezel meenam naar een herberg.

In de grondtekst staat voor 'herberg' een woord dat betekent 'huis voor allen'. Ik zou in het kader van dit afstudeerproduct graag twee toepassingen willen maken:

In de praktische theologie wordt wel gewerkt met metaforen om bepaalde kerktypen aan te duiden. Eén daarvan is de herberg. De herberg staat dan symbool voor een open en gastvrije plek. Een plek waar vreemdelingen graag geziene gasten zijn voor een goed gesprek, een kop koffie. Een warme plek te midden van een steeds 'kouder wordende' samenleving. Een plek om mensen in contact te brengen met de Bijbel en samen op zoek te gaan naar wat God ons te zeggen heeft.

De andere toepassing reikt verder dan dit tijdelijke leven. Kerkelijke instanties en allen die in Gods Koninkrijk dienstbaar zijn hebben de mooie maar complexe opdracht als Jezus zegt: "maak alle volken tot Mijn discipelen" (Mattheüs 28 vers 18-20). Wij zijn geroepen om onze naasten die we ontmoeten, bijvoorbeeld in het evangelisatiewerk, op de 'ezel' van ons gebed te brengen naar het Vaderhuis. Dit verklaart de naamgeving van dit afstudeerproduct.

Dit werk wil ik graag aanbieden aan de opdrachtgever dhr. Johan Krijgsman, evangelist van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' en het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten. Het afgelopen jaar heb ik als student theologie en als stagiaire en vrijwilligster van het Bijbelcentrum mogen werken aan dit product. Dit heb ik met veel genoeg gedaan. Amsterdam heeft de achterliggende jaren mijn hart gegrepen. Het is de stad waar mijn grootouders hebben geleefd; in het bijzonder de Jordaan. Dat gaf een extra dimensie aan het hele werk dat ik heb mogen doen.

Velen hebben mij geholpen bij de totstandkoming van dit werk. Ik wil hen graag bedanken. Het is onmogelijk alle personen bij naam te noemen, zoals de bezoekers van het Bijbelcentrum die mij te woord stonden. Ik ben hen niet minder mijn dank verschuldigd maar in het bijzonder wil ik graag mijn opdrachtgever noemen. Johan, altijd was je bereid mij te woord te staan wanneer ik meer informatie nodig had en je bracht mij in contact met mensen om mijn praktijkonderzoek te kunnen voltooien. Ik mag deelgenoot zijn van de mooie, maar ook moeilijke dingen die op je pad komen in het evangelisatiewerk. Ik kan je niet genoeg bedanken en ik hoop ook in de toekomst je nog waar mogelijk bij te staan in het werk. Van harte de zegen van de Heere gewenst voor jou persoonlijk, je gezin en in je werk.

Graag noem ik uit het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten dhr. G. Geijtenbeek en ds. B. Labee, die hebben meegedacht en de tijd namen voor gesprek. Ook ds. P.J. Visser, ds. B. van der Graaf en evangelist J. ten Brinke, voorgangers van de externe projecten in Amsterdam wil ik niet onbenoemd laten en hen bedanken.

Verder bedank ik graag mijn afstudeerbegeleider dhr. S. van der Velde. We kennen elkaar vanaf het begin van de studie. Je geruststellende houding gaf mij elke keer weer nieuwe motivatie verder te gaan. Dank!

Ook wil ik Rob Schreurs, mijn trouwe studie-, vertaal- en computerhulp, bedanken. Je hebt me niet alleen bijgestaan met de theorie, maar je mocht als ex-bezoeker van 'Bij Simon de Looier' ook het middel zijn om mij in contact te brengen met Johan Krijgsman en het Bijbelcentrum. Bijzonder.

Henk Hofman wil ik bedanken voor de praktische hulp door dit product te controleren op spelling. Ik hoop dat je als trouwe bezoeker van de zondagse samenkomsten ook wat aan mijn product hebt gehad.

Mijn moeder heeft het mij mogelijk gemaakt veel tijd in de studie te stoppen. Hartelijk bedankt voor alles!

Tot slot Pieter, jij als mijn aanstaande man hebt meegeleefd en meegewerkt in onder andere het trouw doorlezen van geschreven stukken. Ik ben blij dat ook jij de stad Amsterdam weet te waarderen. We hopen in de toekomst ook samen als invalvrijwilligers in de inloop mensen te ontvangen.

Verwonderd ben ik over Gods leiding, niet alleen over mijn studie, maar ook over de weg die de Heere gaat met Zijn Kerk. Diverse malen dreigde het pand van 'Bij Simon de Looier' als gemeenschapsruimte opgegeven te worden. Elke keer weer ging de Heere door.

Ook nu maakt het evangelisatiewerk geen gemakkelijke tijden door. We hebben geen Bijbel waarin staat dat 'Bij Simon de Looier' zal blijven bestaan. We hebben wel Gods beloftewoord waar we hooggespannen verwachting van mogen hebben; de Heere zegt door de mond van Jesaja: "Bergen zullen wijken, heuvels zullen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken".

Het is mijn gebed dat het evangelisatiewerk dat vanuit 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan rijk gezegend zal worden. Dat het Bijbelcentrum mag zijn als een herberg, een huis voor allen, waar 'zielen gevangen' mogen worden voor en door Jezus Christus.

Ermelo, februari 2016
Liesbet van der Meer

Samenvatting

Dit afstudeerproduct is geschreven voor Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier', een evangelisatiepost in Amsterdam, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten.

Wat is er aan de hand?

De aanleiding tot dit onderzoek was dat het aantal bezoekers sinds 2010 is gestagneerd of zelfs verminderd. De vraag was welke evangeliserende benadering het meest wenselijk is, in de seculiere context van de evangelisatiepost. Hierbij is vergelijkingsonderzoek gedaan met drie andere Amsterdamse evangeliserende projecten.

Het doel van dit onderzoek was allereerst helderheid te creëren over de oorzaak van het stagnerende aantal nieuwe bezoekers bij de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'. Ook is er gezocht naar een antwoord op de vraag wat de evangelisatiepost kan doen om meer (nieuwe) mensen te werven en te benaderen met de Evangelieboodschap.

Wat is er gedaan?

Er is literatuur en kwalitatief praktijkonderzoek gedaan.

Tijdens het praktijkonderzoek zijn er onder andere diverse half gestructureerde interviews gehouden met recente- of incidentele bezoekers, vaste bezoekers, de coördinator van de vrijwilligers, de evangelist, een vertegenwoordiger van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten en drie voorgangers van externe evangeliserende projecten in Amsterdam. Ook is er door middel van straatinterviews met een groep buurtbewoners gesproken.

Verder is er door vergelijkingsonderzoek met andere evangeliserende projecten in Amsterdam een bredere blik geworpen op de eigen werkwijze. Uiteindelijk is er een adviesrapport geschreven dat gericht is aan de evangelisatiepost en het daaraan verbonden deputaatschap.

De belangrijkste resultaten

Uit het praktijkonderzoek is gebleken dat Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' in staat is om een gastvrije plek te zijn voor haar bezoekers. Onder andere de betrokken houding van de evangelist en de laagdrempelige zondagse samenkomsten dragen hieraan bij.

Het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten heeft echter geen duidelijk omschreven visie en realistische wensen aangaande het evangelisatiewerk. Een duidelijke visie is nodig om richting te geven aan waar men naar toe werkt.

Ook de onderlinge verhouding tussen het deputaatschap en de mensen van de evangelisatiepraktijk is een onderwerp dat aandacht vraagt.

Door de evangelist wordt er veel werk verzet om de evangelisatiepost bekend te maken in de Jordaan en om netwerken uit te breiden. Door middel van het inzetten van meer mensen en middelen zou dit kunnen worden uitgebreid.

Verder bleek uit de gesprekken dat vrijwilligers meer toerusting nodig hebben in de omgang met de bezoekers en in kennis over de geseculariseerde stad Amsterdam.

Literatuuronderzoek wees uit dat contextualisatie een belangrijk element is bij het evangeliseren. Het aansluiten bij de bezoeker is een voorwaarde om netwerken uit te breiden en te komen tot een geloofsgesprek.

In het adviesrapport (Deel II van dit product) worden diverse handreikingen gedaan om te beantwoorden aan de genoemde punten die aandacht vragen.

Inhoudsopgave

Pag.

DEEL I

VERKLARENDE WOORDENLIJST	10
INLEIDING	12
1. HET ONDERZOEKSPLAN	13
1.1 De aanleiding tot onderzoek	13
1.2 Probleem- en doelstelling	14
1.3 De organisatie	15
1.4 Conclusie	16
2. VERANTWOORDING ONDERZOEK	17
2.1 Inleiding	17
2.2 Kwalitatief praktijkonderzoek	17
2.3 Literatuuronderzoek	18
2.4 Conclusie	19
3. DE FEITEN OP EEN RIJ	20
3.1 Inleiding	20
3.2 De werving en benadering van nieuwe bezoekers	20
3.3 Netwerken bouwen	20
3.4 De sfeer en 'klimaat' van de evangelisatiepost	21
3.5 De bezoekers die komen	21
3.6 De effecten van het evangelisatiewerk	22
3.7 Conclusie	23
4. SECULARISERING IN AMSTERDAM	24
4.1 Inleiding	24
4.2 Ontkerkelijkking	24
4.3 Secularisering	24
4.4 Bricolage	25
4.5 Geen waarheidsvraag	25
4.6 Loslating van kerk als instituut	25
4.7 Nederland een zendingsland	25
4.8 Conclusie	26
5. VERLEDEN, HEDEN...	27
5.1 Inleiding	27
5.2 De Jordaan vanaf de 17 ^{de} eeuw	27
5.3 Kerkelijk leven in de Jordaan vanaf de 19 ^{de} eeuw	28
5.4 Geschiedenis van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'	29
5.5 Conclusie	29
6. EVANGELISATIEWERK EN DE ACHTERBAN	30

6.1 Inleiding	30
6.2 Organisatiestructuur	30
6.3 Ervaringen evangelist en coördinator	31
6.4 Conclusie	32
 7. VISIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN OP EVANGELISATIE EN ZENDING	 33
7.1 Inleiding	33
7.2 Evangelisatie: een opdracht	33
7.3 De visie van het deputaatschap op evangelisatie	33
7.4 De evangelisatieboodschap	34
7.5 Evangelisatie: hoe	35
7.6 De Gereformeerde Gemeenten over zending	35
7.7 Conclusie	36
 8. EVANGELISATIE EN CONTEXTUALISATIE	 37
8.1 Inleiding	37
8.2 Evangelisatie	37
8.3 Evangeliseren in Nederland	37
8.4 De wijze van evangeliseren	38
8.5 Contextualisatie	38
8.6 Contextualisatie in de praktijk	39
8.7 Conclusie	43
 9. EXTERNE EVANGELISERENDE PROJECTEN	 44
9.1 Inleiding	44
9.2 Een korte beschrijving	44
9.3 De missionaire activiteiten	44
9.4 De werving en benadering van nieuwe bezoekers	44
9.5 Netwerken bouwen	45
9.6 De bezoekers die komen	45
9.7 De feitelijke effecten van het evangelisatiewerk	46
9.8 Achterban en samenwerking onderling	46
9.9 Conclusie	47
 10. DE VERWACHTING VAN BUURTBEWONERS EN BEZOEKERS	 48
10.1 Inleiding	48
10.2 Het belang van contacten en een buurthuis/inloop	48
10.3 Interesses straatinterviews	48
10.4 Bekendheid	48
10.5 Laagdrempelig	49
10.6 Hermeneutiek	49
10.7 Breder activiteiten aanbod	50
10.8 Taakverdeling	50
10.9 Conclusie	50
 11. AFRONDING LITERATUUR- EN PRAKTIJKONDERZOEK	 51
11.1 Inleiding	51
11.2 Luisteren	51

11.3 Transparantie	51
11.4 Niet wereldvreemd	51
11.5 Samenwerking	52
11.6 Conclusie	52
DEEL II	
INLEIDING	54
1. STERKE PUNTEN BIJBELCENTRUM 'BIJ SIMON DE LOOIER'	55
1.1 Gastvrij	55
1.2 Betrokkenheid vanuit de evangelist	55
1.3 Eenvoudige, laagdrempelige samenkomsten	55
2. KANSEN	56
2.1 Een groeiende stad	56
2.2 Veranderende bewonerssamenstelling	56
2.3 Participatiesamenleving	56
2.4 De kerk als nutsvoorziening	56
2.5 Het kerkgebouw	56
3. AANBEVELINGEN	
3.1 Komen tot een heldere en realistische visie	57
3.2 Meer bekendheid en netwerken	57
3.3 Betere taakverdeling	57
3.4 Meer toerusting vrijwilligers	57
3.5 Betrekken van bezoekers	58
3.6 Onderling vertrouwen	58
4. UITWERKING VAN DE AANBEVELINGEN	59
4.1 Komen tot een heldere en realistische visie	59
4.2 Meer bekendheid en netwerken	60
4.3 Betere taakverdeling	61
4.4 Meer toerusting vrijwilligers	62
4.5 Betrekken van bezoekers	63
4.6 Onderling vertrouwen	64
UITLEIDING	66
BIBLIOGRAFIE	67
BIJLAGE 1 ENQUETE ONDER BEZOEKERS BIJBELCENTRUM 'BIJ SIMON DE LOOIER' OVER ERVARINGEN ZONDAGSE SAMENKOMSTEN	69
BIJLAGE 2 REGISTRATIE AANTAL BEZOEKERS ZONDAGSE SAMENKOMSTEN	72
BIJLAGE 3 UITKOMSTEN ENQUETE 2010	75
BIJLAGE 4 INTERVIEW MET EVANGELIST BIJBELCENTRUM 'BIJ SIMON DE LOOIER'	79

BIJLAGE 5 INTERVIEW MET COÖRDINATOR BIJBELCENTRUM 'BIJ SIMON DE LOOIER'	84
BIJLAGE 6 INTERVIEW VERTEGENWOORDIGER DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN	88
BIJLAGE 7 INTERVIEW MET VASTE BEZOEKERS BIJBELCENTRUM 'BIJ SIMON DE LOOIER'	95
BIJLAGE 8 INTERVIEW MET RECENTE OF INCIDENTELE BEZOEKERS BIJBELCENTRUM 'BIJ SIMON DE LOOIER'	110
BIJLAGE 9 INTERVIEW MET VOORGANGERS EXTERNE EVANGELISERENDE PROJECTEN AMSTERDAM	117
BIJLAGE 10 STRAATINTERVIEWS	131
BIJLAGE 11 REGISTRATIE BEZOEKERS INLOOP	152

Verklarende woordenlijst

Begrip	Definitie / Verklaring
Achterban	Mensen die zich betrokken weten bij het evangelisatiewerk van de Gereformeerde Gemeenten.
Bijbelcentrum	Een vrije inloop en boekenshop te midden van een seculiere omgeving waar iedereen welkom is en waar evangeliserende activiteiten worden georganiseerd.
Bricolage	Het combineren van diverse elementen van verschillende godsdiensten tot een geheel.
Contextualiseren	Het vertalen en het aanpassen van de boodschap van het Evangelie aan een bepaalde cultuur, zonder dat het wezen en de bijzonderheden van het Evangelie worden aangetast.
Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten	Onderdeel binnen de landelijke Gereformeerde Gemeenten die van de Generale Synode de opdracht heeft het geheel van evangelisatiewerk binnen de gemeenten te behartigen.
Digitalisering	Veranderingsproces in de maatschappij waarbij de invloed van informatie- en communicatietechnologie groter wordt.
Evangelisatiepost	Een vrije inloop en boekenshop te midden van een seculiere omgeving waar iedereen welkom is en waar evangeliserende activiteiten worden georganiseerd.
Evangeliseren	Het verbreiden van de boodschap uit de Bijbel aan mensen die God niet kennen of een ander geloof dan het christendom aanhangen.
Evangelist	Persoon die door het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten is aangesteld voor (leidinggevende aan het) evangelisatiewerk in betaalde functie bij het Bijbelcentrum.
Gereformeerde Gemeenten	Kerkverband binnen de christelijke kerken dat zich verwant voelt met de beweging van de Nadere Reformatie.
Hermeneutiek	De wijze waarop de Bijbelse boodschap wordt overgebracht en uitgelegd.
Individualisering	Het proces waarin individuen in toenemende mate hun eigen levensomstandigheden willen, kunnen en moeten invullen, zonder de vanzelfsprekende overname van opvattingen en gewoonten die gangbaar zijn in de samenlevingsverbanden waarin zij leven.
Jordaan	Een wijk in het centrum van de stad Amsterdam.
Missionaire activiteiten	Activiteiten met betrekking tot zending en evangelie.
Moedergemeente	Het model waardoor de evangelisatiepost wordt gevat binnen de kerkrechtelijke structuur van de Gereformeerde Gemeenten.

Netwerken	Het werken aan uitbreiding van het geheel en de context waarin mensen met elkaar verbonden zijn.
Participatiesamenleving	Een samenleving waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving, zonder hulp van de (landelijke) overheid.
Plausibiliteitsstructuur	Het denken met een filter waardoor alleen die dingen doorgelaten worden die (ogenschijnlijk) passen bij het wereldbeeld.
Secularisering	Een maatschappelijk proces waarbij gebieden van leven en denken worden onttrokken aan (georganiseerde) godsdienstige invloeden.
Seculiere context	Gebied waarbij er sprake is van ontkerkelijking en onttrekking aan godsdienstige invloeden.
Transcendentieverlangen	Religieuze verlangens door meer maatschappelijke openheid voor spiritualiteit.
Werven	Het aantrekken van mensen.
Yuppen	De hoogopgeleide studenten met een goed betaalde baan.
Zending	Het verbreiden van de Bijbelse boodschap door de kerk onder de niet-gekerstende volken.

Inleiding

Evangelisatiewerk. Soms is het zaaien in vruchtbare grond. Soms is het ploegen op rotsen.

In de Jordaan vind je de echte Amsterdammers. Ze nemen geen blad voor de mond en als je met ze aan de praat raakt, heb je zo een goed gesprek. Maar het evangelisatiewerk in de straatjes van de Jordaan levert ook wel andere reacties op zoals afwijzing en verzet.

Evangelisatiewerk. Nee, het is geen gemakkelijk werk, maar wel voor de beste Werkgever die er is. Eén ding staat vast: God zal een rijke oogst geven, ook in de Jordaan.

Sinds 2001 is Johan Krijgsman als full-time evangelist aangesteld bij Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' in Amsterdam-Centrum, de Jordaan. Het Bijbelcentrum, ook wel evangelisatiepost genoemd, is één van de negen Bijbelcentra van het kerkverband de Gereformeerde Gemeenten.¹

In de loop der jaren is er een divers activiteitenaanbod opgezet en is er een vaste groep bezoekers ontstaan die met regelmaat de zondagse samenkomst of een andere bijeenkomst bezoeken.

Vanaf 2010 is de groei van het aantal bezoekers gestagneerd of zelfs verminderd. De stagnatie van het aantal bezoekers kan onder andere door verhuizingen en overlijden binnen de vaste groep bezoekers komen. Toch blijft de vraag waarom er minder nieuwe bezoekers komen in de evangelisatiepost. Tegelijk lijken andere Amsterdamse projecten als de Noorderkerk, Hoop voor Noord en de Jeruzalemkerk wel een zekere groei in het aantal (nieuwe) bezoekers door te maken. Hoe komt dat?

Dit afstudeerproduct gaat over de in hoofdstuk 1 gestelde vraag welke evangeliserende benadering het meest wenselijk is, in de seculiere context van de evangelisatiepost. Vanuit praktijk- en literatuuronderzoek, die in hoofdstuk 2 worden verantwoord, wordt er bekeken welke zaken meespelen bij dit onderwerp. Er wordt gezocht naar een integratie tussen de theorie en de zo vaak weerbarstige praktijk.

In hoofdstuk 3 worden op basis van praktijkonderzoek de feiten op een rij gezet van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'. Er wordt een beschrijving gegeven over de wijze waarop werving van bezoekers plaatsvindt, netwerken worden gebouwd, hoe de sfeer in het Bijbelcentrum wordt ervaren, wie de bezoekers zijn en wat de effecten zijn van het evangelisatiewerk.

Vervolgens zijn in hoofdstuk 4 en 5 enkele uitwerkingen van literatuuronderzoek te lezen. Er wordt ingegaan op de secularisering. Wat is dit en hoe uit dit zich? Ook een stukje verdieping in de geschiedenis vindt plaats want het heden en de geschiedenis hebben een verbinding met elkaar.

Hoofdstuk 6 gaat in op de verhouding van de seculariserende stad Amsterdam en de traditionele achterban. Beiden hebben hun invloed en reactie op het functioneren van de evangelisatiepost. De organisatiestructuur en de ervaringen van de evangelist en coördinator worden beschreven. De visie van de Gereformeerde Gemeenten is meegenomen in hoofdstuk 7 waarin ook wordt ingegaan op de Bijbels-theologische visie op evangelisatie.

In hoofdstuk 8 wordt er een verbinding gelegd tussen evangelisatie en een theorie over contextualisatie.

Hoofdstuk 9 is een uiteenzetting van de drie andere evangeliserende projecten in Amsterdam. Er wordt gekeken naar wat we kunnen leren van deze projecten en waarin bepaalde werkwijzen en activiteiten overeenstemmen. Vervolgens komen in hoofdstuk 10 de verwachtingen van buurtbewoners en bezoekers aan het woord. De personen voor wie Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' een herberg wil zijn.

In hoofdstuk 11 wordt het literatuur- en praktijkonderzoek afgerond met enkele laatste conclusies.

¹ Andere posten / inloopcentra's zijn gevestigd in de plaatsen Alkmaar, Den Haag, Emmen, Leeuwarden, Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Merksum (België).

Hoofdstuk 1 Het onderzoeksplan

1.1 De aanleiding tot onderzoek

Een onderzoek voor een evangelisatiepost van de Gereformeerde Gemeenten. Wie zijn zij en waar staan zij voor? Het is tijd om nader kennis te maken.

In juli 2014 is er door mij, als stageopdracht, een enquête gehouden bij 'Bij Simon de Looier' over de ervaringen van de bezoekers van de zondagse samenkomsten. De uitkomst was zeer positief.² Mensen ervaren de samenkomsten als samenbindend. Het traditionele karakter van de samenkomsten wordt overwegend als positief ervaren.

Omdat er geen statistische gegevens bekend zijn, is in de maanden april, mei en juni 2015 het aantal (nieuwe) bezoekers van de zondagse samenkomsten geregistreerd.³ Volgens de evangelist komen er sinds het jaar 2010 zo'n 50-55 mensen in de zondagse ochtendsamenkomsten. Het gemiddelde aantal mensen in de geregistreerde periode is 53 personen voor de ochtendsamenkomst en 28 personen voor de middagsamenkomst.

Hoewel dit onderzoek maar een korte periode bestrijkt, lijken de registratiegegevens de bevinding van de werkers op de evangelisatiepost te bevestigen dat het aantal bezoekers van de zondagse samenkomsten in ieder geval geen groei meer laat zien. De stagnatie van het aantal bezoekers kan, zoals gezegd, onder andere door verhuizingen en overlijden binnen de vaste groep bezoekers komen. Maar ook andere activiteiten laten geen groei of zelfs een daling zien van het aantal bezoekers. Ook gebeurt het vaak dat nieuwe bezoekers na een aantal keren te zijn geweest, weer wegblijven.

Tegelijk zien we dat andere soortgelijke kerkelijke organisaties wel een groei in aantal (nieuwe) bezoekers lijken door te maken. Enkele voorbeelden, welke ook bij dit onderzoek zijn betrokken, zijn:

- De Noorderkerk, een traditionele gemeente van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA). De Noorderkerk is evenals 'Bij Simon de Looier' in de Jordaan gepositioneerd en zij hebben dus dezelfde werkomgeving. Verschil is echter dat de Noorderkerk zich in officiële zin een kerk en zelfstandige gemeente mag noemen en dat 'Bij Simon de Looier' een evangelisatiepost is en geen zelfstandige gemeente. Voorganger is ds. Visser. De groei in de Noorderkerk uit zich in drukbezochte activiteiten en jaarlijks nieuwe belijdende leden met een niet-christelijke achtergrond.
- De Jeruzalemkerk, een gemeente van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA) in Amsterdam-West. Zij hebben als missie werkzaam te zijn in het Koninkrijk van God en in het bijzonder in de wijk De Baarsjes en heel Amsterdam. Voorganger van deze gemeente is ds. Van der Graaf. Hij is per 1 januari 2015 pionierprojectleider voor de PKA en houdt zich bezig met missionair werk in Amsterdam en beleidsadviezen.
- Hoop voor Noord is een multiculturele kerk in Amsterdam-Noord, een zendingsgemeente binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken. Jurjen ten Brinke is hier aangesteld tot evangelist. Hoop voor Noord richt zich op de Amsterdammer die God niet kent of een ander geloof dan in Jezus aanhangt. Er worden diverse activiteiten georganiseerd. Er is een groeiend aantal bezoekers zichtbaar in de activiteiten en zondagse samenkomsten. In het najaar van 2014 is er een tweede evangelist aangesteld.

Het deputaatschap en de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' stellen zich de vraag welke evangeliserende benadering het meest wenselijk is, in de seculariserende context van de post, waarbij zij tegelijk te maken hebben met de traditionele achterban van het landelijke kerkverband de Gereformeerde Gemeenten. Er is een spanning voelbaar tussen de seculiere context en de achterban.

² Bijlage 1

³ Bijlage 2

Afgesproken is dat er een verdieping zou plaatsvinden in de werkwijzen en effecten van de andere projecten in Amsterdam. Daarom maken we de vergelijking in aanpak van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' met de andere genoemde Amsterdamse projecten en kijken we naar de effecten en resultaten daar van.

Wat kunnen wij, ondanks verschillen, van hen leren in het werven en benaderen van (nieuwe) bezoekers in Amsterdam? De conclusies hiervan zullen worden verwerkt in een adviesrapport gericht aan de evangelisatiepost en het deputaatschap.

1.2 Probleem- en doelstelling

Voor dit onderzoek is de volgende probleem- en doelstelling gekozen:

Probleemstelling:

Welke adviezen zijn er voor de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' en het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten, na vergelijkingsonderzoek met andere Amsterdamse evangelisatieprojecten, over de benadering van en wervingsactiviteiten voor nieuwe bezoekers binnen de seculiere context van de post?

Deelvragen

- Welke beschrijving is er op dit moment van 'Bij Simon de Looier' te geven over:
 - o de werving en benadering van (nieuwe) bezoekers
 - o netwerken bouwen
 - o de sfeer en 'klimaat' van de evangelisatiepost
 - o de bezoekers die komen
 - o de effecten van het evangelisatiewerk? (Hoofdstuk 2 en 3)
- Hoe gaat 'Bij Simon de Looier' op dit moment om met de spanning tussen de steeds meer seculier wordende stad en de traditionele achterban? (Hoofdstuk 4 en 6)
- Welke theologische visie en doelen heeft het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten gesteld aan de evangelisatiepost en welke verwachting heeft de seculiere Amsterdammer van de evangelisatiepost? (Hoofdstuk 7 en 10)
- Welke beschrijving is er te geven van projecten als de Noorderkerk, de Jeruzalemkerk en Hoop voor Noord over:
 - o de werving en benadering van (nieuwe) bezoekers
 - o netwerken bouwen
 - o de sfeer en 'klimaat' in de kerk
 - o de bezoekers die komen
 - o de effecten van het evangelisatiewerk? (Hoofdstuk 9)
- Welke inzichten en aanbevelingen zijn er vanuit de andere projecten en vanuit literatuurstudie over evangelisatie en werving van nieuwe bezoekers in een seculiere context, naar voren gekomen en zijn toepasbaar bij de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'? (Hoofdstuk 5, 8 en 10 en Deel II)

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is allereerst helderheid te creëren over de oorzaak van het stagnerende aantal nieuwe bezoekers bij de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'. Door vergelijkingsonderzoek met andere evangeliserende projecten in Amsterdam wordt er een bredere blik geworpen op de eigen werkwijze. Er is nog nooit eerder een soortgelijk praktijkonderzoek gedaan.

Literatuuronderzoek (theorie) zal hier aan bijdragen. Dit geeft antwoord op de vraag die momenteel speelt bij de evangelisatiepost wat er gedaan kan worden om meer (nieuwe) mensen te werven en te benaderen met de Evangelieboodschap.

Vervolgens is het einddoel te komen tot een adviesrapport gericht aan de evangelisatiepost en het daaraan

verbonden deputaatschap. Dit onderzoek zal een meerwaarde zijn voor de bezinningsprocessen die het deputaatschap zelf al voert over het evangelisatiewerk, daar dit onderzoek op de werkvloer zelf wordt uitgevoerd.

1.3 De organisatie

De Gereformeerde Gemeenten

Zoals beschreven is 'Bij Simon de Looier' een Bijbelcentrum uitgaande van het kerkverband de Gereformeerde Gemeenten.

De Gereformeerde Gemeenten zijn een kerkverband dat zich verwant voelt met de beweging van de Nadere Reformatie. In de leer en prediking worden de volgende zaken benadrukt:

- Het gezag van de Bijbel; de Bijbel is van kragt tot kragt Gods onfeilbare Woord;
- Het gezag van de drie formulieren van enigheid;
- Het is onmogelijk voor de mens om tot Gods eer te leven; daaruit voortvloeiend de noodzaak van wedergeboorte en bekering en persoonlijk geloof in Christus.

De kerkdiensten hebben een traditioneel karakter. Er wordt uitsluitend uit de Statenvertaling gelezen van de Bijbel en de psalmen worden niet-ritmisch in de oude berijming van 1773 onder begeleiding van een orgel gezongen.⁴ De Gereformeerde Gemeenten mag zich een relatief groot kerkverband noemen waarvan in 2014 het ledental 107.299 leden bedroeg.⁵ Het kerkverband telt 150 gemeenten. Het landelijke aantal volwassenen dat zich heeft laten dopen bestond in 2014 uit 18 personen.

Het kerkverband heeft een eigen deputaatschap voor het evangelisatiewerk. Zij zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke kant van het evangelisatiewerk en de methoden van evangelisatie.⁶ Het deputaatschap heeft hiermee een beleidsvormende, adviserende, stimulerende, begeleidende en coördinerende taak.⁷

De evangelisatiepost

Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is een evangelisatiepost waar men zich richt op hen die Gods Woord niet kennen of van Gods Woord vervreemd zijn. De evangelisatiepost kent geen kerkrechtelijk geregistreerde leden. Om die reden kan het Heilig Avondmaal niet in de post bediend worden. Wel is het mogelijk dat de Doop bediend wordt op de post door een predikant van de Gereformeerde Gemeenten. De evangelist die fulltime is aangesteld wordt op vrijwillige basis ondersteund door een coördinator.

De hoofdtaak van het evangelisatiewerk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan is de verkondiging van het Evangelie. De evangelist heeft als taken onder andere het houden van de toespraken tijdens de zondagse samenkomsten, het leiden van de Bijbelstudies, catechese en maaltijdproject, het ontvangen en waar nodig begeleiden van bezoekers onder andere door pastorale gesprekken, huisbezoeken en telefonisch contact. Daarnaast het aannemen, coachen en toerusten van de vrijwilligers, straat-evangelisatie en het verzorgen van lezingen elders in het land en het coachen van activiteiten zoals stadswandelingen.

Verder zijn er ruim 85 vrijwilligers die zich inzetten tijdens diverse activiteiten.

Er is een inloop waar mensen koffie kunnen krijgen, waar er ruimte is voor ontmoeting en een gesprek. In de inloop zijn altijd vrijwilligers aanwezig. Hun taak is om mensen te ontvangen, eventueel door te

⁴ Kerkzoeker. (2015, 10 september). Gereformeerde Gemeenten (in Nederland en Noord-Amerika). Geraadpleegd van <http://www.kerkzoeker.nl/gereformeerdegemeente.html>.

⁵ Deputaatschap kerkelijke dienstverlening. (2015) *Jaarboek Gereformeerde Gemeenten 2014*. Woerden, Nederland: Kerkelijk Bureau Woerden.

⁶ Geijtenbeek, G. (2015, 10 september). Deputaten. Geraadpleegd van <http://evgg.nl/organisatie/deputaten>.

⁷ Gereformeerde Gemeenten. (2015, 10 september). Evangelisatieorde 2007. Geraadpleegd van persoonlijke email.

verwijzen en om het groepsproces te sturen.

Tijdens de activiteiten is er persoonlijke aandacht voor iedere bezoeker. Ook wordt er binnen de grenzen van het pastorale werk aandacht geschonken aan de persoonlijke noden van de bezoeker. Indien nodig wordt men doorverwezen naar externe hulpverlening.

De activiteiten die worden aangeboden zijn naast de inloop:

- Zondagse samenkomsten 's ochtends en 's middags waarbij de evangelist zelf voorgaat;
- Lunch na de samenkomst, elk kwartaal;
- Kindermiddagen met creatieve activiteiten, een Bijbelverhaal en zingen;
- Jongerenavonden waarin een onderwerp en ontspanning centraal staan;
- Vrouwenkoffie ochtenden met een gastspreker die een actueel onderwerp behandelt;
- Creatieve workshops waarbij ook een thema uit de Bijbel wordt behandeld;
- Bijbelstudies voor beginners en gevorderden;
- Looieravond / studentenavond waar er een actueel theologisch thema wordt behandeld door een gastspreker;
- Bijbellokaal waar een geschiedenis uit de Bijbel wordt gelezen en wordt gesproken over onder andere de boodschap hieruit voor ons;
- Catechese voor onder andere studenten uit Amsterdam;
- Maaltijdproject met elke donderdag een drie gangen menu en een moment bezinning vanuit de Bijbel;
- Straatevangelisatie;
- Maatschappelijk Sociaal Spreekuur voor een ieder die een gratis en vertrouwelijk gesprek wenst;
- Looieruitje dat jaarlijks wordt ondernomen met bezoekers en vrijwilligers.

1.4 Conclusie

Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is een evangelisatiepost waar verschillende activiteiten worden verzorgd. Er is een vaste groep, overwegend tevreden, bezoekers.

Er zijn vragen hoe men moet omgaan met de plaats die de post heeft ten opzichte van de samenleving, Amsterdammers en de achterban. Door middel van dit afstudeerproduct zal verdiepend onderzoek gedaan worden om tot nieuwe inzichten en aanbevelingen te komen.

Hoofdstuk 2 Verantwoording onderzoek

2.1 Inleiding

Voor dit onderzoek zijn twee sporen gevolgd: er is een kwalitatief praktijkonderzoek gedaan en er is literatuuronderzoek gedaan.

In dit hoofdstuk zal worden toegelicht waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt en waarom er op kleine details is afgeweken van het projectplan.

2.2 Kwalitatief praktijkonderzoek

Voor wat betreft het kwalitatieve praktijkonderzoek zijn verschillende doelgroepen benaderd. Het onderzoek is per doelgroep opgesplitst. Wanneer er een gesprek was, zijn er per doelgroep aparte vragenlijsten gebruikt.

Feitelijk onderzoek

Gezien de probleemstelling zijn er allereerst enkele feiten op een rij gezet rondom de bezoekersaantallen van de evangelisatiepost. Hierbij is gebruik gemaakt van beschikbare documenten als een enquête die gehouden is in 2010, registratielijsten van bezoekers in de inloop en registratielijsten van het bezoekersaantal bij de zondagse samenkomsten.

Onderzoek onder interne leider(s) evangelisatiepost

Door middel van een verdiepend vraagsprek met de evangelist en een coördinerende vrijwilliger is doorgesproken over de wijze waarop er op dit moment binnen de evangelisatiepost wordt gewerkt. Vragen die van belang waren zijn: Wat is de huidige wijze van werven en benaderen van (nieuwe) bezoekers? Hoe is men bezig met het bouwen van netwerken? Welke sfeer of 'klimaat' heerst er binnen het Bijbelcentrum? Wie zijn de bezoekers die komen en wat zijn de huidige effecten van het evangelisatiewerk?

Tevens is hierbij aandacht geschonken aan de beleving en omgangswijze met de spanning tussen de seculariserende stad en de traditionele achterban.

Dit bracht tot een antwoord op de vraag wat er aan de hand is, zoals Richard Osmer hem ook stelt in zijn *Praktische Theologie*.⁸

Onderzoek onder externe leider(s) evangelisatiepost

Vervolgens is door middel van een gesprek met vertegenwoordigers van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten de visie van het deputaatschap op evangelisatiewerk beschreven.

Vragen die hierbij zijn meegenomen zijn: welke doelen stellen zij aan de evangelisatiepost? Wat zijn de doelen en verwachtingen met betrekking tot de bezoekers van de evangelisatiepost? Wat is hun visie en wat zijn de toekomstplannen rondom het functioneren van de evangelisatiepost?

Onderzoek onder bezoekers van de evangelisatiepost

Daarna heeft er een verdieping plaatsgevonden in de verwachtingen van de bezoekers van de evangelisatiepost. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen vaste bezoekers en bezoekers die recent of incidenteel bij Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' komen. Er zijn vier personen geïnterviewd die elke zondag aanwezig zijn tijdens beide zondagse samenkomsten en die ook nauw betrokken zijn bij enkele wekelijkse activiteiten. Er zijn drie personen geïnterviewd die recent of incidenteel betrokken zijn bij de evangelisatiepost.

Hoewel er voor deze groepen twee verschillende vragenlijsten zijn gebruikt, was het gezamenlijke doel van deze gesprekken om helder te krijgen wat de motivatie is om de evangelisatiepost te bezoeken en wat de verwachtingen zijn van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'.

⁸ Osmer, R. (2008). *Practical Theology – An Introduction*. Michigan, Grand Rapids: Eerdmans Publishing Co.

Voor het onderzoek onder deze doelgroep is ook gebruik gemaakt van de uitkomsten van een gehouden survey onder bezoekers van de zondagse samenkomsten uit 2014.

Onderzoek onder buurtbewoners evangelisatiepost

Een ander belangrijk onderdeel van het praktijkonderzoek is het gesprek met de buurtbewoners. Op verschillende dagen en momenten zijn er straatinterviews gehouden met mensen die woonachtig zijn in de Jordaan. In totaal zijn er 20 mensen geïnterviewd. Dit aantal is meer dan aanvankelijk de bedoeling was, maar een groter aantal straatinterviews leek nodig om tot een realistischer beeldvorming te komen. De bereidheid onder de buurtbewoners om de vragen te beantwoorden was groot. Vrijwel alle personen die aangaven in de Jordaan te wonen, wilden ook even de tijd nemen voor de vragen. Met dit onderdeel is het sociale aspect van dit onderzoek uitgewerkt. De vragen aan de buurtbewoners waren bedoeld om te onderzoeken in hoeverre Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' bekend is in de Jordaan en om te weten te komen waar de behoeften van de buurtbewoners liggen voor wat betreft buurtactiviteiten en de aanwezigheid van een inloop- en Bijbelcentrum in de Jordaan.

Onderzoek onder externe evangeliserende projecten in Amsterdam

Zoals beschreven zou er ook een verdieping komen in het functioneren van enkele andere evangeliserende projecten in Amsterdam. Dit is gericht op de Noorderkerk, Jeruzalemkerk en de multiculturele kerk Hoop voor Noord.

Deze projecten zijn allen gevestigd in Amsterdam en hebben ieder op hun wijze te maken met evangelisatiewerk. Alle projecten zeggen zich verbonden te weten met de gereformeerde theologie.

Door middel van verdiepende gesprekken met de voorgangers van deze kerken is informatie verkregen over hun wijze van werven en benaderen van (nieuwe) bezoekers; hoe zij netwerken bouwen; hoe de sfeer of het 'klimaat' binnen de kerk is; wie de bezoekers zijn die komen en wat de effecten zijn van het evangelisatiewerk en hoe zich dit verhoudt tot hun achterban. Kortom: hier stond de methodologie centraal.

De reden waarom dit onderdeel van praktijkonderzoek is gericht op de voorgangers van deze projecten, is omdat iedere voorganger in zijn functie een specialisatie heeft met betrekking tot evangelisatiewerk. Het was niet de bedoeling dit deel van onderzoek te richten op de verschillen die er zijn in theologische visie of specifieke doelgroep, maar er is juist geprobeerd om te onderzoeken waarin bepaalde werkwijzen en activiteiten overeenstemmen en wat er valt te leren van deze externe projecten. Alle uitgewerkte interviews zijn als bijlage toegevoegd.

Omwille van de kadering van dit afstudeerproduct zijn er geen gesprekken met de vrijwilligers gevoerd. Wellicht is dit nuttig voor een vervolgonderzoek.

2.3 Literatuuronderzoek

Een andere belangrijke vraag is theologisch van aard. Er is bezinning geweest op de Bijbelse visie op evangelisatiewerk. Hoe moet een HBO theoloog bijvoorbeeld omgaan met mensen die geen of een andere geloofsovertuiging hebben? Welke overeenkomsten zijn er te zien vanuit de Bijbel met onze huidige samenleving die steeds meer seculariseert?

Ook de geschiedenis van de Jordaan en Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' bleek belangrijk op advies van ds. Van der Graaf. Hij wees op het belang van verdieping in het verleden wanneer er geschreven wordt over iets aangaande de toekomst. Er kunnen verhelderende lijnen tussen het verleden en het heden liggen.

Aan de hand van de literatuur is een hoofdstuk geschreven over de secularisering. Hiermee is de sociologie centraal gesteld. Er is een koppeling gemaakt met het evangeliseren te midden van een seculariserende context. Welke elementen die nog niet bij het praktijkonderzoek aan de orde zijn gekomen zijn van belang voor het evangelisatiewerk en het werven van nieuwe mensen in de

evangelisatiepost? Wat is de plaats van de kerk in deze samenleving en wat zegt de Bijbel hierover?

Tot slot zijn er uit voorgaande resultaten conclusies getrokken en leidde dit tot een adviesrapport voor de genoemde doeleinden.

2.4 Conclusie

Er is uitgebreid onderzoek gedaan op praktijk- en theorieniveau. Het praktijkonderzoek is groter aangepakt dan in het projectplan is omschreven. Dit is een persoonlijke keuze geweest om de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten.

Dit praktijk- en theorie onderzoek geeft een multidisciplinaire benadering aan de probleem- en doelstelling van dit onderzoek. Er is gekeken naar diverse invalshoeken zoals theologische uitgangspunten, sociologische verschijningen en de methoden en werkwijzen bij andere evangeliserende projecten.

Dit onderzoek heeft zich enkel beperkt tot de wervende activiteiten van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' en waar nodig op de zondagse samenkomsten in het bijzonder. Het was nodig dit onderzoek te kaderen, maar het deputaatschap kan de uitkomsten hiervan gebruiken voor de andere evangelisatieposten van het kerkverband.

Hoofdstuk 3 'Bij Simon de Looier' – de feiten op een rij

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de vraag:

'Welke beschrijving is er op dit moment van 'Bij Simon de Looier' te geven over:

- de werving en benadering van (nieuwe) bezoekers
- netwerken bouwen
- de sfeer en het 'klimaat' van de evangelisatiepost
- de bezoekers die komen
- de effecten van het evangelisatiewerk?

Om een antwoord te kunnen geven op deze vraag is er gesproken met de evangelist, de coördinerende vrijwilliger en bezoekers.

3.2 De werving en benadering van nieuwe bezoekers

Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' heeft als doel zoveel mogelijk mensen te bereiken met de Evangelieboodschap. Met 'werven' wordt bedoeld: het aantrekken van mensen.

Op dit moment is het werven van nieuwe mensen volledig de taak en de verantwoording van de evangelist. De volgende wervingsactiviteiten worden, naast de genoemde activiteiten in hoofdstuk 1, ondernomen:

- straatevangelisatie: het op directe wijze aanspreken van mensen op straat of het aanreiken van een folder;
- folderen: het verspreiden van folders in de brievenbussen in de omgeving van het Bijbelcentrum of op centrale plaatsen zoals buurthuis, café en dergelijke;
- adverteren: het plaatsen van advertenties met uitnodigingen voor één of meerdere activiteiten in plaatselijke krantjes;
- bekendmaking van de activiteiten op de website www.bijsimondelooier.nl en door middel van de maandelijkse nieuwsbrief die wordt rondgestuurd aan personen die betrokken zijn bij het Bijbelcentrum;
- enkele openbare terugkerende activiteiten zoals de Kerstzangavond in de Jordaan of de Damzang, waarbij er op de Dam koren komen zingen, er een kwartier een meditatie wordt gehouden en er folders worden uitgedeeld.

De werkzaamheden worden voornamelijk door de evangelist uitgevoerd. Voor wat betreft straatevangelisatie en het folderen wordt de evangelist soms op vrijwillige basis ondersteund door andere personen, zoals jeugdverenigingen die een excursie naar Amsterdam ondernemen.

De aanwezigheid van een inloop en boekenshop bij het Bijbelcentrum heeft indirect ook een wervende functie. Het is de taak van de vrijwilligers die de inloop bemannen uitnodigend te zijn voor iedere (nieuwe) bezoeker die passeert of even binnenkomt.

De coördinator gaf desgevraagd aan dat de vrijwilligers verder geen wervende functie hebben.

3.3 Netwerken bouwen

Wanneer er gesproken wordt over 'netwerken' dan gaat het in dit verband over het geheel en de context waarin mensen met elkaar verbonden zijn. De noodzaak van het bouwen en uitbreiden van netwerken is in het evangelisatiewerk groot. Immers worden er dan meer mensen bekend met het Bijbelcentrum en kunnen er meer mensen bereikt worden met de boodschap uit de Bijbel.

De evangelist vertelde desgevraagd dat het 'netwerken' momenteel bestaat uit het onderhouden van

en zoeken naar informele contacten uit de buurt zoals burens, buurthuis of nabijgelegen scholen of verenigingen.

De contacten met nabijgelegen kerken in Amsterdam zijn nihil. Eveneens zijn er geen formele contacten met verenigingen die het uitbreiden van netwerken bevorderen.

De coördinator gaf aan geheel buiten het bouwen en onderhouden van netwerken te staan. Afgezien van het feit dat hij en zijn collega-vrijwilligers contacten leggen en onderhouden met de huidige bezoekers van de inloop en boekenshop.

Volgens de evangelist zouden vaste bezoekers zich meer bezig moeten houden met het 'netwerken'. Zij kunnen hierin een grotere plaats innemen door mensen vanuit hun eigen netwerk (proberen) mee te nemen. Tegelijk merkt hij op dat veel bezoekers hiertoe weinig in staat zijn gezien hun kwetsbare positie vanwege psychische- en sociale problemen. In ieder geval ziet hij graag dat er een (toenemend) gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel ontstaat aangaande de evangelisatiepost.

Waar mogelijk probeert hij vaste bezoekers wel een taak te geven om de contacten te binden.

3.4 De sfeer en het 'klimaat' van de evangelisatiepost

Om een antwoord te kunnen geven op hoe de sfeer en het 'klimaat' van de evangelisatiepost is, zijn vrijwel alle personen met wie het gesprek aangegaan is, bevraagd naar hun ervaringen. Wanneer het over belevingen en ervaringen gaat, is dit uiteraard subjectief. Toch is er aan de hand van de reacties een peiling te maken of hierin een overeenstemming is.⁹

De mensen uit de vaste groep bezoekers geven aan zich welkom en thuis te voelen. De sfeer is prima. Wat wel als nadelig wordt ervaren is dat er soms discussies ontstaan tussen bezoekers onderling of met vrijwilligers. Daardoor komt de nadruk soms te liggen op bijzaken waardoor de kern van de Evangelieboodschap uit het oog verdwijnt en daarmee ook het evangeliserende effect.

Vanuit de groep recente bezoekers of hen die incidenteel komen, waren er verschillende reacties. Mensen gaven aan zich welkom te voelen en blij te zijn met de aanwezigheid van andere bezoekers. Dat komt omdat het Bijbelcentrum laagdrempelig is. (Dit in tegenstelling tot reguliere Gereformeerde Gemeenten, wordt er genoemd.)

Anderen hebben het gevoel zich aan te moeten passen. Zou men dat niet doen, dan is de indruk dat dit invloed zou hebben op het gevoel van 'welkom zijn'.

De evangelist en de coördinator hebben eveneens de indruk dat er een warme, liefdevolle en open sfeer is die samenbindend werkt. De coördinator merkt op dat onder andere de vrijwilligers hier een grote taak in hebben. Zij moeten deze sfeer creëren. Het is geen vanzelfsprekende zaak dat de sfeer goed is. Zeker in de inloop niet, waar de verscheidenheid in bezoekers en de gespreksonderwerpen erg kunnen uiteenlopen. Er wordt door bezoekers wel eens geklaagd dat vrijwilligers in hun benadering niet op één lijn zitten.

3.5 De bezoekers die komen

Er wordt gezegd dat de samenstelling van groep bezoekers in het Bijbelcentrum (voor wat de betreft de inloop, samenkomsten en andere activiteiten) heel divers is. De groep bezoekers is een goede weergave van de diversiteit aan mensen in onze samenleving. Dat blijkt ook wel uit de enquête die in 2010 is gehouden.¹⁰ Het gemiddelde niveau van de totale groep mensen is MBO niveau, maar er zijn ook verschillende mensen die hoogopgeleid zijn of juist een lager opleidingsniveau hebben.

Opvallend is dat het merendeel van de bezoekers ouder is dan 55 jaar. Dat blijkt zowel uit de enquête die

⁹ Bijlagen1, 7 en 8

¹⁰ Bijlage 3

in 2010 is gehouden, als de survey die in 2014 is afgenomen onder de bezoekers van de zondagse samenkomsten. Het aantal jeugdigen wat betrokken is bij het Bijbelcentrum blijft een minderheid. De instroom van de groep betrokken studenten uit Amsterdam lijkt af te nemen. Zij trekken naar andere kerken waar meer jongeren komen.

Het aantal mensen met een betaalde baan is ongeveer even groot als de groep mensen die geen baan hebben doordat men werkloos is of gepensioneerd.

Van de bezoekers heeft 50-75% te maken met psychische - en sociale problemen. De meeste inloopbezoekers zijn alleenstaand, lijken zich eenzaam te voelen en komen vooral voor een praatje, een luisterend oor en de koffie. Vaak zijn het mensen die in hun jeugdjaren een stabiele gezinssituatie en sociale kaders hebben gemist.

Over deze groep mensen wordt ook wel geklaagd dat zij teveel aandacht opeisen. Zij komen (bijna) elke dag dat de inloop open is en vertellen iedere dag (met elke keer een ander vrijwilligerspaar) over hun moeilijke omstandigheden. Dit roept wel eens onderlinge irritatie op. Er zijn bezoekers die wel komen om te spreken over de Bijbel en zij hebben dan het gevoel dat hier te weinig ruimte voor is.

De bezoekers met psychische- en sociale problemen zijn meestal ook bekend met andere (inloop)projecten in Amsterdam en lopen veelal de adressen af.

De vraag wordt, onder andere vanuit het deputaatschap gesteld of deze groep mensen een negatieve invloed hebben voor het imago van het Bijbelcentrum. Het zou kunnen dat buurtbewoners niet willen of durven komen omdat deze groep bezoekers voor hen afschrikt of teveel energie opeist. Een enkele keer hebben burens gevraagd om bezoekers die voor de deur van het Bijbelcentrum stonden te praten en te roken 'binnen te houden'. Maar anderen hebben ook wel eens hun blijf van waardering laten horen en lijken trots op de 'kerk' aan de Looiersgracht.

Uit de straatinterviews, waarbij het merendeel van de geïnterviewden langer dan 10 jaar in de Jordaan woont, blijkt dat geen van hen goed op de hoogte is van de samenstelling van de huidige groep bezoekers van het Bijbelcentrum. Er lijkt van een negatief imago geen sprake.

In ieder geval geven de geïnterviewde vaste – en recente of incidentele bezoekers aan geen problemen te hebben met de aanwezigheid van deze mensen. Zij vinden dat iedereen welkom moet zijn en proberen soms ook enige empathie voor elkaar op te brengen. Wel wordt er van de vrijwilligers verwacht dat zij sturend zijn in de gesprekken en de aandacht eerlijk verdelen onder de aanwezigen. Er is opgemerkt dat niet alle vrijwilligers hiertoe een bekwame indruk geven.

3.6 De effecten van het evangelisatiewerk

Van belang is te weten wat de effecten zijn van het evangelisatiewerk zoals dat nu wordt gedaan. Feit is dat er wel regelmatig nieuwe bezoekers komen kijken in de inloop en boekenshop. Maar het aantal mensen dat meer dan één keer terugkomt is minimaal. De afgelopen drie maanden was dat één persoon.¹¹ De ervaring van de evangelist en vrijwilligers bevestigt dat het aantal nieuwe bezoekers nihil is. Dit geldt ook wat betreft de ervaring van de evangelist als het gaat over de andere activiteiten zoals de Bijbelstudies. Het aantal nieuwe mensen dat vervolgens blijft komen is klein. Op de één of andere manier is het moeilijk mensen aan de evangelisatiepost te binden.

De ervaring van de coördinator die al bij de opstart van dit Bijbelcentrum was betrokken, is dat het effect op het evangelisatiewerk afneemt. Hij kan hier geen feitelijke getallen bij noemen, maar dit is zijn sterke indruk. De evangelist bevestigt dat het effect op de hoeveelheid evangelisatiewerk dat wordt verricht niet opzienbarend is. Hij geeft aan een verandering van context te signaleren: er wonen nu meer yuppies. Dit

¹¹ Bijlage 11

zijn jonge stadsbewoners met een goed betaalde baan. Zij lijken minder behoefte te hebben aan een Bijbelcentrum in hun omgeving. De evangelist geeft aan dat de bezoekers die komen, veelal door middel van mond tot mond reclame betrokken raken bij het Bijbelcentrum.

Vanuit de enquête uit 2010¹² en de interviews met de vaste- en recente of incidentele bezoekers¹³, blijkt het volgende: Het merendeel van de bezoekers is bij het Bijbelcentrum terecht gekomen door middel van een eigen netwerk, doordat iemand hen wees op de aanwezigheid van het Bijbelcentrum of hen meenam. Verder is er ook een relatief grote groep die door een andere kerk geattendeerd is op het Bijbelcentrum of eens langs 'Bij Simon de Looier' liep en zo de aandacht werd getrokken.

Verhoudingsgewijs is het aantal mensen wat door straattevangelisatie en folderen bij 'Bij Simon de Looier' terecht is gekomen, opvallend klein.

3.7 Conclusie

De wervingsactiviteiten en het 'netwerken' behoren momenteel grotendeels tot het takenpakket van de evangelist. De coördinator, vrijwilligers en bezoekers zijn hierin nog minimaal betrokken en actief. De noodzaak hiertoe neemt echter toe gezien het feit dat de meeste bezoekers via netwerken betrokken raken bij het Bijbelcentrum.

Verder verdient de toerusting van vrijwilligers aandacht omdat verschillende mensen aangeven dat niet iedere vrijwilliger een bekwame indruk maakt in de omgang met de bezoekers en situaties die zich in de inloop kunnen voordoen. In Deel II van dit afstudeerproduct zal hier nader op in worden gegaan.

¹² Bijlage 8

¹³ Bijlage 3

Hoofdstuk 4 Secularisering in Amsterdam

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk zal gaan over secularisering. Maar wat is dat eigenlijk? Hoe uit het zich in Amsterdam? Voordat toegespitst wordt op het functioneren van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' eerst wat algemene informatie over onder andere secularisering.

4.2 Ontkerkelijking

Hoewel de uitkomsten van verschillende onderzoeken variëren, kan gesteld worden dat Nederland in snel tempo afscheid neemt van de kerk. Nog geen derde van de bevolking rekent zich tot de kerk. Momenteel is er een daling van 0,7 procent per jaar. Per jaar verlaten ca. 95.000 Rooms-Katholieke leden de kerk en 50.000 leden de Protestantse Kerk Nederland. Het aantal actief bij de kerk betrokken leden ligt nog ver beneden het aantal zich tot een kerkverband rekenende leden. Het aantal actief betrokken leden bedraagt ca. 9 procent van de bevolking.¹⁴

Voor Amsterdam geldt het volgende: slechts 7 procent van de stadsgenoten geeft aan een verwantschap te hebben met de Rooms-Katholieke overtuiging en 4 procent Amsterdammers zeggen zich verbonden te voelen met de christelijke overtuiging. Sinds het jaar 2000 is er een daling van 4 procent in het aantal mensen dat aangeeft gelovig te zijn. Er zijn dus meer mensen die zich buitenkerkelijk en/of 'areligieus' noemen en/of niet geloven in een persoonlijke God.¹⁵

4.3 Secularisering

Veelal wordt er een 'is gelijk teken' gezet tussen ontkerkelijking en secularisering. Toch is er een verschil. Secularisering gaat dieper. Het betekent letterlijk vanuit het Latijn: 'aardsgericht leven'. Filosoof Taylor onderscheidt drie manieren waarop het begrip secularisatie gehanteerd kan worden. De eerste betekenis is dat politiek en maatschappij niet meer een officiële binding hebben met het geloof. De tweede betekenis van secularisatie is afstand nemen van de religieuze overtuiging, geloof in God, kerkgang. De derde betekenis is een verandering die ons wegvoert uit een samenleving waarin het vrijwel onmogelijk was niet in God te geloven in de richting van een samenleving waarin geloof in God allerm minst vanzelfsprekend meer is.¹⁶

Kortom: als het gaat over secularisering, dan betekent dit een maatschappelijk proces waarbij gebieden van leven en denken worden onttrokken aan (georganiseerde) godsdienstige invloeden. In één woord wordt het ook wel 'verwereldlijken' genoemd.

Secularisering doortrekt het gevoel van alle mensen, binnen en buiten de kerk. We merken het allemaal. Ook dicht bij huis, op het werk, in de kerk, in de eigen familie.

In Amsterdam is het proces van secularisering eind 19de eeuw sneller begonnen dan in het geheel van Nederland. Dat kwam omdat een verstedelijkt gebied als Amsterdam relatief veel arbeiders en hoogopgeleide burgers herbergde. Onder deze bevolkingsgroepen verliep de secularisering sneller dan gemiddeld. Dat kwam doordat de ontplooiende burgers nieuwe overtuigingen ontwikkelden. De vele, in grote armoede levende, arbeiders hadden daarentegen in het dagelijkse leven al genoeg beslommingen. Vanaf 1971 lijkt de secularisering in Amsterdam iets minder snel te gaan, door een grote instroom van immigranten die hun eigen geloofsovertuiging meebrachten. Dit betreft alle vormen en uitingen van geloof.

¹⁴ Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten. (2013/2014). *"Kerk-zijn in een seculiere samenleving"*. Woerden, Nederland: Kerkelijk Bureau.

¹⁵ Gemeente Amsterdam, Bureau Onderzoek en Statistiek. (2014). *Religie in Amsterdam – gelovigen en plaatsen van samenkomst*. Geraadpleegd van http://www.ois.amsterdam.nl/assets/pdfs/2014_religie_in_amsterdam.pdf.

¹⁶ Dekker, W. (2011). *Marginaal en missionair – kleine theologie voor een krimpende kerk*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

4.4 Bricolage

Tegenover de afname van traditionele religie is er meer openheid gekomen voor spiritualiteit. Het verlangen naar transcendentie is volgens Taylor volop aanwezig. Mensen ontdekken religieuze verlangens en gaan op zoek.¹⁷ Er is een soort van 'religieus relativisme' ontstaan. Verschillende religieuze groepen gaan met elkaar in gesprek waarbij men wil komen tot wederzijds gesprek. Tussen de overtuigde christenen en actieve atheïsten en humanisten zit een grote groep mensen (de 'ietsisten') die van alles een beetje gelooft. Dit wordt ook wel nieuwe religiositeit genoemd, waarbij diverse overtuigingen een plaats krijgen.¹⁸ Het combineren van diverse elementen van verschillende godsdiensten tot een geheel wordt ook bricolage genoemd. Vaak heeft dit ook een nadruk op persoonlijke ontwikkeling en zelfexpressie.

4.5 Geen waarheidsvraag

Er doet zich nu een fenomeen voor dat sociologen de plausibiliteitsstructuur noemen: een filter waardoor alleen die dingen doorgelaten worden die (ogenschijnlijk) passen bij dat wereldbeeld. De rest wordt aan de kant gezet als 'niet aannemelijk'. Bijvoorbeeld: Jezus deed geen wonderen, want ik zie nooit een wonder.

Het christelijke en niet-christelijke wereldbeeld lijken dus vaak te botsen. De postmoderne gedachte is: 'niets is meer waar, en dat is de waarheid'.¹⁹

Religieuze ervaringen lijken los te zijn van een waarheidsvraag. 'Het is mijn waarheid, daar wil ik gewoon bij blijven, het hoeft niet jouw waarheid te zijn'.²⁰ Filosoof Kuiper beschrijft de mens als radicaal onzeker. Zoekende naar vertrouwen en geborgenheid en erop gericht het werkelijk goed te mogen hebben zonder angst, pijn en lijden.²¹

4.6 Loslating van kerk als instituut

Er is (ook) in sociologische zin een loslating van kerk als instituut te zien. Mensen zijn minder sociaal naar elkaar en minder bereid om langer durende verbindingen aan te gaan. Richting kerken en christelijke gemeenschappen vertonen mensen niet zelden een bindingsangst. Elke binding of verantwoordelijkheid wordt al snel beschouwd als een last, iets waaraan men zich zo snel mogelijk moet ontworstelen.²² Deze mensen worden door godsdienstsocioloog Barna 'nieuw type christenen', een 'revolutionair' genoemd. Ze zoeken een geloofservaring die robuuster en ontzagwekkender is dan een lokale kerk zou kunnen bieden.²³ Godsdienstsocioloog Ter Borg noemt het gedrag dat een grotere of kleinere afstand neemt ten opzichte van de officiële vormen van religie ook wel 'wild religion'.²⁴

4.7 Nederland een zendingsland

Er is dus een groeiende groep mensen in Nederland die weinig tot geen besef heeft van de Bijbelse boodschap. Vanuit dit oogpunt is Nederland een zendingsland geworden. (Er zijn vele 'klassieke' zendingsgebieden waar heel wat meer christenen wonen dan in Nederland.²⁵) En dat terwijl het een feit is

¹⁷ Dekker, W. (2011). *Marginaal en missionair – kleine theologie voor een krimpende kerk*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

¹⁸ Vellenga, S. (2006). Alleen als ik het zelf ervaar. In G. van den Brink en E. van Burg (red.), *Strijdbaar of lijdzaam – De positie van christenen in het publieke domein*. (pp. 76-96) Heerenveen, Nederland: Uitgeverij Groen.

¹⁹ Boer, M. de. (2011). *Nooit meer evangeliseren*. Amsterdam, Nederland: Ark Media.

²⁰ Dekker, W. (2011). *Marginaal en missionair – kleine theologie voor een krimpende kerk*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

²¹ Kuiper, R. (2007). Een onvervuld verlangen. In J. van der Stoep, R. Kuiper, T. Rademaker (Red.), *Alles wat je hart begeert? – Christelijke oriëntatie op een beleving gerichte cultuur*. (pp. 50-73). Amsterdam, Nederland: Buijten & Schipperheijn Motief.

²² Dekker, W. (2011). *Marginaal en missionair – kleine theologie voor een krimpende kerk*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

²³ Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

²⁴ Sengers, E. (2006). Kerk en keuze. In G. van den Brink en E. van Burg (red.), *Strijdbaar of lijdzaam – De positie van christenen in het publieke domein*. (pp. 97-113) Heerenveen, Nederland: Uitgeverij Groen.

²⁵ Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

dat de rijke christelijke geschiedenis van Nederland zijn sporen heeft nagelaten in de cultuur, de taal en wetgeving en dat seculiere stromingen als het socialisme en humanisme voor een deel op christelijk erfgoed teren. Daarom is er ook hoop: God werkt in de lijn van de geslachten en komt terug op Zijn verbond. Maar bedrijven wij nog evangelisatie om afgedwaalde schapen terug te brengen tot de Heere of moeten we bekennen dat we nu te maken hebben met een generatie van wie de grootouders al ongedoopt en ongelovig zijn?

Landelijk gezien zijn de minder bereikte groepen: intellectuelen, armen, islamitische landgenoten. Ook de generatie onder de 30 jaar is vrijwel onbekend met het Evangelie.²⁶

In de beleving van veel christenen en in de theologische uitwerking van deze zaken is er nog altijd een groot verschil tussen zending in Nederland of zending in de klassieke zendingsgebieden in de Derde Wereld. Dat is echter inconsequent. Een eerlijke conclusie luidt: Nederland is een zendingsland geworden. Zending is niet langer een beweging vanuit een groep christelijke landen in het westen naar hun niet-christelijke koloniën in het zuiden.²⁷

Maar wat is zending dan? In de Acta Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten staat zending als volgt omschreven: 'Zending is die arbeid van de kerk onder de niet-gekerstende volken, die in Woord en daad gestalte geeft aan Christus' opdracht aan Zijn kerk, opdat onder Zijn zegen en tot eer van Zijn Naam daar Zijn Koninkrijk mag komen en openbaar zal worden in zelfstandige gemeenten'.²⁸

De betekenis van 'kerstenen' is het bekeren van niet-christelijke volkeren tot het christendom. In januari 2015 werd er naar aanleiding van een representatief onderzoek van Marktonderzoeksbureau Ipsos door politicoloog André Kouwel en godsdienstpsycholoog Joke van Saane van de Vrije Universiteit, bekend gemaakt dat Nederland voor het eerst meer ongelovigen dan gelovige mensen telt. Als oorzaak wordt genoemd dat de moderne mens zichzelf als norm is gaan zien en de technologische ontwikkelingen helpen hierbij.²⁹ Kortom: van ontkerstening is er in Nederland volop sprake.

4.8 Conclusie

Secularisering is een proces. Het is niet iets wat is gebeurd, maar het is nog steeds bezig te gebeuren. Iedereen wordt er mee geconfronteerd doordat het zich voltrekt in heel onze maatschappij. Ondertussen is er meer openheid gekomen voor spiritualiteit. Dat kan kansen bieden voor het evangelisatiewerk in onze samenleving.

Zending en evangelisatie. Het zijn woorden die vaak in één adem worden genoemd. In de dagelijkse praktijk blijken ze niet zo nauw naast elkaar te functioneren. In hoofdstuk 7 wordt verder ingegaan op de theologische visie die ten grondslag ligt aan het zending- en evangelisatiewerk.

²⁶ Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

²⁷ Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

²⁸ Harinck, W. (2006) Zending en gereformeerd-theologische uitgangspunten. In J.H. van Doleweerd e.a. (red.), *Gij zult Mijn getuige zijn – zending in Bijbels perspectief*. (pp. 97-164) Houten, Nederland: Den Hertog.

²⁹ Beek, van M. (2015, 16 januari). Ongelovigen halen de gelovigen in. *Trouw*. Geraadpleegd van <http://www.trouw.nl/tr/nl/5091/Religie/article/detail/3830831/2015/01/16/Ongelovigen-halen-de-gelovigen-in.dhtml>.

Hoofdstuk 5 Verleden, heden...

5.1 Inleiding

Secularisering is al eeuwenlang gaande in de stad Amsterdam. Kennis van de geschiedenis kan helpen in de omgang met de oorspronkelijke Jordanezen die nog woonachtig zijn in de Jordaan. Ook kan het wijsheid verschaffen bij het maken van een beleid voor de toekomst van onder andere evangelisatie als er gezien wordt welke gevolgen bepaalde ontwikkelingen in de geschiedenis hebben gehad.

5.2 De Jordaan vanaf de 17de eeuw

De Jordaan was van oudsher een typische volksbuurt waar ook ambachtslieden en kleine bedrijven waren gevestigd. De buurt is aangelegd in de eerste helft van de 17de eeuw tijdens één van de grote stadsuitbreidingen van Amsterdam.

De Jordaan heeft zijn naam te danken aan de (volks)tuinen die door de Franse vluchtelingen 'Jardins' werden genoemd. De tuinen leggen tevens een verband met de bloemennamen van de Jordaneze straten en grachten.³⁰

In de Jordaan herinneren veel straatnamen aan de industriële tijd in de vroeg 17de eeuw. Op de Looiersgracht, waar nu Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is gevestigd, werd leer gelooid en op de Passeerdersgracht werd het leer na het looien verder verwerkt tot zeemleer en goudleer. De omgeving van de Looiersgracht was daarmee van oorsprong een bij uitstek industriële omgeving.

Over de industriële en overige activiteiten aan de Looiersgracht in de 18de eeuw is weinig bekend. Wel is bekend dat de economie slechte tijden doormaakte evenals de Amsterdamse doorvoerhandel. Aan het eind van de 18de eeuw is het aantal inwoners echter erg gestegen en is de Jordaan een arme en onveilige buurt geworden met zeer veel inwoners. Door de slechte conditie van de arbeidersgezinnen en slechte hygiëneomstandigheden braken er regelmatig epidemieën uit.

In de 19de eeuw is er in de Jordaan sprake van 'verkotting' en is de Jordaan erg vervuild door de sterke toename van industrialisatie. Aan het eind van deze eeuw komt er een einde aan een periode van industriële uitbreiding in de Jordaan, door onder andere het vertrek van een grote suikerraffinaderij aan de Looiersgracht.

Halverwege de 19de eeuw zetten welgestelde Amsterdammers zich in voor verbeteringen op het gebied van volksgezondheid en huisvesting. Langzamerhand verandert de Looiersgracht tot een rustig achterafgrachtje. Positief is de aanwezigheid van een aantal scholen aan de Looiersgracht. In één van de scholen, de Openbare School, wordt een volksbibliotheek geopend en is een 'Damesvereniging' actief.³¹ Zo verbeterde het aanzien van de Jordaan, hoewel sociale spanningen als gevolg van armoede en werkloosheid nog decennia lang bleven bestaan.

Tegen de achtergrond van de schrijnende armoede ontstond een geromantiseerd beeld van de onderlinge sociale binding tussen de kinderrijke Jordaneze families. Kenmerkend hiervoor zijn de liederen van de volkszangers als Johnny Jordaan.

Een belangrijke vooruitgang was in 1934 de aanleg van drinkwaterleidingen en riolering. In de jaren '50 en '60 vond er veel nieuwbouw en restauratie plaats. Veel Jordanezen verkozen de nieuwbouw aan de rand van de stad waardoor er gezinnen wegtrokken.

³⁰ Jordaan (Amsterdam). (z.j.) In *Wikipedia*. Geraadpleegd 10 september 2015, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Jordaan_%28Amsterdam%29.

³¹ Schravendeel, R. (2012) *Werken in Gods wijngaard – Kerk en evangelisatie in de Amsterdamse Jordaan*. Amsterdam, Nederland: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'.

In de jaren '70 vestigden vooral alleenstaanden, jongeren en studenten zich in de Jordaan. Het werd aan het eind van de 20^e eeuw hip om in de Jordaan te wonen. De yuppen, de hoogopgeleide studenten met een goed betaalde baan, hebben hun weg dan ook ruimschoots gevonden naar de Jordaan. Ook nu zijn bijna driekwart van de huishoudens in de Jordaan eenpersoonshuishoudens. In 2011 had slechts 13 procent van de huishoudens inwonende kinderen.³² De Jordaan is nu een stadsdeel van creativiteit en de woningwaarde ligt inmiddels ver boven het gemiddelde van de rest van Amsterdam.

5.3 Kerkelijk leven in de Jordaan vanaf de 19de eeuw

Ondanks de sombere tijden in de 19de eeuw kende de kerk in de Jordaan een moment van opbloei. Ds. Adema van Scheltema hield zich intensief bezig met evangelisatie in deze buurt. Hij richtte onder andere een christelijke wijkvereniging op. Door met name de Tweede Wereldoorlog en financiële problemen moet deze wijkvereniging worden opgezegd.

In deze tijd had ook de Hervormde Noorderkerk, die sinds 1623 in de Jordaan was gevestigd, een moeilijke tijd. Door de Doleantie, de kerkscheuring die in 1886 door onder andere ds. Abraham Kuiper plaatsvond, was er een grote verschuiving van een orthodoxe naar vrijzinnige prediking. In die tijd bleken van de 130.000 hervormden (dat was pakweg de helft van de bevolking) er niet meer dan zes- á achtduizend een kerk te bezoeken. Amsterdam was toen al een onkerkelijke stad.³³

Ook na de Tweede Wereldoorlog neemt het aantal kerkgangers van de Noorderkerk af. Zodanig zelfs dat in 1972 nog slechts een twintigtal bezoekers de ochtenddienst bezoeken. De Noorderkerk besluit een Gereformeerde Bondsgemeente signatuur aan te nemen waardoor de kerk niet langer meer een directe binding had met de Jordaan alleen en slechts 20 procent van de kerkgangers afkomstig is uit de Jordaan. Sinds 2004 behoort de Noorderkerk tot de Protestantse Kerk Nederland (PKN) en is men actief met evangelisatiewerk in en buiten de Jordaan.

Naast de Noorderkerk waren of ontstonden er in de Jordaan diverse groepen en afgescheiden kerken, die nu slechts kort worden genoemd. Daar was bijvoorbeeld Isaac da Costa die zich sterk richtte tegen het modernisme en liberalisme. Men had de Christelijke Afgescheiden Gemeente, de Kruisgemeente, de Vrij Evangelische Gemeente, het Leger des Heils. Ook de vereniging Tot Heil des Volks werd eind 19de eeuw opgericht, welke nog steeds actief is in de Jordaan.

Niet onbelangrijk is de Rooms-Katholieke kerk. Voor de 19de eeuw waren er al weeshuizen en schuilkerk(diensten) van Rooms-Katholieke identiteit in de Jordaan, maar in 1912 wordt de eerste officiële Rooms-Katholieke Kerk Tichelkerk ingewijd.

Waar de formele onkerkelijkheid in 1899 in Amsterdam bestond uit 5,9 procent, was dit in 1947 gegroeid naar 45,2 procent. Velen hadden zorg over de snel doorzettende secularisatie en daarom was er bijvoorbeeld het jeugdwerk door de Rooms-Katholieke Kerk georganiseerd in het Claverhuis en werd in de jaren '70 het Jordaan- pastoraat opgericht wat bestond uit vieringen met koor, Bijbelbijeenkomsten en fietstochten. Dit is tot 1996 doorgegaan. Tegenwoordig is het Claverhuis aan de Elandsgracht een buurthuis voor de Jordaan.

De meest recente kerk in de Jordaan is de Russisch-Orthodoxe Kerk Heilige Nicolaas van Myra. Zij vierden de eerste kerkdienst in 1764. Sinds 2006 hebben zij hun vieringen op de Lijnbaansgracht. Ook hebben zij een koor, boekwinkel en bibliotheek. De kerk kent vooral Russische bezoekers, maar ook een groeiend aantal Nederlandse orthodoxen.

³² Jordaan (Amsterdam). (z.j.) In *Wikipedia*. Geraadpleegd 10 september 2015, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Jordaan_%28Amsterdam%29.

³³ Snel, J.D. (2000). *En God bleef toch in Mokum*. Delft, Nederland: Uitgeverij Eburon.

5.4 Geschiedenis van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

In waarschijnlijk 1864 werd op de Looiersgracht 70-72 een pakhuis gebouwd. Eerst diende het als magazijn voor marmeren schoorsteenmantels, later werd het een fabriek voor brandweerspuiten.

Sinds 1894 werd het gebouw bezit van de Oud Gereformeerde Kerk. Het pakhuis werd omgebouwd tot gevelkerk. In 1922 wordt de Oud Gereformeerde Kerk door omstandigheden opgeheven en gaat men over tot de Christelijke Gereformeerde Kerk. Omdat er op korte afstand aan de Lauriersgracht nog een Christelijke Gereformeerde Kerk gevestigd was, bleek dit niet haalbaar en werd in 1925 het kerkgebouw verkocht aan een naastgelegen kartonfabriek.

In 1933 wordt het voormalige kerkgebouw weer gekocht, nu door de Gereformeerde Gemeente van Amsterdam. De gemeente moet het geruime tijd zonder predikant stellen. In 1951 wordt ds. Chr. van Dam bevestigd.

Nadat de Noorderkerk de Gereformeerde Bondsignatuur heeft aangenomen, krijgt de Gereformeerde Gemeente van Amsterdam-Centrum te maken met een langzame maar gestage vermindering van het aantal bezoekers. Als gevolg van brandstichting breekt er in 1972 ook nog brand uit in de kerk, waardoor het pand een aantal jaren niet gebruikt kon worden.

Begin jaren '90 is er nog maar een vijftiental bezoekers en wordt besloten de gemeente in Amsterdam-Centrum op te heffen en voortaan als onderafdeling van de Gereformeerde Gemeente Amsterdam-Noord te beschouwen.

In 1995 wordt het kerkgebouw als evangelisatiepost en Bijbelshop ingericht. In 1998 wordt een eerste evangelist aan de post verbonden. Sinds 2001 mag dhr. Johan Krijgsman als fulltime evangelist werkzaam zijn voor Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'.

In het begin van zijn functie was het werk meer gericht op het eigenlijke evangelisatiewerk, zoals het straatwerk. Met de toenemende individualisering en digitalisering zijn de werkzaamheden uitgebreid. Door de groei van het aantal bezoekers vanaf 2001 is de investering in contacten met bezoekers groter geworden. Nu bestaat het werk niet alleen uit face-to-face contacten leggen en onderhouden met mensen, maar uit (pastorale) contacten via de social media als e-mail, telefoontjes, website bijwerken en dergelijke. De groei van het aantal nieuwe bezoekers is sinds 2010 gestagneerd of afgenomen.

Ook het in stand houden van huidige activiteiten en het bedenken van nieuwe activiteiten vragen meer tijd. Het is niet eenvoudig om bezoekers te werven voor (nieuwe) activiteiten. Mensen geven vaak aan druk of niet geïnteresseerd te zijn in activiteiten met een godsdienstig 'tintje'. Voor hen die eenzaam zijn en sociale contacten zoeken biedt het plaatselijke buurthuis ook allerlei activiteiten aan.

Daarnaast heeft het drukke leven ook zijn greep gekregen op mensen uit de achterban. Het is steeds moeilijker om vrijwilligers te werven die aanwezig willen zijn in de inloop of willen ondersteunen bij activiteiten zoals het maaltijdproject. Dit alles is momenteel ook onderdeel van het takenpakket van de evangelist.

5.5 Conclusie

Onze hoofdstad heeft turbulente tijden doorgemaakt. Dit geldt specifiek voor de Jordaan, de wijk in het centrum van Amsterdam. Ook de kerken en Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' in de Jordaan kennen hun hoogte- en dieptepunten. De bevolkingssamenstelling in de Jordaan is veranderd, de secularisering zet door. Evangelisatiewerk kan niet zonder hoop op de levende God en blijvende bezinning op de werkwijzen die worden toegepast. Ook voor de toekomst.

Hoofdstuk 6 Evangelisatiewerk en de achterban

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt er een antwoord gegeven op de vraag: 'Hoe gaat 'Bij Simon de Looier' op dit moment om met de spanning tussen de seculariserende stad en de traditionele achterban?'

Om de verhoudingen tussen het evangelisatiewerk en de achterban helder te krijgen, wordt allereerst de organisatiestructuur wat helderder in kaart gebracht.

Vervolgens worden de ervaringen van de evangelist en coördinator over de verhouding tussen het evangelisatiewerk in Amsterdam en de achterban beschreven.

Tot slot komt aan de orde welke gevolgen dit heeft voor het functioneren op de evangelisatiepost.

6.2 Organisatiestructuur

Zoals beschreven heeft de Gereformeerde Gemeenten een eigen deputaatschap voor het evangelisatiewerk. Het deputaatschap heeft van de Generale Synode de verantwoordelijkheid gekregen voor de inhoudelijke kant van evangelisatie en de methoden van evangelisatie. Hiermee heeft het deputaatschap een beleidsvormende, adviserende, stimulerende, begeleidende en coördinerende taak. Het deputaatschap bestaat uit elf leden.

Een onderdeel van het deputaatschap is het Management Team (MT) welke een directe communicatielijn heeft met de evangelist van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'. Het MT bestaat uit twee personen.

De evangelist heeft vervolgens een nauwe samenwerking met de coördinator. Zij werken aan de hand van een taakverdeling. Voor de toerusting van vrijwilligers en de communicatie met de werkgroep is de evangelist verantwoordelijk.

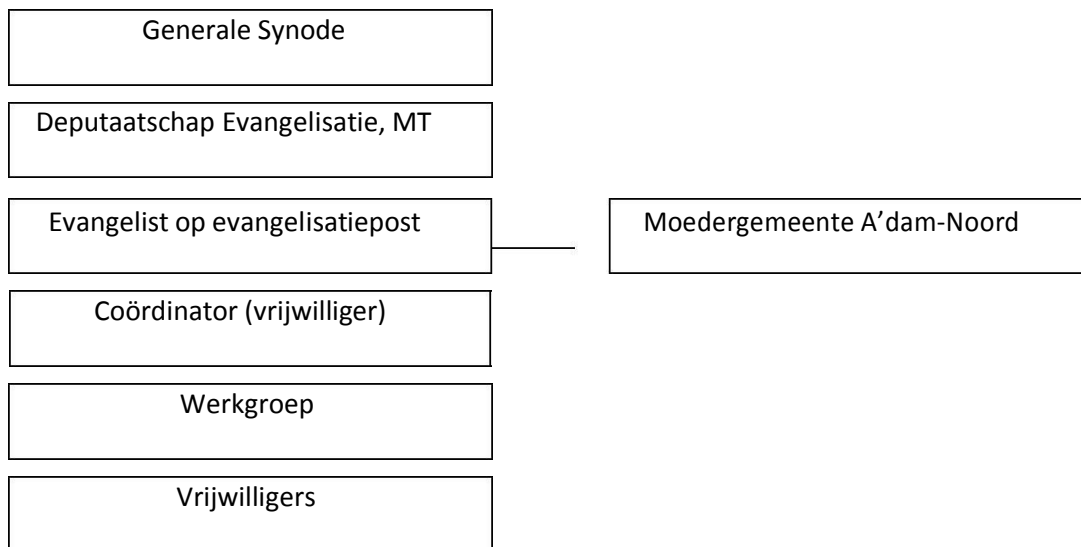
De werkgroep bestaat uit acht personen, die allen op een directe wijze betrokken zijn bij het evangelisatiewerk. Deze werkgroep is samengesteld omdat zij ondersteunen bij de vormgeving en uitvoering van nieuwe activiteiten en veranderingsprocessen. Veranderingen moeten voordat zij worden ingezet eerst worden goedgekeurd door het deputaatschap.

Naast dit alles is er de reguliere gemeente in Amsterdam-Noord. Deze gemeente bestaat sinds 1951 en telt ongeveer honderd leden. Sinds 2003 is zij 'moedergemeente' van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'. De moedergemeente is het model waardoor de evangelisatiepost wordt gevat binnen de kerkrechtelijke structuur van de Gereformeerde Gemeenten. Enerzijds door het opnemen van de evangelist als 'ouderling met een bijzondere opdracht'. Anderzijds door het verlenen van pastorale zorg aan vaste bezoekers van de evangelisatiepost die tot het afleggen van openbare geloofsbelijdenis komen of zijn gekomen.

Er is een afvaardiging van de kerkenraad van de moedergemeente aanwezig wanneer de Doop wordt bediend. De Doop wordt altijd bediend door een predikant van de Gereformeerde Gemeenten.

Ook dient de gemeente de evangelist bij te staan in vervanging bij zijn afwezigheid bij zondagse samenkomsten.

Dit alles kan worden weergegeven in de volgende organogram:

6.3 Ervaringen evangelist en coördinator

In het Projectplan dat ten grondslag ligt aan dit onderzoek, is omschreven dat er een spanning voelbaar is tussen de seculariserende context en de achterban. Dat is een uitspraak die in de voorbereidende gesprekken door diverse partijen is gedaan. Wat wordt hiermee bedoeld en hoe uit dit zich?

Met de 'achterban' wordt de groep mensen bedoeld die zich betrokken weet bij het evangelisatiewerk van de Gereformeerde Gemeenten. Veelal zijn dit mensen die zelf ook belijdend lid zijn van dit kerkverband. Zij begeven zich niet op de 'werkvloer' van het evangelisatiewerk, maar zijn betrokken door middel van gebed, financiële steun, het meelesen van artikelen of de halfjaarlijkse Classis Nieuwsbrief die worden verspreid vanuit de evangelisatiepost en/of zij bezoeken de jaarlijkse Open Dag van de evangelisatiepost. Tijdens dit afstudeerproject worden ook de personen die vanuit het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten en de moedergemeente Amsterdam-Noord meewerken, tot de achterban gerekend omdat zij niet in de dagelijkse praktijk van evangeliseren werken.

Met de 'spanning' wordt bedoeld dat er in meerdere opzichten een afstand merkbaar is tussen de zienswijze op het evangelisatiewerk vanuit de achterban en de dagelijkse praktijk van het evangelisatiewerk.

Amsterdammers willen graag dat je hen in hedendaagse taal te woord staat. Echtheid en eenvoud zijn belangrijke graadmeters voor hen om het contact met je aan te willen gaan. Voor de achterban is dit soms verwarrend. Het kan 'ruis' geven bij de achterban wanneer zij denkt dat de kernpunten van het christelijke geloof niet aan de orde komen bij een hedendaagse verwoording.

Aangaande de vrijwilligers wordt er gesignaleerd dat er vrijwilligers zijn die weinig kennis en ervaring hebben van de seculariserende maatschappij. Dit schept afstand in de contacten met bezoekers.

Evangelisatieposten hebben een 'eigenheid'. In de beleving wordt dit soms vergeten. Niet elk besluit dat wordt genomen onder verantwoording van het deputaatschap is passend bij de praktijksituatie. In gesprek met leden van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten blijkt dat zij weinig in praktische zin betrokken zijn bij het evangelisatiewerk dat vanuit de posten wordt gedaan. Het proces van secularisering gaat snel. Veranderingsprocessen in Amsterdam die ook het evangelisatiewerk aangaan, vinden plaats in korte tijd. Het tijdsbestek waarbinnen besluiten worden

genomen aangaande de evangelisatiepost is veelal een lang proces waardoor er onvoldoende kan worden ingespeeld op ontwikkelingen die gaande zijn in de omgeving van de evangelisatiepost.

Over de betrokkenheid vanuit de gemeente te Amsterdam-Noord, die als moedergemeente fungeert, wordt gemeld dat er een zekere samenwerking is. De evangelist is onderdeel van de kerkenraad van deze gemeente in Amsterdam-Noord. Dat betekent dat hij waar mogelijk deelneemt aan kerkenraadsvergaderingen en het functioneren van de evangelisatiepost een vast agendapunt is. Ook mag hij op de tweede paas- en pinksterdagen voorgaan in de evangelisatiesamenkomst van de gemeente waarbij ook de bezoekers van het Bijbelcentrum worden uitgenodigd.

De evangelist heeft de ervaring dat de gemeente in Amsterdam-Noord bereid is de evangelisatiepost te ondersteunen. In maatschappelijk en financieel opzicht kan de evangelisatiepost op de gemeente terugvallen. Van toerusting en andere vormen van ondersteuning is er geen sprake omdat de gemeente gezien de kleine omvang niet in staat is hierin voldoende bijdrage te leveren. Dit is wel wenselijk. Van een volledige praktische betrokkenheid kan op dit moment dus daarom geen sprake zijn.

6.4 Conclusie

Bovengenoemde ervaringen hebben tot gevolg dat veranderingsprocessen moeizaam en langzaam op gang komen. Ook de onderlinge communicatie kan hiermee onder druk komen te staan.

Omdat de Gereformeerde Gemeente Amsterdam-Noord niet in die mate toerusting en ondersteuning kan bieden die van moedergemeenten verwacht kan worden, functioneert de evangelisatiepost in velerlei opzichten los van haar moedergemeente. Dit geldt eveneens voor de functie van evangelist.

Hoofdstuk 7 Visie Gereformeerde Gemeenten op evangelisatie en zending

7.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is stilgestaan bij de huidige praktijk van het evangelisatiewerk vanuit Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' in Amsterdam.

De werkers op de evangelisatiepost hebben te maken met de visie en het beleid dat gevoerd wordt binnen de Gereformeerde Gemeenten. In dit hoofdstuk volgt er daarom een verdieping in de visie van de Gereformeerde Gemeenten op evangelisatie. Omdat Nederland een zendingsland is geworden, komt ook de visie van het kerkverband op zending aan de orde.³⁴

7.2 Evangelisatie: een opdracht

Evangelisatie is Gods opdracht. Bij de hemelvaart zegt de Heere Jezus tegen Zijn discipelen: "Gij zult Mijn getuige zijn, zo te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde" (Handelingen 1 vers 8). Dit geldt voor iedere christen. Tot de wederkomst werkt God door Zijn Heilige Geest en worden mensen door genade tot bekering en geloof in Jezus Christus gebracht. Getuigen begint in het dagelijkse leven.³⁵ Het Woord van God is ons als evangelisatiemiddel gegeven.

Evangelisatie is ook een taak van kerkelijke gemeenten. De genoemde tekst uit Handelingen 1 vers 8 sprak de Heere Jezus tot Zijn elf discipelen die allereerst als apostelen werden uitgezonden in de wereld. Later kwamen hier ook Matthias en Paulus bij. Zij hadden een gezamenlijke opdracht en zouden stichters worden van de Nieuw Testamentische gemeenten.

Deze opdracht betreft echter niet alleen de apostelen, maar kan op basis van Mattheus 24 vers 14 breder worden getrokken, waar staat: 'En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken; en dan zal het einde komen'. Opvallend is ook dat de brieven van Paulus allereerst gericht zijn aan de plaatselijke gemeenten en niet zozeer aan een landelijk kerkverband. Dit vraagt van plaatselijke kerkelijke gemeenten bezinning op de invulling van de evangelisatieopdracht.³⁶ Wanneer een kerkelijke gemeente geen innerlijke drang ervaart om mensen die nog onbekend zijn met de Evangelieboodschap hiermee bekend te maken, hapert er iets. De kerk wordt gedragen door het Woord. De plaatselijke gemeente is het kloppende hart van de kerk, en de gemeenteleden zijn de ambassadeurs van het Woord. Het is noodzaak dat de verteller zelf innerlijk is gegrepen door het Woord.³⁷

7.3 De visie van het deputaatschap op evangelisatie

In gesprek met een vertegenwoordiger van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten bleek dat er geen compleet en actueel visiedocument aanwezig is. In de beginjaren van het deputaatschap (dat sinds 1961 bestaat) is er niet gewerkt aan de totstandkoming van een visiedocument. In de loop der jaren zijn er wel verschillende documenten opgesteld met daarin citaten die in de lijn komen van een geformuleerde visie, maar zij vormen geen geheel. Momenteel wordt door het deputaatschap gewerkt aan een actueel visiedocument, daarbij ondersteund door een recent ingestelde kenniskring.³⁸

Om een indruk te geven van de uitgangspunten van het deputaatschap worden hieronder enkele

³⁴ Zoals in hoofdstuk 4 beschreven

³⁵ Scheuder, A. (2004). Evangelisatie: een Bijbelse opdracht. In G. Baan, J.H. Mauritz en G.D. Pas (Red.), *Zaait aan alle wateren – opdracht en praktijk*. (pp. 9-18). Woerden, Nederland: Jeugdbond Gereformeerde Gemeente.

³⁶ Pas, G.D. (2004). Evangelisatie als taak van de gemeente. In G. Baan, J.H. Mauritz en G.D. Pas (Red.), *Zaait aan alle wateren – opdracht en praktijk*. (pp. 38-48). Woerden, Nederland: Jeugdbond Gereformeerde Gemeente.

³⁷ Dekker, W. (2011). *Marginaal en missionair – kleine theologie voor een krimpende kerk*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

³⁸ Bijlage 6

citaten weergegeven:

‘Evangelisatiearbeid is een opdracht van God en een taak van de christelijke gemeente in haar geheel. Deze evangelisatiearbeid dient gegrond te zijn op het Woord van God en dus in overeenstemming te zijn met de gereformeerde leer zoals deze naar de Heilige Schrift (in de Statenvertaling die in de Gereformeerde Gemeenten gebruikt wordt) in de Drie Formulieren van Enigheid wordt beleden.’ (Uit: Evangelisatieorde 2007)

‘Doel is dat door de evangelisatiearbeid mensen niet alleen weer in aanraking komen met Gods Woord, en via deze arbeid uiteindelijk de weg naar de kerk mogen (terug)vinden, maar bovenal dat de Heere de arbeid zo zegent dat verloren zondaren tot bekering en geloof mogen komen.’ (Uit: Evangelisatieorde 2007)

‘Het deputaatschap ziet het in het algemeen als zijn taak ernaar te streven dat mensen die door de evangelisatiearbeid bereikt worden, na kortere of langere tijd, onder de hoede gebracht worden van een bestaande plaatselijke gemeente.’ (Uit: Evangelisatieorde 2007)

Dit laatste doel blijkt niet haalbaar te zijn; de praktijk is weerbarstig. Een deel van de bezoekers van de evangelisatiepost(en) komt doorgaans niet tot een zich voegen bij een reguliere Gereformeerde Gemeente, aldus de vertegenwoordiger van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten.

Ook blijkt dat vaste bezoekers zich hechten in de gemeenschap van de post. Doorstromen naar een reguliere Gereformeerde Gemeente in de nabije omgeving impliceert een (grotendeels) loslaten van deze gemeenschap. Dit stuit voor de bezoekers op bezwaren. Ook geven de bezoekers aan dat er in reguliere Gereformeerde Gemeenten een andere cultuur heerst waar zij naar hun beleving moeilijk inkomen. Voor de evangelisatiepost ‘Bij Simon de Looier’ geldt dat het aantal (nieuwe) bezoekers sinds 2010 niet toeneemt.

Het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten bezint zich samen met de kenniskring op de vraag: ‘Als het perspectief van de evangelisatiepost niet een reguliere Gereformeerde Gemeente is, wat is het dan?’ In gesprek met de vertegenwoordiger van het deputaatschap werd gezegd dat men geen zelfstandige gemeente wenst te maken van de evangelisatieposten waarbij de theologische visie en identiteit anders is of een andere indruk maakt, dan de reguliere gemeenten binnen hetzelfde kerkverband.

In deze periode van bezinning is het doel vanuit het deputaatschap voor de evangelisatiepost ‘Bij Simon de Looier’ en de andere posten: ‘Het intact houden van de post’. Het algemene doel blijft: ‘Mensen die onbekend zijn met de Bijbel in contact brengen met de Evangelieboodschap’.

7.4 De evangelisatieboodschap

In een boekje over evangelisatie, uitgegeven door de Gereformeerde Gemeenten worden vier punten genoemd die de evangelieboodschap weergeven:³⁹

Allereerst is evangeliseren het vertellen Wie God is. Hij is de Schepper van hemel en aarde en heeft ook ons mensen gemaakt. Ons scheppingsdoel is om Hem te dienen. Ieder mens staat in verhouding tot Zijn Schepper en Hij zal ons bij ons sterven of bij Zijn wederkomst ter verantwoording roepen of wij aan ons scheppingsdoel hebben voldaan.

Ten tweede wordt er verteld over de zonde(val). De mensheid, wij allen, hebben eens (bij de zondeval) de keus gemaakt tegen God. We zijn onvolmaakt en staan ook niet meer in een goede verhouding ten opzichte van God. Het is nodig dat deze gebroken verhouding wordt hersteld.

³⁹ Scheuder, A. (2004). Evangelisatie: een Bijbelse opdracht. In G. Baan, J.H. Mauritz en G.D. Pas (Red.), *Zaait aan alle wateren – opdracht en praktijk*. (pp. 9-18). Woerden, Nederland: Jeugdbond Gereformeerde Gemeente.

Daardoor vertelt men ten derde ook dat God Zijn Zoon Jezus naar de wereld heeft gezonden om deze gebroken verhouding te herstellen. Daarom is er weer een weg tot verlossing. Jezus Christus is Zelf de Weg. Als de mens Jezus als Zaligmaker niet leert kennen, gaat Hij verloren.

Ten vierde wijst men daarom op de noodzaak van bekering en geloof. Dat houdt in dat er inkeer en erkenning nodig is van onze verloren toestand en terugkeer naar de Heere. Dit wordt door de Heilige Geest gewerkt. Dat betekent dat de mens zich afkeert van de zonde en gelooft in de Zoon van God als Zaligmaker.

7.5 Evangelisatie: hoe

Een belangrijke vraag is hoe de evangelisatieboodschap verkondigd moet worden aan niet-christenen. Ook de kenniskring houdt zich met deze vraag bezig. In een notitie van de kenniskring is deze vraag vertaald in een 'beleidsterrein' en als volgt omschreven:

'De principiële uitgangspunten van waaruit evangelisatie gestalte krijgt. De Bijbelse boodschap omvat een aantal kernwaarden die, ook voor ons werk als deputaatschap, onopgeefbaar zijn. Op welke manier kunnen deze kernwaarden in de context van het evangeliseren ter sprake worden gebracht zonder verlies van de inhoud.

Er is veel activiteit op het terrein van evangelisatie. Oriëntatie is heel belangrijk om te weten wat er zoal gaande is. Veel activiteit staat ver bij ons vandaan en is ook als zodanig herkenbaar. Daarnaast gebeurt er ook veel dat minder goed herkenbaar is maar evenzeer afgewezen moet worden omdat het alle trekken draagt van de algemene verzoening en dus niet anders is dan remonstrantisme. Doordenking van beide punten is nodig om te zorgen dat de Bijbelse boodschap getrouw en eerlijk wordt uitgedragen, en ook om als deputaatschap vanuit onze Gereformeerde Gemeenten een duidelijk eigen geluid vanuit Schrift en Belijdenis te laten horen.'⁴⁰

Samengevat kunnen we stellen dat de Gereformeerde Gemeenten staan voor het overbrengen van de kernwaarden van de Bijbelse boodschap. De wijze waarop evangelisatie plaatsvindt is van belang, maar dit mag niet in strijd zijn met de Bijbelse boodschap of de uitgangspunten van het kerkverband. Bepaalde evangelisatieactiviteiten worden om die reden afgewezen.

7.6 De Gereformeerde Gemeenten over zending

Zoals beschreven heeft zending raakvlakken met evangelisatie in Nederland. Om die reden wordt in deze paragraaf meer ingezoomd op de visie en het beleid van de Gereformeerde Gemeenten aangaande zending.

Zending en kerk zijn nauw met elkaar verbonden. De zending komt uit de kerk voort. Zendingsarbeid behoort net als evangelisatie tot de eerste roeping van de kerk. De gehele gemeente dient missionaire betrokkenheid te tonen.⁴¹ Zending richt zich op het planten van de kerk en staat tegelijk in een voortdurende verhouding tot de kerk. Deze verhouding is niet statisch, maar zeer dynamisch te noemen. Ds. W. Harinck, predikant van de Gereformeerde Gemeenten schrijft hierover: 'Dat is altijd zo geweest en zal altijd wel zo blijven'.⁴²

In de notitie betreffende het mandaat van het Deputaatschap voor zending van de Gereformeerde Gemeenten 2003 staat omschreven dat het tot de verantwoording van de jonge kerk behoort om, indien het tot kerkplanting komt, de belijdenisgeschriften te vertalen en de jonge kerk de inhoud eigen te maken.

⁴⁰ Deputaatschap Evangelisatie Gereformeerde Gemeente. (2014, 7). *Notitie om te komen tot de instelling van een EVGG-Kenniskring*. Ontvangen per e-mail.

⁴¹ Harinck, W. (2006) Zending en gereformeerd-theologische uitgangspunten. In J.H. van Doleweerd e.a. (red.), *Gij zult Mijn getuige zijn – zending in Bijbels perspectief*. (pp. 97-164) Houten, Nederland: Den Hertog.

⁴² Harinck, W. (2006) Zending en gereformeerd-theologische uitgangspunten. In J.H. van Doleweerd e.a. (red.), *Gij zult Mijn getuige zijn – zending in Bijbels perspectief*. (pp. 97-164) Houten, Nederland: Den Hertog.

Het gaat hierbij niet om het stichten van christelijke kerken op het zendingsveld die in alle details overeenkomen met het Nederlandse model. Wel is van belang dat de jonge kerken zich qua leer en leven geheel in overeenstemming met de Schrift bewegen. Zij zullen dan staan in de traditie van de Reformatie en zich ook ter zake van theologische items verbonden (moeten) weten met de moederkerk.⁴³

Het deputaatschap voor zending heeft zich bezonnen op de vraag in hoeverre er bij jonge kerken sprake moet zijn van overdracht en overname vanuit de reguliere Gereformeerde Gemeenten / moederkerken. Men heeft als doel gesteld dat de jonge kerk zich wezenlijk herkent in de belijdenisleer zoals deze is binnen de Gereformeerde Gemeenten, om daaruit te komen tot een erkennen van dat belijden. De zending zal de jonge kerk echter geen dienst bewijzen als het overdragen van de belijdenis slechts leidt tot een dode en verstarde belijdenisreligie zonder zeggingskracht. Uiteindelijk is het aan de jonge zelfstandige kerk zelf of zij de belijdenis van de moedergemeente één op één overneemt en tot haar eigen kerkelijke fundering maakt, of dat de jonge kerk, met assistentie van de moedergemeente, overgaat tot een eigen symboolvorming. Ook Voetsius spreekt onder meer over de vrijheid en bevoegdheid van de kerk in heidenlanden. Deze jonge kerken zijn net zo autonoom als de plantende kerken.⁴²

Ds. W. Harinck stelt: “Duidelijk mag zijn dat de kerkelijke zending de belijdenis niet tussen haakjes zet, maar graag het volle gewicht wil geven in de praktijk van het zendingswerk.”

7.7 Conclusie

Evangelisatie en zending blijken dichterbij elkaar te staan dan in de praktijk binnen de Gereformeerde Gemeenten tot uiting komt. Naarmate de secularisering in Nederland toeneemt, zullen de overeenkomsten groeien en de verschillen verdwijnen.

Binnen de Gereformeerde Gemeenten is er een discrepantie waarneembaar in de visies op evangelisatie en zending.

Evangelisatieposten mogen wat betreft theologische visie en identiteit geen andere indruk maken dan reguliere kerken. Daarbij streeft het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten er naar om seculiere Amsterdammers die worden bereikt, onder te brengen in reguliere Gereformeerde Gemeenten. Los van het feit dat er geen uitgewerkte visie is, geven de werkers op de evangelisatiepost aan dat er een afstand voelbaar is tussen de wensen van de achterban en een gepaste benadering van Amsterdammers.

Wat betreft de zendingsarbeid kan er geen sprake zijn van het onderbrengen van met het Evangelie bereikte mensen in reguliere Gereformeerde Gemeenten. Echter heeft men gesteld dat de jonge kerken autonoom zijn en niet hoeven te worden zoals het Nederlandse model van de Gereformeerde Gemeenten.

De vraag is of het onderscheid wat gehanteerd wordt (nog) realistisch is. Daarbij lijkt verdieping in de eigenheid van evangelisatieposten noodzakelijk om te komen tot haalbare doelen voor de evangelisatieposten.

⁴³ Harinck, W. (2006) Zending en gereformeerd-theologische uitgangspunten. In J.H. van Doleweerd e.a. (red.), *Gij zult Mijn getuige zijn – zending in Bijbels perspectief*. (pp. 97-164) Houten, Nederland: Den Hertog.

Hoofdstuk 8 Evangelisatie en contextualisatie

8.1 Inleiding

Wat is evangeliseren en wat hebben we dan precies te vertellen? In dit hoofdstuk wordt nader stil gestaan bij het begrip 'evangelisatie'. Ook vindt er een kennismaking plaats met de evangelisatiemethode van het contextualiseren. De informatie blijft nu nog algemeen; in het adviesrapport (Deel II) worden praktische tips aangereikt voor Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'.

8.2 Evangelisatie

Professor Paas beschrijft het zo: 'Evangeliseren is het verkondigen van het hele Evangelie aan de hele mens'. Hij bedoelt hiermee dat we niet een boodschap evangeliseren naar de behoefte en naar de 'smaak' van de mens. Het is naar zijn indruk een gevaar om het evangelisatiewerk deze sterk therapeutisch gestempelde theologische nadruk te geven, die aansluit bij de postmoderne behoefte aan persoonlijke identiteit en vervulling.⁴⁴

De bekering van mensen is niet het eerste doel van evangelisatie, maar de eer van God. Evangelisatie dient daarom theocentrisch te zijn. Daar is de bekering van zondaars bij ingesloten, maar de vraag of God geëerd en gediend wordt door onze methoden, moet voorop staan. Dit sluit aan bij de oeroude lijn in het nadenken over zending. Al in de 17de eeuw schreef de theoloog Voetsius over de verheerlijking van de goddelijke genade als het belangrijkste doel van zending. Andere gereformeerde theologen als Bavinck zijn hem hierin gevolgd.⁴⁵ Bovendien moeten we steeds benadrukken dat God het is die mensen bekeert en niet onze methoden. Maar dat ontslaat ons niet om, zoals de theoloog Packer het zei, getrouw te evangeliseren.⁴⁶

8.3 Evangeliseren in Nederland

Het verkondigen van de evangelisatieboodschap aan niet-christenen is een complexe taak. In vorige hoofdstukken zijn overeenkomsten genoemd tussen evangelisatie- en zendingswerk. Er zijn echter ook verschillen. In 'heidense' landen waar zending wordt bedreven is er nog geen christelijk geloof. Het is daar noodzakelijk om het christelijke geloof te vertalen in die taal en cultuur. Omdat er geen alternatieven zijn is het daarmee ook gemakkelijker dan het evangeliseren in Nederland. In Nederland is er al een christelijke taal en cultuur aanwezig. We hebben daarom al te maken met diverse Bijbelvertalingen, opvattingen, vooroordelen en dergelijke.

Tegelijk is het een feit dat Nederland nu meer ongelovige dan gelovige mensen telt. Gesteld kan worden dat de christelijke taal en cultuur voor veel Nederlanders een zaak uit het verleden is geworden. Nederland is multicultureel geworden en het christendom is in Nederland één van de culturen geworden. Dit heeft meerdere gevolgen: doordat er (bijna) geen Bijbelkennis meer is, kunnen mensen zich nauwelijks meer iets voorstellen bij Bijbelse grondnoties als zonde, verzoening en heiliging. Daarbij heeft men ook niet de ervaring iets te missen; men ervaart de relevantie van het Evangelie niet meer.

Evangeliseren in Nederland gaat dus niet alleen om de noodzaak van het begrijpelijk uitleggen van de Bijbelse boodschap, maar ook om de vraag of wij de Evangelieboodschap zó onder woorden brengen en uitleven dat het gerelateerd is aan de levenservaring van onze niet-christelijke naaste. Kortom: enerzijds evangeliseren we dus niet naar de behoefte van de mens. Anderzijds is het wel van belang dat er aansluiting is bij de levenservaring van onze niet-christelijke naaste om met hem in contact

⁴⁴ Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁴⁵ Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁴⁶ Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

te komen en om hem de relevantie van de Evangelieboodschap te doen inzien.⁴⁷

8.4 De wijze van evangeliseren

De vraag hoe er geëvangeliiseerd moet worden is, zoals bleek in het vorige hoofdstuk een vraag die ook het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten bezighoudt. De door hen aangestelde kenniskring heeft als beleidsterrein de kernwaarden uit de Bijbel als uitgangspunt meegekregen. De vraag is hoe deze waarden in de context van het evangelisatiewerk ter sprake gebracht kunnen worden. In een tweede beleidsterrein van de Kenniskring worden de cultuur van Nederland en de postmoderne mens genoemd, die afscheid hebben genomen van God en Zijn geboden en die ook geen raakvlakken met de Bijbel lijken te hebben in de manier waarop men het dagelijkse leven inhoud geeft. Opvallend is dat in geen van de beleidsterreinen een verdieping in de context van de postmoderne mens wordt genoemd door letterlijk met hem/haar in gesprek te gaan. Voor wat betreft de evangelisatiepost in Amsterdam is de vraag: wie is de Amsterdammer die in de Jordaan woont? Welke beeldvorming hebben zij van de evangelisatiepost en de Evangelieboodschap die wordt uitgedragen?

De vraag is: kunnen wij vormen ontwikkelen die de mensen bereiken waar zij zijn? Het is noodzaak te proberen de boodschap zo onder woorden te brengen dat de ander begrijpt waar het om gaat en bovendien inziet dat het betekenis heeft voor zijn of haar leven. Dit vraagt dus aansluiting met de ander. En daarom wordt er in het evangelisatiewerk meer nadruk gelegd op luisteren naar mensen en het afstemmen (dat is niet hetzelfde als aanpassen) van de boodschap op de mens tegenover ons.

Eerder werd al gezegd dat de Heilige Geest bekering en geloof werkt. Deze werking van de Heilige Geest is de enige hoop op een effectieve evangelisatie. Dat hebben evangelisten niet in de hand, maar zij zijn er in het evangelisatiewerk wel verantwoordelijk voor dat de verkondiging van het hele Evangelie (op den duur) ter sprake komt.

Het is belangrijk aansluiting te zoeken met de mensen die niet (meer) leven met Gods Woord. Nogmaals: niet om de Evangelieboodschap aan te passen. Maar de vraag is wel: hoe kunnen we de relevantie van het Evangelie communiceren naar de mensen om ons heen? Als het over 'relevantie' gaat, wordt er bedoeld dat mensen begrijpen wat er gezegd wordt en dat het ook op een adequate manier betrekking heeft op hun situatie.

8.5 Contextualisatie

Over het zendingswerk schreef Van Doleweerd dat dit zich over het algemeen voltrekt in interculturele situaties waarbij de boodschap van het Evangelie wordt doorgegeven van de ene cultuur aan de andere cultuur. Ditzelfde geldt inmiddels ook voor het evangelisatiewerk in het multiculturele Nederland. In dit alles is het begrip 'contextualisatie' aan de orde om de relatie tussen het evangelisatiewerk en de cultuur te karakteriseren.⁴⁸

Theoloog Keller omschrijft 'contextualisatie' als volgt: contextualisatie betekent het vertalen en het aanpassen van de boodschap van het Evangelie aan een bepaalde cultuur, zonder dat het wezen en de bijzonderheden van het evangelie worden aangetast.⁴⁹

Wellicht is contextualisatie een begrip dat onrust geeft omdat het de indruk kan geven van het aanpassen van de inhoud van de boodschap. Hier is in geen van de gevallen sprake van. Taber maakt onderscheid tussen goede en verkeerde contextualisatie.⁵⁰ Goede contextualisatie verscherpt de focus van het

⁴⁷ Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁴⁸ Kroneman, D. (2006) Zending en cultuur. In J.H. van Doleweerd e.a. (red.), *Gij zult Mijn getuige zijn – zending in Bijbels perspectief*. (pp. 210-242) Houten, Nederland: Den Hertog.

⁴⁹ Keller, Tim (2014) *Centrum Kerk; het evangelie midden in je stad*. Franeker, Nederland: Uitgeverij van Wijnen.

⁵⁰ Kroneman, D. (2006) Zending en cultuur. In J.H. van Doleweerd e.a. (red.), *Gij zult Mijn getuige zijn – zending in Bijbels perspectief*. (pp. 210-242) Houten, Nederland: Den Hertog.

Evangelie, doordat het de boodschap begrijpbaar maakt in de termen van denk- en beeldspraakcategorïen van de ontvangers; slechte contextualisatie daarentegen vervaagt en verwart het Evangelie.

De noodzaak van Bijbels verantwoorde contextualisatie wordt onderstreept door het feit dat ontvangers van de Bijbelse boodschap deze boodschap hoe dan ook spontaan interpreteren (contextualiseren) binnen het kader van de eigen cultuur en vooronderstellingen. Het is belangrijk deze spontane contextualisatie te corrigeren. Ook is het van belang dat bij contextualisatie bepaalde Bijbelse waarheden die soms onderbelicht dreigen te raken, uitdrukkelijk naar voren worden gebracht. De gereformeerde belijdenisgeschriften, die nog altijd verrassend actueel zijn, kunnen hierbij helpen.

Wanneer het over contextualisatie gaat, kunnen mensen verschillend reageren.⁵¹ Er zijn er die duidelijk het standpunt innemen dat de vorm waarop het Evangelie gebracht wordt van ondergeschikt belang is, maar dat de inhoud onveranderd moet blijven. In dit geval worden 'vorm' en 'inhoud' behoorlijk gescheiden van elkaar. Toch blijkt in de praktijk niet zelden dat er dan toch een evangelisatiepraktijk ontstaat die niet veel meer is dan een invulling van menselijke behoeften. Als de Heere Jezus zegt dat men geen oude wijn in nieuwe zakken moet doen, omdat anders zowel de wijn als de zakken verloren gaan, geeft dat aan dat de vorm en inhoud toch op elkaar aangepast moeten zijn. Een andere reactie is dat mensen zeggen dat het altijd al zo is geweest en er min of meer in berusten dat mensen van nature een vijand van God en Zijn geboden zijn. Hier overheerst de gedachte dat we niet anders hoeven te evangeliseren dan vroeger en dreigt er het 'theologisch docetisme'. In dit geval sluit men de ogen voor de diep ingrijpende veranderingen in onze samenleving. Het neigt naar ontkenning dat de God van de Bijbel de God is van de geschiedenis, Die met Zijn volk optrekt in verschillende tijden. In de evangeliën staat geschreven hoe de Heere Jezus bewogen was met de inwoners van Jeruzalem en vele anderen die niet wilden weten van bekering. Daarom moet er worden geëvangeliiseerd.⁵²

Het zou goed zijn uit beide reacties de waarheid te erkennen: de cultuur is grondig veranderd. Dit vraagt (her)bezinning op de wijze van evangelisatie. De Woordverkondiging dient plaats te vinden in taal die de mensen, in dit geval Amsterdammers, begrijpen. Er is dan geen ruimte voor verouderde uitdrukkingen en een sterk 'binnencultureel' taalgebruik.

Tegelijk moet steeds opnieuw beseft worden: er is niemand die God zoekt. Het is Gods genade wanneer mensen tot bekering en geloof mogen komen. De Heere Jezus en Paulus verkondigden een begrijpelijke boodschap en relateerden het Evangelie aan de ervaringen van elke dag, maar niet allen accepteerden deze boodschap. Wanneer het Evangelie als een relevante boodschap gebracht wordt, wil dat dus niet zeggen dat de ontvanger het ook als relevante boodschap herkent. Er is sprake van een 'tegencultuur' van de ander, de seculiere Amsterdammer. Het is van groot belang dat zij die evangeliseren in ieder geval de relevantie van het Evangelie uitstralen in hun houding en levensstijl.⁵³

8.6 Contextualisatie in de praktijk

De grondhouding

Calvijn heeft als één van de reformatoren sterk benadrukt dat christenen niet van de wereld zijn, maar wel in de wereld leven. Enerzijds hebben christenen te bedenken dat ze hier als vreemdelingen zijn; op weg naar het hemelse vaderland. Maar dit vreemdelingschap is niet passief. Christenen hebben wel een roeping in deze wereld. Petrus roept op tot een heilige wandel (1 Petrus 1 vers 15), een goed staatsburgerschap (1 Petrus 2 vers 13-18) en bereidheid tot verantwoording aan een ieder van de hoop die in ons is (1 Petrus 3 vers 15). Voor Calvijn bleef Gods eer het belangrijkste theologische gezichtspunt.

⁵¹ Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁵² Scheuder, A. (2004). Evangelisatie: een Bijbelse opdracht. In G. Baan, J.H. Mauritz en G.D. Pas (Red.), *Zaait aan alle wateren – opdracht en praktijk*. (pp. 9-18). Woerden, Nederland: Jeugdbond Gereformeerde Gemeente.

⁵³ Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

Juist daarom moeten christenen positief kritisch en verantwoord in de wereld staan. Bij christenen is er dus als het goed is geen sprake van wereldmijding. Christenen moeten dan ook oppassen een defensieve houding aan te nemen: zich terug te trekken en te kiezen voor een isolement in de eigen (reformatorische) groep.

Ds. W. Visscher, predikant van de Gereformeerde Gemeenten, schrijft dat er niet ontkend kan worden dat er vanuit de christelijke traditie met verlegenheid wordt gereageerd op de secularisering. Gevoelens van ontreding zijn waarneembaar. Zijn visie is dat wanneer onze maatschappij steeds meer afstand neemt van de joods-christelijke wortels, christenen zijn geroepen om hiertegen te getuigen, want de Bijbelse boodschap hoeft zich niet te laten terugdringen tot de privé- sfeer van de huiskamer. Christenen en de kerk in het algemeen dienen de actueel-culturele context als een gegeven te aanvaarden en zich hierop te oriënteren, zonder erdoor opgeslokt te worden. Daarom is niet alleen het getuigen maar vooral het getuigende leven zo belangrijk.⁵⁴

Verdieping en aansluiting bij de cultuur van de context

Mensen die anderen willen bereiken met de Evangelieboodschap zullen zich in de cultuur van de ander moeten verdiepen. Wat houdt hen bezig? Dat vraagt een luisterend oor. De gedrevenheid om te evangeliseren maakt soms dat er moeilijk aansluiting wordt gevonden bij de ander omdat er niet eerst geluisterd wordt wat hem of haar bezig houdt. Keller pleit voor evenwichtige contextualisatie waarbij niet alleen tot ontvangers wordt gesproken, maar waarbij er ook wordt geluisterd naar hen.⁵⁵ Het kan heel nuttig zijn wanneer evangelisten en christelijke gemeenschappen zich eerst 'laten onderwijzen' over de levensvisie en leefstijl van de ander.

Aansluiten begint bij het serieus nemen van onze niet-christelijke naasten. Het gaat dus over het aangaan van relaties.⁵⁶ Uit onderzoek blijkt dat de overgrote meerderheid van toetreders in contact met de kerk komt via persoonlijke en langdurige contacten met christenen.⁵⁷ Dit dwingt overigens tot herbezinning van de eigen geloofsovertuiging en het teruggaan naar de Bron waardoor het tot versterking en verdieping van het persoonlijke geloofsleven kan leiden.

Aansluiting kan er ook actief gezocht worden door het oriënteren in actualiteiten die spelen in de context en de samenleving. De heersende trends en ontwikkelingen in de samenleving moeten niet (alleen) gezien worden als bedreiging, maar ze kunnen (ook) kansen bieden. Denk bijvoorbeeld aan de eerder genoemde bricolage. De interesse voor religiositeit en spiritualiteit, aandacht voor ervaring en gevoel boven de rede en de tolerantie bieden aanknopingspunten om in gesprek te gaan. In zekere zin biedt ook de individualisering mogelijkheden; zij het door het negatieve gevolg ervan want veel mensen zijn eenzaam. Er is daardoor ruimte om de christelijke roeping van oog hebben voor de naasten in praktijk te brengen. Eveneens is het goed om op de hoogte te blijven met niet-christelijke bronnen, de media, boeken, de psychologie, de sport. Zoals Jezus door middel van beeldend taalgebruik en gelijkenissen aansloot bij de leefwereld van de tijd waarin Hij leefde, zo mogen wij gebruik maken van de actualiteiten, als voorbeelden om een Bijbelse inhoudelijke zaak duidelijk te maken. Wanneer Paulus een wedloop gebruikt als illustratie is het niet verkeerd om bijvoorbeeld de Olympische spelen te noemen als aanduiding voor eenzelfde inhoudelijke zaak als Paulus destijds bedoelde.

Omgangstaal

Taalgebruik is per persoon verschillend. Ieder mens heeft zijn eigen stijl en taalgebruik. Dat is ook te zien in de Bijbelboeken. De stijl van Jesaja is bijvoorbeeld niet gelijk aan die van Amos. In ons taalgebruik zijn twee dingen belangrijk: eerbied voor God en begrijpelijkheid. Een belangrijke vraag

⁵⁴ Visscher, W. (2006). Een pleidooi voor vreemdelingschap. In G. van den Brink en E. van Burg (red.), *Strijdbaar of lijdzaam – De positie van christenen in het publieke domein*. (pp. 330-252) Heerenveen, Nederland: Uitgeverij Groen.

⁵⁵ Keller, Tim (2014) *Centrum Kerk; het evangelie midden in je stad*. Franeker, Nederland: Uitgeverij van Wijnen.

⁵⁶ Baan, G. (2004). Evangelisatie: een zaak van relatie. In G. Baan, J.H. Mauritz en G.D. Pas (Red.), *Zaait aan alle wateren – opdracht en praktijk*. (pp. 49-58). Woerden, Nederland: Jeugdbond Gereformeerde Gemeente.

⁵⁷ Paas, S. (2003). *De werkers van het laatste uur – De inwijding van nieuwkomers in het christelijke geloof en in de christelijke gemeente*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

is: hoe kunnen we zó spreken over God? Allereerst is een biddende afhankelijkheid nodig waarin gevraagd mag worden om indrukken van Gods hoge Majesteit. Dan wordt er in eerbied over Hem gesproken. Tegelijk dient het gesprek in een zo gewoon mogelijke woordkeus en –stijl plaats te vinden.⁵⁸ Dat betekent dat de boodschap van het Evangelie uitgesproken mag worden in de omgangstaal van vandaag. Het is belangrijk om aan te sluiten bij het begrip(svermogen) van de persoon die tegenover je staat. Daarom horen ook Bijbelse uitdrukkingen verklaard en ‘vertaald’ te worden. In het bijzonder wel wanneer we oud-Nederlandse begrippen tegenkomen in de Bijbelvertaling die wordt gebruikt. Het is echter niet ‘klaar’ als de boodschap begrijpelijk is overgebracht. Er moet een oproep zijn om de boodschap toe te passen in het persoonlijke leven. De opdracht is zo te zaaien en daarbij mag er gebeden worden om Gods genadige uitwerking hiervan.

Blijven bij kernzaken

Het is een kunst wanneer men het aandurft tijdens het evangeliseren dingen ongezegd te laten. Het gevaar is namelijk aanwezig om de christelijke leer over te willen brengen, in die zin dat het meer een dogmatische verhandeling wordt dan een kernachtige boodschap uit de Bijbel. Volgens Paas werpt een sterk seculariserende omgeving christenen terug op de kernen van het geloof en op de bronnen van traditie. Dat brandt secundaire discussies weg.⁵⁹

Het is fundamenteel om mensen rechtstreeks in aanraking te brengen met Gods eigen Woord. Dat kan door bijvoorbeeld letterlijk een stukje uit de Evangeliën te lezen. Ook al is het misschien zo dat veel uit de Bijbelverhalen nog onduidelijk kan blijven, boven alles geldt dat wij hooggespannen verwachtingen mogen hebben van het werk van Gods Geest.⁶⁰

Netwerken

In het rapport ‘Mission Shaped Churches’ van de Anglicaanse kerk in Groot Brittannië⁶¹ staat vermeld dat de kerk moet antwoorden op de veranderingen op de cultuur. Het is belangrijk om te zien hoe onze cultuur eruit ziet.

Omdat de westerse wereld een netwerkmaatschappij is geworden moet er rekening mee gehouden worden dat mensen tegenwoordig maar gefragmenteerde (oppervlakkige) relaties met elkaar aangaan. Weinig mensen hebben nog maar één lokale plaats waar ze samenkomen. Het rapport beschrijft dat mensen elkaar opzoeken wanneer ze iets gemeenschappelijks hebben. Op de eerste plaats komt dan de gemeenschappelijke hobby die mensen hebben. Dan volgen familieverbanden en collegiale banden. Pas op de vierde plaats komt het burenccontact. Netwerken heeft dus minder te maken met geografie, maar het betekent dat we mensen moeten proberen te bereiken door de contacten waarin men leeft.

Wanneer werkers vanuit een evangelisatiepost toch mensen uit de buurt willen bereiken, zal men zich dus moeten verdiepen in de interesses van de buurtbewoners. Door hierop in te spelen met bijvoorbeeld het activiteiten aanbod, is er meer kans op nieuwe contacten, dan wanneer mensen worden aangesproken op een zekere gemeenschapszin, want deze gemeenschapszin is afgenomen.

Vrijheid

Persoonlijke vrijheid is een hoge waarde van veel Nederlanders. Tolerantie en niet-inmenging zijn ‘heilige huisjes’ in Nederland. Dat heeft ook de keerzijde van onverschilligheid. De Nederlander bemoeit zich met zijn eigen zaken en zoekt zijn contacten dus vooral binnen zijn peer-group.⁶² Men is minder bereid om langer durende verbindingen aan te gaan. Ook richting kerken en christelijke gemeenschappen vertonen mensen niet zelden een bindingsangst. Elke binding of verantwoordelijkheid wordt al snel beschouwd als een last, iets waaraan men zich zo snel mogelijk moet onttrekken. Christelijke gemeenschappen kunnen nauwelijks overschatten hoe bang veel mensen zijn om ingepalmd, gemanipuleerd en gebonden te

⁵⁸ Pieters, W. (2015). Populair taalgebruik over God. *Om Sions wil*, 79, 19, doi: 22.

⁵⁹ Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁶⁰ Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁶¹ Church House Publishing. (2004). *Mission Shaped Churches*. Geraadpleegd van <https://www.chpublishing.co.uk/uploads/documents/0715140132.pdf>.

⁶² Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

worden. Niet de waarheidsvraag maar de machtsvraag is volgens Paas momenteel de belangrijkste kritiek op het christelijke geloof.⁶³

Christenen staan voor de taak om te laten zien dat wie Jezus volgt, juist vrijheid ervaart. De zo verlangde vrijheid moet op een relevante, niet opdringerige wijze worden geherformuleerd vanuit een christelijk perspectief.

Gezag / leiderschap en titels

Nederlanders zijn gevoelig voor autoritair gezag; het is iets wat hen afschrikt. Dat is iets waar christenen ten volle rekening mee moeten houden in de overdracht van het Evangelie. Voor christelijke organisaties zal er veel afhangen van de vraag hoe zij zelf omgaan met gezag, vrijheid, belangen en gelijkheid. Het is belangrijk dat men op een ontspannen wijze omgaat met mensen en niet voortdurend 'op de strepen staat'. Dit komt tot uiting in een respectvolle houding ten opzichte van andersdenkenden en een voortdurende gerichtheid op het belang van de ander.

Opvallend is dat naarmate organisaties meer staan voor een orthodox karakter, er vaker een autoritair leiderschap is op organisatorisch niveau, er minder open informatieoverdracht en communicatielijnen zijn en/of er sprake is van een controlerend en beheersend leiderschap.⁶⁴ Het is een houding die bezoekers aanvoelen en snel als onprettig ervaren. Positiever is het wanneer er sprake is van transparantie en dienend leiderschap. Er dient een duidelijke visie te zijn, zodat iedereen weet waarvoor men staat en wat onopgeefbaar is. Duidelijk(er) is dan ook wat cultureel bepaald is, waardoor men minder de neiging heeft bepaalde culturele vormen te conserveren en hiermee de contextualisatie te verliezen.

Ook het gebruik van bepaalde titels als 'dominee' of 'evangelist' is iets wat mensen kan afschrikken die niet bekend zijn met het participeren in christelijke organisaties. In Nederland is gezag iets wat men moet verdienen. Gezag wordt niet verkregen alleen op basis van een positie of titel.

Uitleggen

Wanneer mensen zich voegen bij een christelijke gemeenschap, is dat niet alleen een theologische kwestie. Het betekent voor velen ook dat zij instappen in een andere cultuur en sociale omgeving. Uit onderzoek is gebleken dat veel nieuwe bezoekers behoefte hebben aan een zekere persoonlijke begeleiding in die zin dat ze gezien worden en er aandacht voor hen is.⁶⁵ De rol van de evangelist blijkt daarom erg belangrijk. Naast omgangstaal moeten gebruiken als bidden met gesloten ogen, knielen en dergelijke worden ondertiteld en beargumenteerd. Mensen die niet bekend zijn met bepaalde ongeschreven regels, gedragscodes, uitdrukkingen en kledingvoorschriften, begrijpen vaak niet goed de betekenis hiervan, terwijl dit voor mensen die hiermee bekend zijn vaak een functie heeft van een zekere identiteit. Nieuwe bezoekers vinden het belangrijk dat de betekenis wordt uitgelegd en er geen aanpassing wordt afgedwongen. Zonder uitleg is de kans groot dat men bepaalde gebruiken als vervreemdend ervaart en als een aantasting van de autonomie. We moeten oppassen dat we niet uniformiteit verwarren met eenheid.⁶⁶ Het gaat tenslotte om de relatie- en gemeenschapsvorming met de bezoekers. Er kunnen anders grote misverstanden ontstaan. Veel reguliere kerken zijn er niet op ingesteld dat toetreders geen kennis hebben van de wijze waarop veel gebruiken in de kerk en leefstijl van christenen plaatsvinden.

Betrekken

De kerk als instituut wordt gewantrouwd, maar de kerk als gemeenschap kan voor mensen heel veel betekenen. Mensen willen ergens bij horen. Toetreders beschrijven de overgang die zij hebben meegemaakt meestal als een proces en veel minder als een plotselinge verandering. Wanneer nieuwe bezoekers zich beginnen thuis te voelen en te 'settelen', moet er niet alleen aandacht zijn voor de

⁶³ Paas, S. (2003). *De werkers van het laatste uur – De inwijding van nieuwkomers in het christelijke geloof en in de christelijke gemeente*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁶⁴ Paas, S. (2003). *De werkers van het laatste uur – De inwijding van nieuwkomers in het christelijke geloof en in de christelijke gemeente*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁶⁵ Paas, S. (2003). *De werkers van het laatste uur – De inwijding van nieuwkomers in het christelijke geloof en in de christelijke gemeente*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁶⁶ Paas, S. (2003). *De werkers van het laatste uur – De inwijding van nieuwkomers in het christelijke geloof en in de christelijke gemeente*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

inhoudelijke kant (de theologie), maar ook voor de sociale kant. Cursussen en kringen blijken dan vaak erg belangrijk. Tegenwoordig is het bij veel nieuwe bezoekers zo dat deelname aan de groep een middel is en kan leiden tot het persoonlijk gaan delen van de overtuiging. De werking van de Heilige Geest is hierin onmisbaar en christenen zijn geroepen de middelen in te zetten. Een open, uitnodigende houding geeft mensen de gelegenheid hun (vaak verwrongen) beeld van de christelijke gemeenschappen en kerken langzaam bij te stellen.⁶⁷ De unieke rol van de christelijke gemeenschap is het bieden van warmte en een hechte en liefdevolle relatie, wat in deze samenleving wordt gemist. De christelijke gemeenschap is een alternatieve gemeenschap, die in de samenleving staat als een stad op een berg, waar bezoekers elkaar liefhebben, voor elkaar zorgen en waar ze zich oefenen in christelijke discipline. Dat is het contrast met de wereld om ons heen.

Het kan pijnlijk zijn wanneer mensen met een niet-kerkelijke achtergrond volgens de kerkorde ergens niet aan deel mogen nemen. Beter is het om bezoekers te betrekken bij allerlei activiteiten van koffie schenken tot het lezen van de Bijbel tijdens samenkomsten toe. Wellicht moeten nieuwe bezoekers veel bewuster worden ontvangen door de gemeenschap, ook als het gaat om onderwerpen en activiteiten die als intern en geloofsopbouwend beschouwd worden. Zij hebben immers hetzelfde nodig als de personen met een functie en vaste bezoekers.

Sommige toetreders hebben het idee dat er begeleiding is tot aan de 'poort' en dat men het dan maar zelf verder moet doen.

Tenslotte blijkt dat veel toetreders in reguliere kerken aanlopen tegen een gebrek aan geestelijk leven in de gemeente wanneer zij merken dat er eigenlijk helemaal niet zoveel verschil is tussen kerkmensen en andere mensen.

8.7 Conclusie

In dit hoofdstuk is nagedacht over contextualisatie en de noodzaak daarvan. We leven en evangeliseren in een seculiere samenleving. Het brengen van een begrijpelijke en relevante boodschap is van belang. Contextualisatie blijkt niet iets te zijn wat vanzelf gaat. Het begint bij een luisterend oor. De basis van contextualiseren is het verdiepen in- en het aansluiten bij de ander in zijn/haar levensverhaal en levensomstandigheid. Hiermee wordt het enerzijds terugtrekken in een eigen traditionele cultuur of het anderzijds direct komen met een boodschap, dus uitgesloten.

Christenen en in het bijzonder zij die bij een evangelisatiepost werken, staan voor de opdracht en de uitdaging contacten aan te gaan, zoals Fransiscus van Assisi het zei: Verkondig het Evangelie, desnoods met woorden.⁶⁸

⁶⁷ Boer, M. de. (2011). *Nooit meer evangeliseren*. Amsterdam, Nederland: Ark Media.

⁶⁸ Hertog, G.C. den & Noordegraaf, A. (2009). *Dienen en delen – Basisboek diaconaat*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

Hoofdstuk 9 Externe evangeliserende projecten

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van drie andere projecten in Amsterdam namelijk de Noorderkerk, de Jeruzalemkerk en Hoop voor Noord.⁶⁹

Het zal gaan over:

- de werving en benadering van (nieuwe) bezoekers
- hoe er netwerken worden gebouwd
- de sfeer of 'klimaat'
- de bezoekers die komen
- de effecten van het evangelisatiewerk.

Er wordt gekeken naar wat we kunnen leren van deze projecten en waarin bepaalde werkwijzen en activiteiten overeenstemmen. De punten die van belang zijn voor Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' zullen worden meegenomen in het adviesrapport (Deel II).

De verschillen die er zijn in theologische visie of specifieke doelgroep zullen in dit verslag niet aan de orde komen.

9.2 Een korte beschrijving

De Noorderkerk is een wijkgemeente van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA) in de Jordaan met een open orthodox karakter. De kerk richt zich in eerste instantie op de Amsterdammer in de Jordaan. De Jeruzalemkerk is een wijkgemeente van de PKA in Amsterdam West. Een gemeente die voortdurend in verandering is. De kerk richt zich op de kerkelijke en onkerkelijke Amsterdammer. Hoop voor Noord is een multiculturele zendingsgemeente binnen de Christelijk Gereformeerde Kerken in Amsterdam-Noord. Zij richt zich op iedereen in de buurt.

9.3 De missionaire activiteiten

De Noorderkerk heeft verschillende activiteiten met een missionair doel: de kerkdienst en het live uitzenden daarvan met beeld, de Bijbelklas waarin er Bijbelverhalen worden besproken, een Bijbelstudiegroep voor 'zoekers' en een groep voor mensen die zich willen voorbereiden op het doen van openbare belijdenis. Verder wordt er periodiek een high tea georganiseerd, zijn er kinderactiviteiten en is er de missionaire brief voor de 'kaartenbakleden' die verder niet actief betrokken zijn.

De evangeliserende activiteiten die vanuit de Jeruzalemkerk worden georganiseerd zijn: de kerkdiensten, Alpha Cursus, introductiebijeenkomsten met informatie over de kerk, de Bijbelklas waarin er Bijbelverhalen worden besproken. Verder stelt de Jeruzalemkerk haar gebouw open voor concerten. De kerk heeft een wijk 'Westerwijk' waar buurtmaaltijden worden gehouden, er kinderclub is en Playgroups (groepen waar jonge moeders met kinderen samenkomen).

Hoop voor Noord doet momenteel, naast de zondagse samenkomsten, veel buurtwerk. Ook hebben zij taalgroepen en kinder- en jongerenwerk.

9.4 De werving en benadering van nieuwe bezoekers

Uit het gesprek met ds. Visser van de Noorderkerk blijken de volgende punten van belang bij wervingsactiviteiten:

- Kom er voor uit waar je voor staat
- Werk aan een goed gerucht

⁶⁹ Bijlage 9

- Wees vrijmoedig zonder dwingelandij
- Heb een open oor en oog voor anderen
- Gebed
- Zie secularisatie niet als bedreiging

Uit het gesprek met ds. Van der Graaf van de Jeruzalemkerk bleken de volgende aandachtspunten:

- Spreek eenvoudig met de bezoekers
- Preek eenvoudig
- Sluit aan bij interesses en trends zoals kunst en cultuur
- Stel je kerkgebouw open voor andere activiteiten zoals concerten
- Wees present
- Niet alle activiteiten hoeven theologisch getint te zijn. Een relatie bouwen is ook belangrijk.
- Het is belangrijk om in het leven te staan
- Durf af te wijken van een bepaalde format zoals de traditie

Uit het gesprek met Jurjen ten Brinke, evangelist van Hoop voor Noord zijn de volgende aandachtspunten naar voren gekomen:

- Neem een luisterhouding aan en zoek aansluiting. Het evangeliserende gesprek komt later.
- Zorg voor de mogelijkheid dat nieuwe bezoekers een maatje krijgen
- Geef nieuwe bezoekers een cursus waarin de visie en kernpunten van de organisatie worden uitgelegd
- Geef bezoekers een taak

9.5 Netwerken bouwen

De Noorderkerk bouwt haar netwerk door middel van de contacten die zij heeft. Deze contacten zijn breed verspreid. Dat komt doordat de Noorderkerk en de voorganger ds. Visser met enige regelmaat in de media te zien / horen zijn, zoals bij de Evangelische Omroep.

De Noorderkerk heeft verder een missionaire coördinator aangesteld die zich bezig houdt met het organiseren van missionaire activiteiten.

De Jeruzalemkerk heeft haar netwerk voor een groot deel te danken door het investeren in contacten door ds. Van der Graaf. Verder heeft men een deel van de kerk verbouwd tot Open Werkplekken waar mensen uit de buurt kunnen komen. Ook wordt er gewerkt aan partnerschap waarbij gemeenteleden worden gestimuleerd iemand mee te nemen naar de kerk.

Hoop voor Noord legt vooral contacten in de buurt. Men investeert veel in het vinden van aansluiting en het 'kweken van goodwill' in de buurt. Een goede, open communicatie is van belang.

9.6 De bezoekers die komen

Zowel de Noorderkerk, de Jeruzalemkerk, als Hoop voor Noord is een open gemeenschap. Men vindt het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn.

De Noorderkerk is er alert op dat nieuwe bezoekers een zekere herkenning vinden in de gemeenschap. Hiermee wordt bedoeld dat zij de indruk willen voorkomen dat er in de kerk een compleet andere, wereldvreemde cultuur is. Binnen de Noorderkerk zitten 'normale mensen' die niet wereldvreemd zijn en ook op de hoogte zijn met de actualiteit. Het contact leggen met nieuwe bezoekers is van belang. Er wordt niet gesproken over theologische bijzaken maar het gesprek wordt gericht op de kernzaken van geloof en de levenswandel.

De Noorderkerk heeft door middel van het activiteiten aanbod een ander imago gekregen. Het stond eerder vooral bekend als een orthodoxe kerk met de indruk van een 'bolwerk'. Bezoekers die komen verwachten openheid en een plek waar zij zichzelf kunnen zijn.

Bezoekers kunnen op drie manieren zich voegen bij de Noorderkerk: als dooplid, gastlid of belijdend lid.

Deelname aan het avondmaal is in principe alleen voor belijdende leden, maar wanneer iemand die geen belijdend lid is wenst deel te nemen wordt deze niet geweigerd.

De Jeruzalemkkerk wil aanspreekbaar zijn voor alle mensen. Tegelijk willen zij niet opdringerig zijn. Dat betekent dat zij open staan voor een ieder, ook wanneer mensen een levenswandel hebben waar de Jeruzalemkkerk moeite mee heeft. Men wil ook plaats geven aan deze kwetsbaren, want de levenswandel van anderen kan voortkomen uit strijd en dan is er ook de bereidheid om de strijd van de ander mee te dragen. Amsterdam is de 'stad van de vrijheid'. Bezoekers verwachten ook vrij gelaten te worden in hun keuzes. Men vindt het belangrijk in gesprek te blijven met elkaar, waardoor er ook ruimte komt voor het (kritische) gesprek over de levenswandel.

Mensen kunnen belijdend lid, dooplid of belangstellend lid zijn van de Jeruzalemkkerk.

Hoop voor Noord heeft geen bijzondere verwachtingen van bezoekers. Iedereen is welkom en allerlei mensen bezoeken Hoop voor Noord. Het verlangen is dat ieder een volgeling van Jezus zal worden. Mensen die Hoop voor Noord bezoeken horen erbij. Ook zij die alleen komen voor de sociale contacten. Bezoekers willen ook alles kunnen zeggen; ook wanneer zij kritiek hebben. Men is vaste bezoeker wanneer men zich inschrijft voor de e-mail nieuwsbrief en/of taken gaat doen. Wanneer men lid wil worden volgt men een DNA cursus, een cursus die gaat over de kernwaarden van Hoop voor Noord. Hoop voor Noord heeft leden, maar ook veel niet-leden die in goed overleg eveneens taken mogen doen.

9.7 De feitelijke effecten van het evangelisatiewerk

De missionaire activiteiten van de Noorderkerk worden bezocht door gemiddeld 10 personen per activiteit. Per jaar heeft de Noorderkerk ongeveer 8-10 nieuwe belijdende leden vanuit onkerkelijke achtergrond. Vanuit kerkelijke achtergrond zijn dit ongeveer 10 nieuwe belijdende leden per jaar. Verder zijn er veel geregistreerde leden die niet actief betrokken zijn.

De Jeruzalemkkerk heeft de laatste 10 jaren 10 dopelingen gehad. Deze mensen kwamen niet zozeer binnen via de missionaire activiteiten, maar meer via het netwerk van gemeenteleden. Momenteel is er wat stilstand in de groei. Jongeren bezoeken meer de Hillsong-gemeente. Bezoekers komen nu meer vanuit de omliggende dorpen naar de Jeruzalemkkerk.

Hoop voor Noord is een groeiende gemeenschap. Onlangs heeft men zich kunnen vestigen in een nieuw buurthuis. Er is een periode geweest waarin er mensen werden gedoopt en vervolgens weer wegbleven. Daarom is er nu een strenger traject. De DNA cursus is inhoudelijk echt belangrijk zodat mensen weten wat het christelijke leven (in een gemeenschap als Hoop voor Noord) inhoudt.

9.8 Achterban en samenwerking onderling

De Noorderkerk en de Jeruzalemkkerk zijn beiden onderdeel van de Protestantse Kerk Amsterdam. Het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond is niet verantwoordelijk voor wat zij doen. Dat maakt dat er veel vrijheden zijn.

Het werken in Amsterdam betekent ook dat men uit de 'comfortzone' van de achterban is. Er zijn minder vanzelfsprekendheden, minder nadruk op de entourage en daarom ook meer ruimte voor evangelisatie. Binnen Hoop voor Noord worden er wel eens spanningen gevoeld in de verhouding met de achterban. Van belang is dat er sprake is van een inhoudelijke goede verantwoording. Alles erom heen, 'de verpakking', is niet onaantastbaar en kan dus veranderen.

Alle genoemde projecten zijn onderdeel van 'Amsterdam in Beweging', een partnerschap van kerken met gereformeerde wortels, die samenwerken als het gaat om missionair kerk-zijn in de stad. Hier worden ervaringen gedeeld en er wordt gewerkt aan netwerkuitbreiding. Het wordt ervaren als bemoediging en inspirerend. Waar wenselijk kan er kanselruil worden gedaan of worden leden naar elkaars project verwezen.

De Jeruzalemkerk en Hoop voor Noord zijn verder aangesloten bij kerkplantingsnetwerk 'City to City', waarbij men contact heeft met grote steden in Europa.

Hoop voor Noord is ook aangesloten bij Church Plants en de Jeruzalemkerk werkt verder nog samen met de IZB.

Wat betreft de Noorderkerk, de Jeruzalemkerk en Hoop voor Noord is er meer onderling contact mogelijk met Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'. Men is bereid om mee te denken met elkaar en laat elkaar vrij in principiële standpunten en de manier waarop men werkt.

9.9 Conclusie

Opvallend is dat het 'ontvankelijk zijn' zowel binnen de Noorderkerk, de Jeruzalemkerk als Hoop voor Noord een terugkerend thema is. Bij ieder project werd het belang hiervan onderstreept om een open cultuur te zijn en niet de indruk te wekken van een gesloten cultuur waarbij men wereldvreemd zou zijn. Is er eenmaal sprake van een theologisch gesprek, dan probeert men zich te richten op de kernzaken van het christelijke geloof.

De voorganger heeft voor de genoemde projecten een belangrijke functie in het zorgen voor bekendheid en het vergroten van netwerken. Mede daarom investeren zij ook in contacten met elkaar door middel van het partnerschap 'Amsterdam in Beweging'.

In hoofdstuk 11 zal nader worden ingegaan op de betekenis van het praktijkonderzoek voor Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'.

Hoofdstuk 10 De verwachting van buurtbewoners en bezoekers

10.1 Inleiding

In voorgaande hoofdstukken is er nagedacht over de visie van de Gereformeerde Gemeenten op evangelisatie en zending. Ook is het belang van Bijbels verantwoorde contextualisatie beschreven. In dit hoofdstuk wordt er nader ingegaan op één van de belangrijkste aspecten van contextualisatie: het verdiepen in de Amsterdammer. Wat zijn de verwachtingen van de (seculariserende) Amsterdammer over de evangelisatiepost? Bij de uitwerking van dit hoofdstuk worden de straatinterviews⁷⁰, de interviews met de vaste en recente bezoekers⁷¹ en de uitkomsten van een enquête⁷² die in 2010 onder bezoekers is gehouden, betrokken.

10.2 Het belang van contacten en een buurthuis/inloop

De meeste mensen die op straat zijn geïnterviewd geven aan buurtcontacten belangrijk te vinden. Dit geldt ook voor de aanwezigheid van een buurthuis of inloop, hoewel niet iedereen er zelf aan zou deelnemen. Ook werd door enkele mensen de kritische kanttekening geplaatst dat er van sociale contacten in de Jordaan niet veel meer te merken is. Van de oorspronkelijke Jordaneze bevolking in de Jordaan is niet veel meer over.

10.3 Interesses straatinterviews

Er zijn verschillende activiteiten genoemd tijdens de straatinterviews die de mensen interesseren: Sociale activiteiten zoals koffie drinken, samen creatief bezig zijn of het aanbieden van sociale hulp. Educatieve activiteiten zoals computerles. Spelactiviteiten als klaverjassen, bingo, sjoelen. Verder zijn genoemd: kinderactiviteiten, kunst en muziek en het Jordaanfestival.

10.4 Bekendheid

Opvallend is dat het merendeel van de geïnterviewde mensen op straat meer dan tien jaar in de Jordaan woonachtig is, maar slechts een enkeling correct weet te omschrijven wat Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is. De meeste mensen weten wel van het bestaan en/of noemen het een kerk. Dat er meerdere activiteiten plaatsvinden en welke activiteiten, is onbekend.

Over de bezoekers die daar komen is nagenoeg niets bekend. De beschrijvingen van de bezoekers die werden genoemd zijn slechts veronderstellingen.

Drie personen zijn één keer in het Bijbelcentrum wezen kijken. Tot op heden is het bij die ene keer gebleven. De reden waarom de overige geïnterviewden die bekend waren met Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' er geen bezoek hebben gebracht was omdat zij daar geen behoefte aan hebben en/of omdat men niet of anders gelovig is. Meer dan de helft van de personen gaf aan niet religieus te zijn. De indruk is dat men onvoldoende geprikkeld is eens een bezoek te brengen, doordat men te weinig over het aanbod van het Bijbelcentrum weet.

Vanuit de recente of incidentele bezoekers werd eveneens gehoord dat de bekendheid van het Bijbelcentrum beperkt is. Men heeft de indruk dat er meer bekendheid moet komen.

Het feit dat het merendeel van de geïnterviewden op straat het Bijbelcentrum niet kent roept vragen op omdat er al jarenlang regelmatig in de Jordaan, rondom de evangelisatiepost, folders worden verspreid en er ook straatgesprekken zijn. Ook wordt er regelmatig een advertentie in de regiobladen geplaatst.

⁷⁰ Bijlage 10

⁷¹ Bijlage 7 en 8

⁷² Bijlage 3

Nader onderzoek naar de exacte oorzaak hiervan zou nodig zijn. Vooral nog wordt verondersteld dat er meer sprake is van desinteresse in kerkelijke instanties als gevolg van de ontkerkelijking en de secularisering.

10.5 Laagdrempelig

In gesprek met de vaste en recente of incidentele bezoekers bleek dat men actief meedenkt over het functioneren van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'. De wens is dat het Bijbelcentrum blijft bestaan en ook niet teveel grote veranderingen zal ondergaan. Eenzelfde signaal werd in 2014 afgegeven tijdens een enquêteonderzoek over de samenkomsten.⁷³

Wat wel uitdrukkelijk wordt genoemd door verschillende mensen is het belang van laagdrempeligheid. Men wil een zekere vrijheid in de overwegingen en zoals men zei 'niet de (geloofs)visie van de Gereformeerde Gemeenten opgedrongen krijgen'. In dit verband werd opgemerkt dat het proces van integreren binnen de 'orde' van het Bijbelcentrum een langdurig proces is. De aanwezigheid van een vaste, nauw betrokken evangelist wordt hierbij als onmisbaar ervaren.

Opvallend was dat tenminste drie bezoekers die al lange tijd betrokken zijn bij het Bijbelcentrum aangeven geïnteresseerd te zijn in het doen van openbare geloofsbelijdenis. Enkel een noemt ook het Heilig Avondmaal als onderdeel dat zij missen tijdens de samenkomsten.

Daarbij geldt dat verschillende (van deze) mensen aangeven bij de Looier te willen blijven. Zij kiezen voor dit Bijbelcentrum en niet zozeer voor een kerkverband. De gedachte dat er misschien wordt verwacht dat zij zich voegen bij de reguliere gemeente in Amsterdam-Noord vindt men niet prettig. Duidelijk wordt aangegeven dat een open sfeer en laagdrempeligheid in de gemeente van Amsterdam-Noord niet zozeer wordt gevoeld.

Eenzelfde gedachtegang heerst er over het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten. Niet iedereen is ermee bekend, maar wanneer men wel bekend is met de naam van de deputaatschap is de inhoudelijke functie niet duidelijk. Ook in dit verband wordt door de bezoekers benadrukt dat zij wensen dat er een bepaalde mate van vrijheid is en dat deze vrijheid zelfs wordt uitgebreid. Men is bang dat het deputaatschap een 'controlefunctie' heeft of ergens een 'stokje voor steekt'.

De bezoekers geven aan open te staan voor af en toe een gastpredikant vanuit het kerkverband, maar ook niet te vaak. De vertrouwelijkheid moet hoog in het vaandel blijven staan. Inhoudelijk gezien verwachten de bezoekers niet zoveel van een bijdrage van het deputaatschap en/of de moedergemeente Amsterdam-Noord. Bezoekers wensen zich vooral te richten op de kernzaken van het geloof binnen de open en laagdrempelige samenstelling van het Bijbelcentrum. Aan de theologische inhoud mag niets worden afgedaan. Bijbelgetrouwheid is (ook) voor de vaste bezoekers van groot belang.

10.6 Hermeneutiek

Aangaande de inhoud van de samenkomsten en Bijbelstudies is men zoekende naar de hermeneutische toepassing van de theologie in het dagelijkse leven. De aanwezigheid van studenten, die midden in 'het leven staan' en een open inbreng hebben, wordt tijdens de samenkomsten en andere activiteiten daarom ook door de bezoekers erg gewaardeerd. Deze studenten uit Amsterdam hebben vaak elders in Nederland een reformatorische thuisgemeente maar zijn door hun verblijf in Amsterdam betrokken geraakt bij het Bijbelcentrum. Opgemerkt is dat de aanwas van nieuwe studenten lijkt te stagneren.

⁷³ Bijlage 1

10.7 Breder activiteiten aanbod

De bezoekers hebben actief meegedacht over hun wensen aangaande het activiteiten aanbod. Verschillende mensen benoemden dat een activiteit speciaal voor mannen een waardevolle toevoeging kan zijn.

Ook thema-activiteiten waarbij bezoekers onderwerpen mogen aandragen is een idee. Bijbelstudies die meer gericht zijn op de eenvoudige Bijbelverhalen worden ook gewenst. (Dit is inmiddels gestart.)

Het maaltijdproject wordt als een succes ervaren en dient vooral in stand te blijven.

Verder wordt het organiseren van activiteiten op andere tijdstippen en locaties genoemd om zo meer bekendheid te krijgen en nieuwe bezoekers te werven.

Vanuit de in 2010 gehouden enquête onder bezoekers blijken de interesses te liggen in de volgende gebieden: geloof, maatschappij / samenleving, gezondheid (lichamelijk en psychisch), kunst en cultuur. Ook is gevraagd op welke manier men hierover geïnformeerd wil worden. De meest gewenste wijze was door middel van een gastspreker of studiemiddag /-avond.

10.8 Taakverdeling

De bezoekers geven zelf aan dat er meer betrokkenheid zal zijn wanneer ook bezoekers een taak zullen hebben binnen het Bijbelcentrum. Dit kan zijn invulling krijgen in het algemeen bijvoorbeeld bij het schoonmaken van het gebouw of het verzorgen van koffie. Ook kan de taakverdeling tijdens activiteiten worden verdeeld onder bezoekers. Als voorbeeld wordt genoemd dat sommige bezoekers misschien eens een inleiding kunnen houden tijdens een Bijbelstudie.

De bezoekers zijn zich ervan bewust dat de evangelist de Bijbelstudies zelfstandig leidt. Als tip wordt genoemd dat ook andere mensen hiervoor ingezet kunnen worden. Dan is er meer aan werkzaamheden mogelijk.

In organisatorisch opzicht wordt de wens geuit dat Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' een meer zelfstandige positie zal krijgen binnen het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten.

10.9 Conclusie

In de Jordaan heeft Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' weinig bekendheid. De meeste mensen denken dat het een kerk is, maar weten niet van de activiteiten die worden aangeboden. Terwijl men een plek waar buurtgenoten kunnen samenkomen wel belangrijk vindt.

Heeft men eenmaal kennis gemaakt met 'Bij Simon de Looier', dan ervaart men laagdrempeligheid en ontmoet men een groep andere bezoekers waarvan sommigen al jarenlang komen, anderen recenter. De bezoekers richten hun aandacht op de gemeenschap binnen de evangelisatiepost. Zij vormen hier een hechte gemeenschap waarbij 'nieuwelingen' een warm welkom ontvangen. Grote veranderingen binnen de Looier worden niet gewenst. De betrokkenheid vanuit de moedergemeente en het deputaatschap wordt niet zozeer verwacht of gewenst. Men kiest duidelijk voor de gemeenschap en niet zozeer voor de organisatie.

Aangaande de gemeenschap is men ook bereid energie hieraan te geven door middel van het vervullen van een taak. Ook is men bereid mee te denken over het functioneren en de positie van 'Bij Simon de Looier'.

Hoofdstuk 11 Afronding literatuur- en praktijkonderzoek

11.1 Inleiding

In de achterliggende hoofdstukken is er veel geschreven naar aanleiding van wat er is gelezen en de vele gesprekken die zijn gevoerd. Alvorens het daadwerkelijke adviesrapport aan de orde komt in Deel II van dit product, zullen in dit hoofdstuk de onderzoeken worden afgerond met een laatste paar conclusies die elders in dit afstudeerproduct nog niet aan bod zijn gekomen.

11.2 Luisteren

Vanuit het literatuuronderzoek is gezegd dat het belangrijk is eerst de mens te zien voordat er direct een geloofsgesprek wordt gestart. Deze manier van contact leggen is terug te zien bij alle genoemde externe projecten. Dit komt overeen met de theorie over contextualisatie waarbij niet alleen met bezoekers wordt gesproken, maar vooral ook geluisterd.

Daarbij probeert men ook aan te sluiten bij de belevingswereld van de bezoekers. Bij de Noorderkerk vindt men het bijvoorbeeld belangrijk dat bezoekers herkenning vinden in hun gemeenschap. Kerkmensen en bezoekers: de één staat niet boven de ander. De bezoekers hebben een verhaal te vertellen. Een luisterend oor voor hen maakt de bezoekers ontvankelijk voor de Boodschap (met een hoofdletter) die de ander heeft.

11.3 Transparantie

Ds. Visser, voorganger van de Noorderkerk geeft aan dat Amsterdammers van transparantie houden. Hij zegt: "Ik zeg gerust dat ik de dingen goed heb doordacht en niet 'achterlijk' ben en dat mensen het van mij mogen horen, als ze dat willen. Je moet het niet opdringen. Amsterdammers en sowieso mensen in onze seculiere maatschappij hebben een hekel aan 'moeten'. Je mag dus vrijmoedig zijn, zonder dwingerig te worden."⁷⁴

Ook voor de vrijwilligers van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is dit een aandachtspunt. In de interviews met huidige bezoekers werd gezegd dat vrijwilligers de vaardigheid nodig hebben om aan te voelen wanneer men over de Bijbel kan spreken en wanneer niet. Een al te snel toepassen van de Bijbel in gesprekken heeft het risico in zich de Bijbel te pas en te onpas te gebruiken. Dit kan als opdringerig worden ervaren. Ook Jurjen ten Brinke, evangelist van Hoop voor Noord, zegt dat niet iedere persoon die je ontmoet op eenzelfde manier of volgens eenzelfde systeem benaderd kan worden. We kunnen bijvoorbeeld niet tegen iedere bezoeker zomaar zeggen zondaar te zijn. Veel Amsterdammers voelen zich geen zondaar en vinden dat het prima met hen gaat. Voor hen is een dergelijk onderwerp niet relevant en moet er dus een ander startpunt van gesprek gezocht worden.⁷⁵

11.4 Niet wereldvreemd

Kerkmensen zijn (als het goed is) evenmin wereldvreemd. De Noorderkerk stond vroeger bekend als een gesloten cultuur. Door onder andere de openheid en het activiteitenaanbod heeft men dit weten te doorbreken.

De beeldvorming van buurtbewoners over Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is niet altijd positief. Iemand zei dat het Bijbelcentrum op hem een rechtzinnige indruk maakte, hetgeen hem niet aantrok. Een ander gaf aan er geen bezoek te brengen "want daar willen ze je bekeren".⁷⁶

Literatuuronderzoek wees uit dat het van belang is dat er aansluiting wordt gezocht bij de levenservaring van onze niet-christelijke naaste om met hem in contact te komen en om hem de relevantie van de Evangelieboodschap te doen inzien. Dit blijkt een aandachtspunt voor de vrijwilligers van de evangelisatiepost. Door huidige bezoekers wordt verondersteld dat vrijwilligers weinig kennis

⁷⁴ Bijlage 9

⁷⁵ Bijlage 9

⁷⁶ Bijlage 10

hebben met Amsterdam en daardoor in gesprek moeilijk aansluiting vinden bij de bezoekers.⁷⁷ Om die reden heeft de Jeruzalemkerk geprobeerd in te spelen op de heersende trends. Ook hebben zij daarom het kerkgebouw open gesteld voor activiteiten die in eerste instantie geen missionaire invulling hebben.⁷⁸ Op deze manier wordt er een contactrelatie gelegd met de bezoekers die hier naar toe komen.

11.5 Samenwerking

De Noorderkerk, de Jeruzalemkerk en Hoop voor Noord werken door middel deelname aan partnerschap 'Amsterdam in Beweging' samen met elkaar. Men denkt met elkaar na over praktische zaken zoals het verkrijgen van vergunningen voor bepaalde evangeliserende activiteiten in de stad of over het krijgen van bekendheid. De identiteit van ieder project staat hierbij niet ter discussie. Het onderhouden van contacten met andere projecten in Amsterdam ervaren de Noorderkerk, de Jeruzalemkerk en Hoop voor Noord als een middel om het netwerk uit te kunnen breiden.

Een opvallend punt bij Hoop voor Noord is dat daar veel wordt samengewerkt met de bezoekers. Ook bezoekers die niet de geloofsovertuiging delen krijgen een taak. De ervaring is dat dit relatievormend en samenbindend werkt.

11.6 Conclusie

Er valt ongetwijfeld nog veel meer te onderzoeken en te schrijven. Maar overal is een tijd van en ook de omvang van dit afstudeerproduct heeft zijn kaders. Nu er een koppeling is gemaakt tussen de literatuur en de praktijk blijft de vraag over wat Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' hiermee concreet zou kunnen doen in het evangelisatiewerk. Deel II van dit afstudeerproduct zal hier nader op in gaan.

⁷⁷ Bijlage 7

⁷⁸ Bijlage 9

Deel II

Adviesrapport voor evangelisatiepost en Deputaatschap Evangelisatie Gereformeerde Gemeenten

Inleiding

‘Welke adviezen zijn er voor de evangelisatiepost ‘Bij Simon de Looier’ en het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten, na vergelijkingsonderzoek met andere Amsterdamse evangeliserende projecten, over de benadering van en wervingsactiviteiten voor nieuwe bezoekers binnen de seculiere context van de post?’ Dat is de vraag van dit afstudeerproduct.

Om te komen tot een antwoord zijn er verschillende gesprekken gevoerd: met de evangelist en vrijwilligerscoördinator, een vertegenwoordiger van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten, vier vaste bezoekers, drie recente of incidentele bezoekers, 20 bewoners van de Jordaan en drie voorgangers van externe evangeliserende projecten in Amsterdam. Ook is er literatuuronderzoek gedaan.

Dit adviesrapport volgt direct op Deel I van dit afstudeerproduct om de reden dat beide documenten niet los van elkaar te lezen zijn. De adviezen die in dit rapport beschreven zijn, staan in verband met het verrichtte literatuur- en praktijkonderzoek.

De opzet van dit rapport is als volgt. Hoofdstuk 1 beschrijft drie sterke punten van het functioneren van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 een aantal kansen geschetst. Deze kansen zijn bedoeld als prikkels voor de evangelisatiepost om stappen te gaan zetten. De kern van dit rapport bestaat uit een zestal korte aanbevelingen in hoofdstuk 3 die in het daaropvolgende hoofdstuk 4 worden uitgewerkt. Het rapport sluit af met een nawoord.

Hoofdstuk 1 Sterke punten Bijbelcentrum ‘Bij Simon de Looier’

1.1 Gastvrij

Vrijwel alle bezoekers geven aan zich welkom te voelen. Ze worden gezien en erbij betrokken. Hoewel het niet vanzelfsprekend is dat de sfeer altijd goed is, want soms nemen de gesprekken in de inloop een niet beoogde wending. Dat komt door de diverse samenstelling van de groep mensen die het Bijbelcentrum bezoeken: het verschil in niveau en sociale vaardigheden is groot. Toch geven de bezoekers zelf aan het belangrijk te vinden dat iedereen welkom is en de diversiteit juist passend te vinden bij een gemeenschap als deze.

1.2 Betrokkenheid van de evangelist

De evangelist is een belangrijke persoon binnen het Bijbelcentrum. Hij is een ‘relatiebouwer’ met de bezoekers. Bezoekers spreken meerdere malen hun blijf van waardering uit voor de wijze waarop hij zich positioneert en zijn werk doet.

De evangelist is betrokken, persoonlijk, aanhoudend in contact - ook als bezoekers afstand nemen, heeft oog voor de kwetsbaren in de gemeenschap en plaatst zich niet boven maar tussen de mensen. Ook op officiële momenten zoals de zondagse samenkomsten.

1.3 Eenvoudige, laagdrempelige samenkomsten

In het bijzonder blijkt men tevreden te zijn over de zondagse samenkomsten. Dat blijkt wel uit het onderzoek dat in 2014 is gehouden. De samenkomsten hebben een eenvoudige invulling en zijn in de beleving van de meeste bezoekers laagdrempelig genoeg om te komen. Het feit dat men zich welkom voelt is hierbij een belangrijk punt.

Hoofdstuk 2 Kansen

2.1 Een groeiende stad

Steeds meer mensen willen in Amsterdam werken en wonen. Door de opening van de Noord-Zuidlijn zullen steeds meer Amsterdammers vaker in de binnenstad komen en zich ook vaker in de omgeving van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' begeven.

2.2 Veranderende bewonerssamenstelling

De oude Jordaneze bevolking wordt langzaam minder. In de Jordaan zijn meer yuppen gaan wonen. Ook deze mensen hebben een 'zingevingprofiel'. Daarbij biedt de toenemende openheid voor spiritualiteit ruimte voor het Bijbelcentrum om hierop in te spelen.

2.3 Participatiesamenleving

Nederland wordt meer een participatiesamenleving waarin kerken meer worden gewaardeerd als sociale organisatie. Oud-burgemeester van Amsterdam, Job Cohen zei eens dat kerkmensen de morele overtuigingen die ze in hun gemeente opdoen in de strijd moeten werpen. Dat biedt voor Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' kansen om dat wat zij gelooft in de samenleving praktisch te benutten. Dat geldt niet alleen voor humane thema's (bijna iedereen vindt een mens waardevol), maar veel meer nog voor onderwerpen als omgaan met tekort en tegenslag, vergeving en verzoening en hoop. Thema's die in de Bijbel uitvoerig aan de orde komen.

In een samenleving waar de kerk als religieus instituut als een bedreiging wordt gezien kan een sociale insteek, naast de religieuze activiteiten meer kansen bieden om netwerken uit te breiden. Kerk en wereld zullen tot de laatste dag dynamisch, complex en hoopvol met elkaar in relatie blijven staan.⁷⁹

2.4 De kerk als nutsvoorziening

Volgens de Britse godsdienstwetenschapper Davie wordt de kerk veelal gezien als nutsvoorziening. Vroeger beschreef men dit wel als 'geloven op wieltjes'. Er zijn mensen die in hun leven slechts driemaal in de kerk worden gereden: eenmaal in de kinderwagen bij de doop, eenmaal in de trouwkoets en eenmaal in een begrafenisstoet. De kerk wordt gewaardeerd voor deze momenten en heeft ook zijn nut bij nationale rampen of festiviteiten (zoals een kroning). Er bestaat sympathie voor de mensen die de kerk 'draaiend houden'. Op het moment dat zij zelf gebruik van de kerk willen maken herinneren zij zich dat.⁸⁰

2.5 Het kerkgebouw

Het monumentale kerkgebouw is een presentie op zich. Het gebouw van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is esthetisch en kan voor veel buurtbewoners een plek van 'collectieve herinnering' zijn of worden. Veelal beleven buurtbewoners een monumentale kerkruimte als 'van ons allemaal'. Er zijn kansen om bezoekers via architectuur en esthetiek op het spoor van spiritualiteit te zetten.⁸¹

⁷⁹ Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁸⁰ Davie, G. (2006). Religion in Europe in the 21 st. Century – The Factors to Take into Account. *European Journal of Sociology*. 271-296. doi: 47.2.

⁸¹ Davie, G. (2015). *Religion in Britain – A Persistent Paradox*. United States: Wiley Blackwell.

Hoofdstuk 3 Aanbevelingen

3.1 Komen tot een heldere en realistische visie

Elke kerk, geloofsgemeenschap of instantie heeft een visie nodig. Het is als een proclamatie waarin men duidelijk maakt hoe zij zichzelf ziet in deze tijd en plaats.

Het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten, onder wiens verantwoording het Bijbelcentrum werkt, heeft geen duidelijke en volledige omschreven visie. Uit gesprekken en literatuur van het kerkverband blijkt dat er ook geen eenduidige en realistische overtuiging is. Het doel van de evangelisatiepost(en), de verwachtingen van de bezoekers en de gedachten aangaande zending en evangelisatie blijken volgens eigen zeggen niet haalbaar. Men is zoekende naar een juiste invulling hiervan.

De aanbeveling is dus ook: kom tot een heldere en realistische visie.

3.2 Meer bekendheid en netwerken

Ondanks het feit dat 'Bij Simon de Looier' sinds 1995 als Bijbelcentrum in de Jordaan gevestigd is en er al jarenlang folders worden gedeeld en geëvangéliseerd op straat, kent het Bijbelcentrum momenteel onvoldoende bekendheid. Dit blijkt uit de reacties tijdens de straatinterviews, de gesprekken met recente of incidentele bezoekers en de gesprekken met de voorgangers van andere evangeliserende projecten in Amsterdam.

Mogelijk is de bekendheid door de veranderende bewonerssamenstelling van de Jordaan afgenomen. Ook de toenemende desinteresse in kerkelijke instanties als gevolg van de ontkerkelijking en de secularisering kunnen hieraan bijdragen.

Het zou mooi zijn als er naast de huidige activiteiten en het uitdelen van folders en de evangelisatiegesprekken op straat, nog andere middelen worden aangewend om te werken aan nog meer bekendheid en aandacht voor het Bijbelcentrum. Dit gaat samen met het 'netwerken'. We kunnen hierbij kijken naar de wervingswerkzaamheden die genoemd zijn in de gesprekken met de voorgangers van andere evangeliserende projecten.

De aanbeveling is dan ook: zet meer middelen in om bekendheid te krijgen en netwerken uit te breiden.

3.3 Betere taakverdeling

De evangelist is fulltime in dienst en heeft een zeer breed takenpakket. Het verdient aandacht dat een dergelijke functie zoals deze nu is opgezet risico's met zich mee brengt. Er is sprake van een 'solofunctie'. De evangelist ontvangt weinig directe ondersteuning, maar ook weinig praktische feedback welke passend is voor het werk in de praktijk. Daarbij is de kans op overbelasting groot en is de ruimte om in te spelen op ontwikkelingen die zich afspelen in de context klein. In deze tijd waarin contextualisatie een steeds belangrijkere rol krijgt, heeft de evangelist een belangrijke taak om een verbindende factor te zijn. Echter is het voor de evangelist met de omvang van dit takenpakket moeilijk om zich meer te richten op de taak van netwerken en contextualiseren.

De aanbeveling is dan ook: zorg voor takenverlichting door het inzetten van andere personen (naast de coördinator) voor kleinschalige evangeliserende activiteiten.

3.4 Meer toerusting vrijwilligers

Zonder de aanwezigheid van de vrijwilligers zouden diverse belangrijke activiteiten van het Bijbelcentrum geen doorgang kunnen vinden.

Omwillen van de kadering van dit afstudeerproduct zijn er geen gesprekken met de vrijwilligers gevoerd. Wellicht is dit nuttig voor een vervolgonderzoek. Uit de gesprekken met bezoekers, coördinator en evangelist blijkt in ieder geval dat de vrijwilligers te maken hebben met een diverse doelgroep bezoekers. Zeker in de inloop komen er bezoekers die nogal kunnen verschillen in sociale vaardigheid en cognitief niveau. Niet zelden krijgen gesprekken een niet-beoogde wending of gaan gesprekken over bijzaken in plaats van kernzaken. Er lijkt sprake van een 'verlegenheid' door een zekere 'wereldvreemdheid' van de vrijwilligers in de confrontatie met allerlei seculiere verschijnselen in Amsterdam. Ook lijken aangedragen adviezen en richtlijnen niet bij iedere vrijwilliger te beklijven.

De aanbeveling is dan ook: rust de vrijwilligers meer toe in omgang met de bezoekers en kennis van het seculariserende Amsterdam.

3.5 Betrekken van bezoekers

In Deel I van dit product is vanuit literatuuronderzoek geschreven: 'Sommige toetreders hebben het idee dat er begeleiding is tot aan de 'poort' en dat men het dan maar zelf verder moet doen.' Dergelijke ervaringen zijn te voorkomen door het inzetten van bestaande bezoekers. Bij het werven van nieuwe bezoekers hoort ook het ontvankelijk zijn voor hun inbreng en mogelijkheden.

Uit het verrichtte literatuur- en praktijkonderzoek blijkt dat de meeste bezoekers toetreden door middel van netwerk en sociale contacten.⁸² De beste manier om te werven is dus door middel van de huidige bezoekers.

De aanbeveling is dan ook: zoek naar mogelijkheden om (nieuwe) bezoekers te betrekken bij het functioneren van het Bijbelcentrum.

3.6 Onderling vertrouwen

Hoewel de functie van het deputaatschap op papier staat vermeld, is dit op de werkvloer niet duidelijk en functioneel. Opvallend is dat er in vrijwel alle gesprekken die zijn gevoerd genoemd wordt dat er een discrepantie merkbaar is tussen de dagelijkse praktijk bij het Bijbelcentrum en de invloed van het deputaatschap, de moedergemeente en de achterban.

Bezoekers weten niet wat zij kunnen verwachten en lijken zich onvoldoende begrepen te voelen in hun verwachtingen en dat wat zij nodig hebben. Ook is er sprake van een afstand tussen de zienswijze op het evangelisatiewerk vanuit de achterban en de dagelijkse praktijk van het evangelisatiewerk. Een oorzaak hiervan zou kunnen zijn het ontbreken van een duidelijke en realistische visie op diverse kerngebieden van het evangelisatiewerk.

Nodig is een gezond verlangen en vertrouwen in tweeërlei opzicht. Allereerst in overeenstemming met dat wat Psalm 127 beschrijft: 'Zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan.' Maar ook onderling vertrouwen is noodzakelijk voor een werkbare cultuur.

De aanbeveling is dan ook: werk aan een onderling vertrouwen tussen deputaatschap, moedergemeente, achterban en evangelisatiepost.

In het volgende hoofdstuk worden deze aanbevelingen uitgewerkt.

⁸² Hoofdstuk 4, 8, 9, 10, 11, bijlagen 7 en 8

Hoofdstuk 4 Uitwerking van de aanbevelingen

4.1 Komen tot een heldere en realistische visie

Een visie heeft als functie richting te geven aan waar we naar toe willen, waar ons verlangen naar uitgaat en het daagt als het ware uit om waargemaakt te worden.

Het mag niet verward worden met een mission-statement die niet zelden het karakter heeft van een mini-geloofsbelijdenis of een opsomming met dingen waarmee men het onmogelijk oneens zou kunnen zijn.⁸³

Evangelisatiepost

Het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten staat voor de taak om te komen tot een heldere en realistische visie over het functioneren van de evangelisatiepost(en). Het advies is te komen tot een visie in samenwerking met de mensen vanuit de praktijksituatie.

De kenniskring die recent is ingesteld, ondersteunt het deputaatschap bij het komen tot een visie. Het team bestaat uit een aantal personen die een nauwe betrokkenheid hebben bij zowel evangelisatiewerk als maatschappelijk functioneren. Er wordt door hen daadwerkelijk gezocht naar een verbinding met de praktijk.

Zoals opgemerkt richten de omschreven beleidsterreinen die in het 'Oprichtingsstatuut voor de kenniskring' staan, zich niet concreet op de verdieping in de context van de postmoderne mens door letterlijk met hem/haar in gesprek te gaan. Dit blijkt echter wel van belang, zeker in het kader van de noodzaak om te contextualiseren.

Het advies is dan ook naast het genoemde werk van de kenniskring, (nader) in gesprek te gaan met personen die wonen in het werkveld van de evangelisatiepost(en).

Aangezien iedere plaats waarin de evangelisatieposten gevestigd zijn, zijn eigen cultuur en gewoonten heeft, is het van belang de visie voor iedere post te specificeren. Amsterdammers zijn immers anders dan de bezoekers in de evangelisatieposten in bijvoorbeeld Merksum (België) of Emmen. Voor wat betreft de evangelisatiepost in Amsterdam is de vraag: wie is de Amsterdammer die in de Jordaan woont? Welke beeldvorming hebben zij van de evangelisatiepost en de boodschap die wordt uitgedragen?

Zending en evangelisatie

Advies is ook om te komen tot herbezinning op de verhouding zending en evangelisatie. Het beleid van de Gereformeerde Gemeenten op zending kijkt op diverse kernwaarden ten aanzien van 'een geloofsgemeenschap te zijn' af van het beleid op evangelisatiewerk. Terwijl de overeenkomsten tussen zending en evangelisatie met de voortschrijdende secularisering toenemen. Een beleid dat meer erkenning en ruimte geeft aan de eigenheid van de Amsterdamse bevolking zou meer mogelijkheden bieden om in het evangelisatiewerk te contextualiseren en als Bijbelcentrum een eigenheid te mogen zijn binnen het kerkverband en de normen en waarden van de Gereformeerde Gemeenten.

Moederkerk

Ook aangaande de moederkerk is herbezinning van belang. Van Doleweerd schrijft ten aanzien van zending dat het verrijkend is om in een proces van wederkerigheid te komen tot een uitwisseling van Bijbelse gaven en inzichten tussen 'moederkerk' en 'de zendingskerk'. Beiden hebben elkaar nodig om in evenwicht te blijven. De kerk heeft de werkelijkheid nodig van de zending om kerk te zijn. De zending heeft de achterban van de kerk nodig om het in de wereld uit te houden in de strijd aan de fronten van het Koninkrijk van God.⁸⁴ In het licht van de toenemende secularisatie mogen we dit ook stellen als het om

⁸³ Hendriks, J. (2008). *Verlangen en vertrouwen – Het hart van gemeenteopbouw*. Kampen, Nederland: Uitgeverij Kok.

⁸⁴ Harinck, W. (2006) Zending en gereformeerd-theologische uitgangspunten. In J.H. van Doleweerd e.a. (red.), *Gij zult Mijn getuige zijn – zending in Bijbels perspectief*. (pp. 97-164) Houten, Nederland: Den Hertog.

evangelisatie gaat. Voor Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' is het nodig dat er meer betrokkenheid en samenwerking is vanuit de moedergemeente Amsterdam-Noord. De kleine omvang van deze gemeente maakt het echter niet haalbaar hieraan te voldoen. Het is dus wenselijk te overwegen of een tweede of andere Gereformeerde Gemeente het Bijbelcentrum zou kunnen ondersteunen. Gezien de mogelijkheden van social media lijkt het minder noodzakelijk dat dit een nabije gemeente zal zijn; afstanden zijn tegenwoordig immers makkelijker te overbruggen.

4.2 Meer bekendheid en netwerken

De noodzaak van het bouwen en uitbreiden van netwerken is in het evangelisatiewerk groot. Uit de, in 2010 gehouden, enquête bleek dat het merendeel van de bezoekers bij het Bijbelcentrum kwam via het eigen netwerk en dat verhoudingsgewijs het effect van straatevangelisatie en folderen klein is.

Social media

Wanneer er gewerkt wordt aan meer bekendheid en uitbreiding van netwerk, zien we hier de noodzaak van contextualisatie. Er is aansluiting nodig bij de wijze waarop men tegenwoordig communiceert en contacten legt. Social media is een fenomeen van deze tijd. Het adverteren in plaatselijke krantjes en het folderen is niet geheel zonder effect, maar er liggen meer kansen in het gebruik van social media. Naast de website en de maandelijkse nieuwsbrief per email zou er een bedrijfspagina aangemaakt kunnen worden op Facebook. Mensen kunnen op die manier hun verbinding tonen met het Bijbelcentrum en anderen ermee bekend maken.⁸⁵

Opvallend was dat de meeste mensen die op straat zijn geïnterviewd niet (goed) wisten wat er bij 'Bij Simon de Looier' gedaan wordt. Tegelijk is op te merken dat de Noorderkerk (eveneens gevestigd in de Jordaan) veel meer bekendheid geniet door zijn imposante kerkgebouw en door de landelijke bekendheid van de voorganger ds. Visser via bijvoorbeeld de Evangelische Omroep. Ook voor 'Bij Simon de Looier' liggen hier kansen. Naast de informatiefolders zou men op de website www.bijsimondelooier.nl enkele promotiefilmpjes kunnen plaatsen over de activiteiten van het Bijbelcentrum. Deze filmpjes kunnen dan worden gedeeld door bezoekers van de website.

Ook kan gevraagd worden om medewerking van plaatselijke organisaties zoals stadhuis, politiebureau, wijkcentrums, tandartsen, huisartsen, hulpvoorzieningen zoals GGD, Mentrum en Sociaal Loket. Zij zouden (tegen vergoeding) korte 'wachtkamerfilmpjes' kunnen projecteren op het scherm in de wachtkamer. Voor het maken van promotiefilmpjes zou contact gelegd kunnen worden met de Nederlandse Filmacademie aan de Amsterdamse Hogeschool voor Kunsten waar studenten vaak onderwerpen zoeken om filmpjes over te maken.

Ook kan er gekeken worden welke mogelijkheden er zijn om promotiefilmpjes uit te laten zenden als reclamespot op de lokale Amsterdamse televisiezender AT5 of geluidsbestanden op de lokale radio omroep van AmsterdamFM.

Activiteitsaanbod

Meer bekendheid kan er ook komen om door een breder activiteitenaanbod. De evangelist is voortdurend bezig met het zoeken naar mogelijkheden hiertoe. Vanuit de Amsterdamse projecten waar praktijkonderzoek is gedaan en de gesprekken met bezoekers, kunnen de volgende ideeën meegenomen worden:

Wanneer bezoekers geen persoonlijk (telefonisch) contact willen, kan er toch een contactlijntje blijven door een missionaire brief. Een brief als persoonlijke post kan een middel zijn om betrokkenheid te uiten en een signaal dat men niet vergeten wordt. In de praktijk blijkt met regelmaat dat 'de aanhouder wint' en bezoekers toch weer contact accepteren.

⁸⁵ Er is voor een periode gebruik gemaakt van Facebook, maar dit verliep niet volgens wens omdat dit gekoppeld was aan het persoonlijke profiel van de evangelist. Een professionele bedrijfspagina zou een oplossing kunnen zijn.

Organiseer eens een activiteit op andere tijden of een andere locatie. Bijvoorbeeld een kerstnachtdienst of activiteiten in een reguliere ontmoetingsruimte. Het is goed wanneer bezoekers binnen het Bijbelcentrum warm worden ontvangen, maar de stap om het Bijbelcentrum te bezoeken is voor veel mensen te groot.

Volgens Paas is de gedachte in kerken nog te vaak 'laat de mensen maar naar ons komen'. Hij stelt echter dat kerk en wereld soms hoopvol met elkaar in relatie kunnen komen te staan.⁸⁶ Wanneer we mensen willen bereiken zullen we ook naar hen moeten gaan. Ook bij ds. Visser, voorganger van de Noorderkerk is te zien dat hij contacten opdoet met mensen die hij opzoekt in de kroeg. Ons grootste Voorbeeld is wel de Heere Jezus Zelf Die hoeren en tollenaars opzocht.

Bezoekers geven aan een mannenactiviteit te wensen en ook meer thema- of spelactiviteiten. De interesses liggen op het gebied van geloof, maatschappij / samenleving, gezondheid (lichamelijk en psychisch), kunst en cultuur. Hier zou het activiteitenaanbod mee kunnen worden uitgebreid. Organiseer ook vaker een High Tea. Dit zijn geliefde activiteiten.

Het kerkgebouw

Sluit aan bij heersende trends zoals kunst en cultuur. Met enige regelmaat wordt er een tijdelijke expositieruimte gezocht in Amsterdam. Het Bijbelcentrum zou in samenwerking met kunstenaars een ruimte hiervoor beschikbaar kunnen stellen en zo gasten kunnen ontvangen en hiermee ook bekendheid voor het Bijbelcentrum zelf kunnen werven.

Wellicht is een 'open werkruimte' ook een overweging waar gasten op afspraak kantoorwerk kunnen doen.

Godsdienstwetenschapper Davie geeft aan dat veel buurtbewoners een monumentale kerkruimte beleven als 'van ons allemaal'.⁸⁷ Buurtbewoners van de evangelisatiepost hebben aangegeven een zekere trots te hebben voor het kerkgebouw van 'Bij Simon de Looier'.

Omdat veel buurtbewoners echter niet goed om te hoogte zijn van het bestaan van het Bijbelcentrum en/of de activiteiten die zijn georganiseerd, is het te overwegen het gebouw meer zichtbaar te maken door bijvoorbeeld een banner aan de gevel.

Samenwerking

Netwerken kunnen ook uitgebreid worden door bredere contacten met andere evangeliserende projecten in Amsterdam. Men kan elkaar helpen bij praktische zaken. Andere projecten kunnen ook bijdragen aan bekendheid van Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' door bezoekers die woonachtig zijn in de Jordaan hiernaar te verwijzen. Het is de vraag of alle evangeliserende projecten in Amsterdam bekend zijn met het bestaan van 'Bij Simon de Looier'.

Het is aanbevelingswaardig om zich aan te sluiten bij partnerschap 'Amsterdam in Beweging'. De eigen identiteit en visie blijven hier gewaarborgd. In Hoofdstuk 9 van Deel I is hier meer over geschreven.

4.3 Betere taakverdeling

Naast de eigenlijke taak van evangelisatie zoals het leiden van de zondagse samenkomsten en het straatwerk, houdt de evangelist zich bezig met activiteiten in kleinere verbanden als de Bijbelstudiegroepen en het bedenken en organiseren van nieuwe activiteiten. Ook de toerusting van de vrijwilligers valt onder zijn verantwoording, ondanks het feit dat de evangelist ondersteund wordt door een coördinator. Daarnaast nog de contacten met de achterban door onder andere het verzorgen van lezingen.

Een betere taakverdeling over meer personen is zeer wenselijk en heeft de volgende voordelen:

⁸⁶ Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁸⁷ Davie, G. (2015). *Religion in Britain – A Persistent Paradox*. United States: Wiley Blackwell.

- meer inzet door de evangelist mogelijk in het eigenlijke evangelisatiewerk
- meer ruimte voor de evangelist om een verbindende factor te zijn onder de bezoekers
- door de inzet van meer personen zijn er meer mogelijkheden om netwerken te verbreden
- samenwerking met meer personen biedt ruimte voor intervisie
- voorkomen van overbelasting van de evangelist

Het is het overwegen waard om de toerusting van vrijwilligers bijvoorbeeld over te dragen aan de verantwoordelijkheid van de coördinator. Bij de volgende aanbeveling zal dit nader uitgewerkt worden. De aanwezigheid van een vaste, nauw betrokken evangelist wordt door bezoekers van het Bijbelcentrum als onmisbaar ervaren. Ook in de contacten met de achterban lijkt de evangelist door de achterban een belangrijk representatieve persoon bevonden. Het is echter de vraag of dit zo nodig is, als het lijkt. De coördinator of andere personen die werkzaam zijn bij de evangelisatiepost kunnen wellicht de evangelist vertegenwoordigen in het presenteren over het evangelisatiewerk tijdens bijvoorbeeld gemeenteavonden voor de achterban over het evangelisatiewerk.

Dit geldt idem dito voor het verzorgen van activiteiten zoals Bijbelstudies. Het is het idee van bezoekers zelf om ook andere personen hiervoor in te zetten. Dit zouden vrijwilligers met een breder takenpakket kunnen zijn, die in overleg met het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten worden aangesteld.

4.4 Meer toerusting vrijwilligers

De gesprekken met de bezoekers vragen van de vrijwilligers veel aan sociale vaardigheid. De bezoekers die komen verschillen nogal van sociaal- en cognitief niveau. Niet iedere vrijwilliger lukt het om gesprekken te sturen of bezoekers op een passende wijze te benaderen.

Momenteel bestaat de toerusting uit één of meerdere inwerkdag(en) en een jaarlijkse thema-avond in december. Daarbij is de evangelist benaderbaar voor vragen.

Het is aan te raden de vrijwilligers meer toe te rusten en te informeren over de postmoderne mens en de context van Amsterdam. Dat voorkomt de eerder genoemde 'verlegenheid' of 'wereldvreemdheid' bij vrijwilligers.

Te denken valt aan een startcursus voor nieuwe vrijwilligers die op bepaalde momenten in het jaar kan worden gehouden. Zij kunnen dan door de coördinator of een andere ervaren vrijwilliger worden toegerust in communicatievaardigheden, gespreksvoering over geloofszaken, het splitsen van kern- en bijzaken over geloofszaken, kennis van de geschiedenis van Amsterdam, kennis van de postmoderne mens en de seculiere verschijningsvormen die er zijn.

In de cursus kunnen er rollenspellen worden gedaan waarbij casussen worden uitgespeeld.

Verder is het aan te raden de vrijwilligers een handboek te geven en/of deze digitaal beschikbaar te stellen. Hierin kunnen naast bovengenoemde informatie ook de afspraken en verwachtingen ten aanzien van vrijwilligers worden opgenomen.

Tot slot het advies om periodiek (bijvoorbeeld elke 2 jaar) met vrijwilligers individueel het vrijwilligerswerk bij de evangelisatiepost te bespreken. In dit moment kunnen persoonlijke casussen, vragen en het functioneren worden besproken. Deze taak zou door de coördinator kunnen worden vervuld.

In de praktijk blijken meer organisaties die steunen op vrijwilligers een cursus aan te bieden en functioneringsgesprekken aan te gaan met vrijwilligers. Doorgaans ervaren vrijwilligers dit eerder als helpend en deskundigheidsbevorderend dan belastend.

4.5 Betrekken van bezoekers

Laagdrempelig zijn

De evangelist investeert in meerdere opzichten in het eenvoudig communiceren met de bezoekers. Dit blijft een aandachtspunt. Evangelisten dienen zó te spreken en uit te leggen dat het aansluit bij de tijd waarin men actief is. De Heere Jezus sprak ook in vergelijkingen en metaforen die aansloten bij de tijd toen Hij op aarde was.

Laagdrempeligheid is iets anders dan de gastvrijheid die al zeer zeker aanwezig is bij 'Bij Simon de Looier'. Een warme, onderlinge gemeenschap is sociologisch gezien belangrijk om de verbinding te leggen met de cultuur.

Het is ook belangrijk te blijven ontwikkelen en te zoeken naar manieren om drempelverlagend te zijn voor (nieuwe) bezoekers. Dat kan wanneer het Bijbelcentrum openheid betracht naar de samenleving en naar de bezoekers. Dan is de houding niet alleen open, maar ook positief.⁸⁸ Dat wil zeggen dat men de kansen ziet die er zijn in het steeds meer seculariserende Amsterdam. Verder wordt het dienende leiderschap dan benut en zijn wij transparant in de zaken waar wij voor staan. Dit is als het goed is een vaste grondstructuur die zich richt op de kernzaken. Dit betekent dat bepaalde gebruiken en huisregels worden uitgelegd aan bezoekers, maar niet opgelegd. Alle bezoekers horen erbij zoals in het Nieuwe Testament het Evangelie werd verkondigd aan Joden én heidenen (belong). We bidden om de werking van Gods Geest in de harten van de bezoekers (believe) en we mogen hooggespannen verwachtingen hebben van Gods eigen Woord dat het gezaaide Woord niet vruchteloos zal blijven en levens zal veranderen (behave).⁸⁹

In aansluiting hierop is het goed om op te merken dat wanneer openbare belijdenis met daarna een vaste kerkgang bij een reguliere gemeente een voorwaarde blijft, het goed is te overwegen of er een tussenvorm van lidmaatschap mogelijk is, bijvoorbeeld een gastlidmaatschap. Het is voor bezoekers belangrijk om daadwerkelijk bij de gemeenschap te mogen behoren en betrokken te worden bij aspecten die als intern en geloofsopbouwend beschouwd worden.

Inzetten en toerusten van bezoekers

Het is de kunst om niet opdringerig te zijn en toch (nieuwe) bezoekers te betrekken bij de evangelisatiepost. Het gevoel belangrijk te zijn en erbij te horen maakt dat (ook nieuwe) bezoekers zich meer gebonden voelen en zich meer verantwoordelijk weten voor het functioneren van het Bijbelcentrum. Vanuit praktijkonderzoek blijkt dat bezoekers graag ingezet worden bij bepaalde taken. Momenteel worden sommige taken zoals het schoonmaken van het pand, het dekken van de tafels voor het maaltijdproject en het vouwen van de liturgie voor de samenkomsten al gedaan door bezoekers. Het advies is echter dit uit te breiden.

Volgens de evangelist zouden vaste bezoekers zich meer bezig moeten houden met het 'netwerken'. Uit het verrichtte literatuur- en praktijkonderzoek blijkt, zoals eerder genoemd, dat de meeste bezoekers toetreden door middel van netwerk en sociale contacten. De beste manier om te werven is dus door middel van de huidige bezoekers. Maar dan moeten bezoekers hiervoor wel toegerust worden. Het is de vraag of enkele tips tijdens Bijbelstudies of zondagse samenkomsten hiervoor toereikend zijn. Wellicht dat een project moet worden opgezet aangaande het thema 'bezoekers werven bezoekers'. Het werven binnen eigen netwerken wordt immers ook vaak als spannend ervaren. Terwijl enkele bezoekers de wens hebben geuit dat er meer mensen worden bereikt. Door middel van thema-bijeenkomsten en een opgericht projectgroepje wordt het 'netwerken' mogelijk 'serieuzer' aangepakt en worden bezoekers meer aangesproken op hun eigen aandeel en verantwoordelijkheid in deze.

⁸⁸ Hendriks, J. (2008). *Verlangen en vertrouwen – Het hart van gemeenteopbouw*. Kampen, Nederland: Uitgeverij Kok.

⁸⁹ Berg, van den E. & Bosman, F.G. (2014). *Handboek kerk en social media*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

4.6 Onderling vertrouwen

De aanbeveling 'werk aan een onderling vertrouwen tussen deputaatschap, moedergemeente, achterban en evangelisatiepost' wordt als laatste vermeld, maar is niet minder belangrijk. Misschien is het wel één van de belangrijkste adviezen in dit rapport. Een gezond verlangen en vertrouwen zijn immers nodig.

Vertrouwen op God

Vertrouwen op God is niet alleen een theologische notie, maar heeft ook praktisch een grote uitwerking. Friedman (de New Yorkse rabbi) heeft dit eens getypeerd als 'non-anxious presence', ook wel eens genoemd 'de oefening in loslaten'. Het is jezelf en je werk uit handen geven. Dit vertrouwen in Gods leidende hand werkt ontspanning uit. Omgekeerd leidt het ontbreken van vertrouwen tot een vertrouwen op beheersing.⁹⁰

Heel de organisatie zou gekarakteriseerd moeten zijn door vertrouwen. Vertrouwen in God, in elkaar en in de bezoeker. Het is zoals de Duitse theoloog Strunk eens zei: "Das Ziel von Gemeindeaufbau heisst Vertrauensbildung".⁹¹

Erkenning en benoemen

Voor een gezond verlangen en vertrouwen is erkenning en benoeming nodig van de genoemde verhouding tussen de bezoekers, de dagelijkse praktijk bij het Bijbelcentrum, de invloed van het deputaatschap, de moedergemeente en de achterban. De afstand is reeds in Deel I uitgebreid beschreven.

De voorwaarde is een klimaat van wederzijdse aanvaarding waarin mensen zich gewaardeerd en aanvaard weten en zich dus durven laten zien.⁹²

Het is een erkennen dat er een spanningsveld in de communicatie is tussen kerk(organisatie) en hun omgeving. Het gaat hier om een zekere spanning tussen eigenheid en openheid.

Belerende of lerende organisaties/gemeenschap

Tegenwoordig wordt er onderscheid gemaakt tussen belerende en lerende organisaties. Beide typen worden ook binnen kerkelijke gemeenten omschreven.

Belerende (kerkelijke) organisaties richten zich meer op stabiliteit en zijn veelal wat hiërarchisch opgebouwd. Zij worden ook wel de 'lijnorganisaties' genoemd waarbij er in de 'top' beslissingen worden genomen die op de werkvloer worden uitgevoerd. Ook de communicatielijnen liggen hier vast.

Een lerende (kerkelijke) organisatie daarentegen is meer gericht op groei en ontwikkeling. De organisatie hier is opgebouwd uit relatief autonome werkeenheden. Deze werkeenheden zijn verantwoordelijk voor een complete taak in al haar aspecten: de bezinning daarop, het concretiseren en de uitvoering daarvan, de evaluatie en de besluitvorming. Er zijn wel duidelijke randvoorwaarden. Hier past een ander type bestuur: bij de 'top' ligt het accent op het ondersteunen van de werkeenheden en het steeds weer aandacht vragen voor de visie en missie van de organisatie.

Aangaande het functioneren van de organisatie waarvoor dit afstudeerproduct is geschreven is het advies om reflectief naar de eigen organisatiestructuur te kijken. Volgens literatuurbronnen past een lerende organisatie het beste in een dynamische omgeving.

Het is belangrijk dat de bezoekers, degenen die werkzaam zijn in de praktijk van het Bijbelcentrum, de leden van het deputaatschap, de moedergemeente en de achterban geen verzameling losse elementen zijn, maar een geheel, een systeem.

⁹⁰ Hendriks, J. (2008). *Verlangen en vertrouwen – Het hart van gemeenteopbouw*. Kampen, Nederland: Uitgeverij Kok.

⁹¹ Stoppels, S. (2009). *Voor de verandering – Werken aan vernieuwing in gemeente en parochie*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

⁹² Hendriks, J. (2008). *Verlangen en vertrouwen – Het hart van gemeenteopbouw*. Kampen, Nederland: Uitgeverij Kok.

Enkele voorbeeldvragen die men zou kunnen stellen zijn:

- Vormen de genoemde elementen een systeem?
- Is er sprake van een open communicatie?
- Zijn de genoemde elementen op de hoogte van elkaars functie en werkwijzen?
- Worden alle elementen (inclusief bezoekers) betrokken bij de besluitvorming?
- Welke organisatietypen zijn het meest wenselijk voor het geheel van onze organisatie?
- Zijn de verwachtingen over en weer helder en liggen deze op één lijn met elkaar?
- Welk 'klimaat' heerst er in het geheel van de organisatie?
- Zijn de positie van het bestuur en het beleid ruimte scheppend en gericht op de 'zaak van haar identiteit'?

Voorbede

In vrijwel alle reguliere Gereformeerde Gemeenten wordt er in de erediensten gebeden voor zendings- en evangelisatiewerk. Dat is een zeer goed gebruik. Gebed bepaald de christelijke gemeente bij haar ene Fundament, Christus Zelf. Gebed is het graven totdat de rots wordt bereikt, het fundament waarop een stevig huis kan worden gebouwd. In de regel krijgt in een bouwproces het leggen van de fundering weinig publiciteit. Toch verheugt de gemeente zich als het goed is over dat Fundament. Opvallend is wel dat er in de voorbede zelden wordt gebeden voor specifieke personen die werkzaam zijn in het evangelisatiewerk of voor processen die spelen. Het advies is dan ook reguliere gemeenten te vragen om hun gebedspunten te concretiseren. Dat geeft rust en perspectief. Het bewaart tevens voor rusteloosheid en 'ongefundeerde' plannen en voornemens.⁹³

⁹³ Stoppels, S. (2009). *Voor de verandering – Werken aan vernieuwing in gemeente en parochie*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

Uitleiding

Het achterliggende halve jaar is voor mij een intensieve periode van onderzoek en verslaglegging geweest. Er zijn veel gesprekken gevoerd, nieuwe contacten gelegd en is er meer kennis vergaard over de stad Amsterdam, haar cultuur en de inwoners.

Zowel het literatuur- als het praktijkonderzoek zijn soepel verlopen. Ik ervaar Amsterdammers als toegankelijke mensen die bereid zijn om in gesprek te gaan. Het gehele onderzoek heeft mij geleerd om op een multidisciplinaire wijze naar de probleem- en doelstelling te kijken. Hiervoor zijn verschillende invalshoeken zoals de geschiedenis, sociologie, en de Bijbelse theologie aan de orde gekomen.

Ik heb geleerd dat ikzelf een onderdeel ben van invloeden op het evangelisatiewerk. Ook ik leef immers in een gesecculariseerde cultuur. De secularisering is een voortgaand proces. Een proces dat in mijn beleving als een sneltreinvaart voortgaat. Daarom is het ook belangrijk om te blijven onderzoeken en in het evangelisatiewerk te blijven contextualiseren. Ook na de afronding van dit afstudeerproduct ben ik hiertoe bereid.

Een positieve ontwikkeling die ik graag nog noem is dat er bij Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' enkele nieuwe activiteiten zijn gestart. De laatste maanden lijkt er ook een lichte groei zichtbaar te zijn van het aantal bezoekers. Maar de periode is te kort om dit vast te stellen en een reden hiervoor te noemen. In ieder geval gaan de ontwikkelingen op de praktijkvloer door. Mijn wens is dat mijn afstudeerproduct hierbij een helpend middel zal zijn.

Mijn overtuiging is dat we het komende Koninkrijk altijd voor ogen dienen te houden. Wij mensen kunnen de cultuur en de secularisering niet totaal veranderen. We leven in een gebroken wereld, na de zondeval. Maar het Evangelie heeft een Goddelijke kracht die veel sterker is dan de kracht van de cultuur. We hebben de roeping om te bidden voor onze omgeving, het goede te doen en te wachten op het Koninkrijk dat komt.

Bibliografie

- Baan, G. e.a. (2004). *Zaait aan alle wateren... – Evangelisatie: opdracht en praktijk*. Woerden, Nederland: Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten
- Beek, van M. (2015, 16 januari). Ongelovigen halen de gelovigen in. *Trouw*. Geraadpleegd van <http://www.trouw.nl/tr/nl/5091/Religie/article/detail/3830831/2015/01/16/Ongelovigen-halen-de-gelovigen-in.dhtml>
- Berg, van den E. & Bosman, F.G. (2014). *Handboek kerk en social media*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum
- Boer, M. de. (2011). *Nooit meer evangeliseren*. Amsterdam, Nederland: Ark Media.
- Brink van den, G. J., Burg van, E., & Brink van den, J. (2006). *Strijdbaar of lijdzaam. De positie van christenen in het publieke domein*. Heerenveen: Groen.
- Church House Publishing. (2004). *Mission Shaped Churches*. Geraadpleegd van <https://www.chpublishing.co.uk/uploads/documents/0715140132.pdf>
- Davie, G. (2006). Religion in Europe in the 21 st. Century – The Factors to Take into Account. *European Journal of Sociology*. 271-296. doi: 47.2
- Davie, G. (2015). *Religion in Britain – A Persistent Paradox*. United States: Wiley Blackwell
- Dekker, W. (2011). *Marginaal en missionair – kleine theologie voor een krimpende kerk*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.
- Deputaatschap Evangelisatie Gereformeerde Gemeenten. (2014, 7). *Notitie om te komen tot de instelling van een EVGG-Kenniskring*. Ontvangen per e-mail.
- Deputaatschap kerkelijke dienstverlening. (2015) *Jaarboek Gereformeerde Gemeenten 2014*. Woerden, Nederland: Kerkelijk Bureau Woerden.
- Doleweerd, J.H., e.a. (2006). *Gij zult Mijn getuigen zijn – zending in Bijbels perspectief*. Houten, Nederland: Den Hertog B.V.
- Geijtenbeek, G. (2015, 10 september). Deputaten. Geraadpleegd van <http://evgg.nl/organisatie/deputaten>
- Gemeente Amsterdam, Bureau Onderzoek en Statistiek. (2014). *Religie in Amsterdam – gelovigen en plaatsen van samenkomst*. Geraadpleegd van http://www.ois.amsterdam.nl/assets/pdfs/2014_religie_in_amsterdam.pdf
- Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten. (2013/2014). *“Kerk-zijn in een seculiere samenleving”*. Woerden, Nederland: Kerkelijk Bureau.

- Gereformeerde Gemeenten. (2015, 10 september). Evangelisatieorde 2007. Geraadpleegd van persoonlijke email.
- Hendriks, J. (2008). *Verlangen en vertrouwen – Het hart van gemeenteopbouw*. Kampen, Nederland: Uitgeverij Kok.
- Hertog, G.C. den & Noordegraaf, A. (2009). *Dienen en delen – Basisboek diaconaat*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.
- Jordaan (Amsterdam). (z.j.) In *Wikipedia*. Geraadpleegd 10 september 2015, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Jordaan_%28Amsterdam%29
- Keller, Tim (2014) *Centrum Kerk; het evangelie midden in je stad*. Franeker, Nederland: Uitgeverij van Wijnen.
- Kerkzoeker. (2015, 10 september). Gereformeerde Gemeenten (in Nederland en Noord-Amerika). Geraadpleegd van <http://www.kerkzoeker.nl/gereformeerdegemeente.html>
- Osmer, R. (2008). *Practical Theology – An Introduction*. Michigan, Grand Rapids: Eerdmans Publishing Co.
- Paas, S. (2003). *De werkers van het laatste uur – De inwijding van nieuwkomers in het christelijke geloof en in de christelijke gemeente*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.
- Paas, S. (2002). *Jezus als Heer in een plat land*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.
- Paas, S. (2015). *Vreemdelingen en priesters – Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum
- Pieters, W. (2015). Populair taalgebruik over God. *Om Sions wil*, 79, 19, doi: 22
- Schravendeel, R. (2012) *Werken in Gods wijngaard – Kerk en evangelisatie in de Amsterdamse Jordaan*. Amsterdam, Nederland: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'.
- Snel, J.D. (2000). *En God bleef toch in Mokum*. Delft, Nederland: Uitgeverij Eburon.
- Stoep van der, J., Ramaker, T., & Kuiper, R. (2007). *Alles wat je hart begeerd? Christelijke oriëntatie in een op beleving gerichte cultuur*. Amsterdam: Buijten& Schipperheijn.
- Stoppels, S. (2009). *Voor de verandering – Werken aan vernieuwing in gemeente en parochie*. Zoetermeer, Nederland: Uitgeverij Boekencentrum.

Bijlage 1 Enquête onder bezoekers Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' over ervaringen zondagse samenkomsten

Uitkomsten enquête onderzoek over zondagse samenkomsten – juli 2014

De enquête is ingevuld door 65 mensen waarvan in ieder geval 37 vrouwen en 28 mannen. Eén stel heeft de enquête samen ingevuld. Vier personen hebben niet aangegeven man of vrouw te zijn.

Leeftijd bezoekers

4 bezoekers hebben een leeftijd van 10-17 jaar
13 bezoekers hebben een leeftijd van 18-29 jaar
19 bezoekers hebben een leeftijd van 30-49 jaar
20 bezoekers hebben een leeftijd van 50-69 jaar
6 bezoekers hebben een leeftijd van 70 jaar of ouder.

Kerkelijke achtergrond

13 bezoekers zijn niet aangesloten bij een kerkgenootschap
37 bezoekers zijn aangesloten of kerkt structureel bij de Gereformeerde Gemeenten
0 bezoekers zijn aangesloten bij de Rooms-Katholieke Kerk
9 bezoekers zijn aangesloten bij een ander kerkgenootschap.

Duur bezoeken samenkomsten

37 bezoekers bezoeken de samenkomsten 5 jaren of langer
11 bezoekers bezoeken de samenkomsten 1 jaar tot 5 jaren
9 bezoekers bezoeken de samenkomsten 3 maanden tot 1 jaar
8 bezoekers bezoeken de samenkomsten voor het eerst tot 3 maanden.

Frequentie bezoeken samenkomsten

33 bezoekers komen meestal elke zondag
14 bezoekers komen af en toe
11 bezoekers komen minstens eens per maand
6 bezoekers komen minstens eens per twee weken
14 bezoekers komen af en toe.

Welke samenkomsten

27 bezoekers komen alleen naar de ochtendsamenkomsten
19 bezoekers komen naar de ochtend- en middagsamenkomsten
11 bezoekers komen willekeurig naar de ochtend- of middagsamenkomsten
6 bezoekers komen alleen naar de middagsamenkomst.

Motivatie

26 bezoekers komen vooral voor de toespraak
1 bezoeker komt vooral voor de onderlinge contacten
5 bezoekers komen vooral voor de evangelist geen bezoeker komt vooral voor het koffiemoment
4 bezoekers komen vanwege een bezoek namens een Bijbelcursus uit Lisse
5 bezoekers zijn aanwezig omdat een gezinslid van hen tijdens het moment van de enquête organist is
22 bezoekers komen voor een combinatie van enkele genoemde elementen.

De lengte van de samenkomsten

61 bezoekers vinden de lengte van de samenkomsten precies goed
2 bezoekers vinden de lengte van de samenkomsten te lang duren
2 bezoekers vinden de lengte van de samenkomsten te kort duren

De opzet van de samenkomsten

Iedereen vindt de opzet van de samenkomsten duidelijk

Het zingen tijdens de samenkomsten

59 bezoekers vinden het zingen tijdens de samenkomsten fijn
4 bezoekers vinden het zingen tijdens de samenkomsten niet fijn

Over de oude psalmberijming

26 bezoekers vinden de oude psalmberijming vertrouwd en Bijbelgetrouw en daarom een meerwaarde
17 bezoekers vinden de oude psalmberijming stijlvol en passen bij de samenkomsten
12 bezoekers vinden de oude psalmberijming moeilijk te begrijpen en zien het graag afgewisseld met een nieuwe(re) berijming
8 bezoekers wensen een combinatie tussen oude- en nieuwe psalmberijming; met vertrouwde en stijlvolle psalmen.

Indruk van de toespraak

54 bezoekers vinden de toespraak aansprekend en uitnodigend
3 bezoekers vinden de toespraak te moeilijk
1 bezoeker vindt de toespraak overwegend bemoedigend.

Inhoud van de toespraak

53 bezoekers vinden de toespraak toepasbaar in het dagelijkse leven
5 bezoekers vinden de toespraak theoretisch
2 bezoekers vinden de toespraak zowel praktisch als theoretisch.

Het gevoelen tijdens de samenkomsten

53 bezoekers voelen zich op hun gemak tijdens de samenkomsten
5 bezoekers voelen zich eenzaam tijdens de samenkomsten
1 bezoeker voelt zich getroost tijdens de samenkomsten.

Taakverdeling

48 bezoekers zijn tevreden over de taakverdeling tijdens de samenkomsten
5 bezoekers zouden een actieve bijdrage willen leveren tijdens de samenkomsten
5 bezoekers zouden wel meer afwisseling willen zien tijdens de samenkomsten.

De houding en werkwijze van de evangelist

25 bezoekers geven de evangelist een 8 als cijfer
20 bezoekers geven de evangelist een 9 als cijfer
11 bezoekers geven de evangelist een 10 als cijfer
1 bezoeker geeft de evangelist een 7,5 als cijfer
1 bezoekers geeft de evangelist een 7 als cijfer

Bijlage 2 Registratie aantal bezoekers zondagse samenkomsten

Registratielijst Bezoekers Samenkomsten

Datum	Ochtend / Middag	Aantal bezoekers	Nieuwe bezoekers ja/nee	Bijzonderheden
Zondag 19 april 2015	Ochtend	53	Geen	
Zondag 19 april 2015	Middag	30	6 studenten uit Leiden met kerkelijke achtergrond	
Zondag 26 april 2015	Ochtend	63	6 studenten en echtpaar met kerkelijke achtergrond	
Zondag 26 april 2015	Middag	29	Geen	
Zondag 3 mei 2015	Ochtend	38	Geen	
Zondag 3 mei 2015	Middag	27	Geen	
Zondag 10 mei 2015	Ochtend	64	1 persoon van de Bijbelstudie	
Zondag 10 mei 2015	Middag	30	Geen	
Donderdag 14 mei 2015	Ochtend	140	Veel onbekenden	Hemelvaartsdag-samenkomst met aansluitend high tea / coffee
Zondag 17 mei 2015	Ochtend	52	Geen	
Zondag 17 mei 2015	Middag	35	1 persoon via folderen bekend geraakt met de evangelisatiepost	
Zondag 24 mei 2015	Ochtend	54	4 personen met kerkelijke achtergrond	1 ^e Pinksterdag
Zondag 24 mei 2015	Middag	24	2 personen; beiden door middel van folderen naar de post gekomen	1 ^e Pinksterdag

Zondag 31 mei 2015	Ochtend	56	geen	Wel schippersgezinnen aanwezig.
Zondag 31 mei 2015	Middag	29	1 betrekkelijk nieuwe vrouw; door middel van maaltijdproject naar samenkomst gekomen	Wel schippersgezinnen aanwezig.
Zondag 7 juni 2015	Ochtend	51	geen	
Zondag 7 juni 2015	Middag	24	geen	

Bijlage 3 Uitkomst enquête 2010

Uitkomsten enquête bezoekers 'Bij Simon de Looier' 2010

Totaal ingevulde enquêtes is 66.

Leeftijd	Aantal
18-25 jaar	8
25-35 jaar	8
35-45 jaar	11
45-55 jaar	11
Ouder dan 55 jaar	28
Gemiddelde leeftijd: ouder dan 55 jaar	

Opleidingsniveau	Aantal
Basisonderwijs	8
LBO	8
MBO, HAVO, VWO	26
HBO	11
WO	11
Niets ingevuld	2
Gemiddeld opleidingsniveau: MBO, HAVO, VWO	

Betaald werk	
Ja	35
Ik zit op school / ben student	5
Nee of gepensioneerd	25
Niets ingevuld	1
De meeste mensen hebben betaald werk	

Hoe terecht gekomen bij Bijbelcentrum? Via:	Aantal
Straatevangelisatie	5
Foldermateriaal of boeksticker van het Bijbelcentrum	4
Eigen netwerk als familie of een kennis	25
Een advertentie of telefoonboek	9
Woont of was een keer in de buurt	10
Een andere kerk of een andere Gereformeerde Gemeente	9
Niets ingevuld	4
De meeste mensen zijn via een eigen netwerk bij 'Bij Simon de Looier' terecht gekomen.	

Interessegebieden (meerdere antwoorden waren mogelijk)	Aantal
Opvoeding	18
Gezondheid (lichamelijk en psychisch)	31
Geloof	47
Moderne media	11
Wetenschap	15
Kunst & Cultuur	19
Politiek	13
Maatschappij / Samenleving	34
Stervensbegeleiding en Rouwverwerking	16
Abortus en Euthanasie	6
Grootste interessegebied is geloof, maatschappij / samenleving en gezondheid (lichamelijk en psychisch)	

Op welke manier wil u over uw interesses geïnformeerd worden? (meerdere antwoorden waren mogelijk)	Aantal
Een lezing door een gastspreker	37
Rondleiding binnen relevante instelling(en)	14
Studiemiddag/-avond	24
Creatieve verwerking	8
Niks ingevuld	13
Anders: per mail, per Looierspost, persoonlijk geïnformeerd worden	
Meest gewenste wijze van geïnformeerd worden is door middel van een gastspreker of een studiemiddag of -avond	

Bijlage 4 Interview met evangelist Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Interview evangelist Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'
Dhr. J. Krijgsman

d.d. 12 augustus 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Over de functie evangelist:

Sinds wanneer bent u aangesteld als evangelist?

Dhr. Krijgsman: "Sinds februari 2001."

Hoe zou u uw functie omschrijven?

Dhr. Krijgsman: "Ik ben evangelist. Dat is een brede en boeiende functie."

Wat zijn de hoofdpunten van processen / veranderingstrajecten die u tijdens uw functie heeft doorgemaakt bij 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. Krijgsman: "Er zijn inderdaad veranderingen geweest, maar het is moeilijk een naam te geven. In het begin van mijn functie was er meer tijd voor het eigenlijke evangelisatiewerk, zoals het straatwerk. Nu wordt de tijd meer gevuld door randwerkzaamheden die overigens ook wel bij het evangelisatiewerk horen. Je kunt hierbij denken aan het mailcontact en telefoontjes met mensen en pastorale activiteiten. Ook het bedenken van nieuwe activiteiten en het werven van vrijwilligers vraagt meer tijd."

2. Over het evangelisatiewerk:

Wat is op dit moment de wijze van werving en benadering van (nieuwe) bezoekers?

Dhr. Krijgsman: "Wij werven bezoekers door folderwerk en straat evangelisatie, netwerkcontacten via bijvoorbeeld huidige bezoekers en contacten in de buurt doordat we bijvoorbeeld bij enkele café's folders mogen neerleggen."

Wat is het effect van de wijze van werven en benadering van (nieuwe) bezoekers?

Dhr. Krijgsman: "Dat is moeilijk meetbaar. Er komen nog nieuwe bezoekers door het folderwerk. Maar dat is minimaal. Veelal komt men bij ons door mond tot mond reclame."

Wat zijn in uw optiek de belangrijke aandachtspunten voor het werven van (nieuwe) bezoekers voor de evangelisatiepost en waarin wenst u bijstelling in werkwijze?

Dhr. Krijgsman: "Het uitbreiden van netwerken en het houden van buurtcontacten. En door te investeren in nieuwe en al bestaande activiteiten."

Welke activiteiten worden er ondernomen om het contact met bezoekers te behouden en de onderlinge samenhang te versterken?

Dhr. Krijgsman: "Binnenkort hopen we huiswerkbegeleiding op te starten en een maatschappelijk sociaal spreekuur. Ook gaan we starten met een 'Bijbellokaal uur'. Verder hebben we een jaarlijkse Looieruitje waarbij verschillende bezoekers elkaar ontmoeten. En we hebben de al bestaande activiteiten zoals inloop, Bijbelstudie, koffieochtenden, maaltijd en kinderwerk. Al met al blijft het persoonlijke contact

door aandacht geven ontzettend belangrijk.”

Wat is het effect van het evangelisatiewerk in het algemeen?

Dhr. Krijgsman: “Dat is moeilijk te omschrijven. Over het algemeen is het niet opzienbarend. Gezien de hoeveelheid werk om mensen te bereiken, is het effect niet groot. Een oorzaak kan de buurt zijn waar nu vooral yuppen wonen. Hun behoefte naar dit Bijbelcentrum lijkt gemiddeld minder.”

Hoe zou u het huidige netwerk van ‘Bij Simon de Looier’ omschrijven?

Dhr. Krijgsman: “Te beperkt. Er zouden meer mensen mee bezig moeten zijn. Belangrijk is dat mensen zelf ook kijken in hun eigen netwerk welke mensen zij eens mee kunnen nemen. Dat zouden enkele vaste bezoekers zeker kunnen doen, maar ook de studenten die hier wel eens komen. Je ziet dat de studenten meer naar andere kerken trekken waar meer jongeren komen.”

Op welke manier wordt er gewerkt aan het uitbreiden van netwerken?

Dhr. Krijgsman: “We moeten beseffen dat het onze evangelisatiepost is en niet de post van familie Krijgsman. Daarom laat ik ook verschillende van de bezoekers zondags de Schriftlezing doen. Ik probeer in de buurt contacten te leggen. Maar ik moet ook zeggen dat er uit de huidige samenstelling van de groep bezoekers maar weinig mensen toe in staat zijn om te werken aan netwerkuitbreiding.

Verschillenden van hen hebben een psychische beperking.

Maar ik sta er niet alleen voor. Er wordt op de achtergrond veel werk verzet. Er zijn er die wat betreft bepaalde activiteiten het voortouw nemen. Tegelijk moet ik oppassen dat ik niet teveel last op deze vrijwilligers leg.

We hebben wel weer het plan jongeren in te zetten voor straatwerk.”

Hoe zou u de sfeer of ‘klimaat’ van de evangelisatiepost omschrijven?

Dhr. Krijgsman: “Samenbindend. Dat is tenminste wat ik van bezoekers terug hoor.”

Hoe ervaart u het evangelisatiewerk in de seculiere context van Amsterdam in verhouding tot de achterban van de Gereformeerde Gemeenten? En hoe gaat u hiermee om?

Dhr. Krijgsman: “Daar ligt spanning in. Enerzijds moeten de kernpunten van de leer genoemd worden en daarvoor eigentijdse woorden voor worden gebruikt om de boodschap begrijpelijk over te brengen. Het kan voorkomen dat dit niet geheel gewaardeerd wordt, door een deel van de achterban. Sommigen denken dan al snel dat je te populair wordt / bent. De seculiere mens met de Bijbel bereiken blijft een worsteling. Met dit alles probeer ik ontspannen om te gaan.”

3. Over de bezoekers:

Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen in de post omschrijven vanuit sociaal perspectief?

Dhr. Krijgsman: “Ten diepste zijn de bezoekers die komen stuurloos vanwege het kader wat ze missen en gemist hebben zoals een stabiele gezinssituatie. De meeste mensen die komen zijn alleenstaand.”

Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen in de post omschrijven vanuit theologisch perspectief?

Dhr. Krijgsman: “De algemene visie ook vanuit theologisch perspectief is dat we er voor hen willen zijn. De bezoekers zelf hebben verschillende religieuze inzichten.”

Welke verwachtingen heeft u van de bezoekers en wat zijn uw gestelde doelen?

Dhr. Krijgsman: “Ik verwacht op zijn minst dat bezoekers zich houden aan de huisregels van dit Bijbelcentrum. Mijn doel is dat bezoekers gaan deelnemen aan diverse activiteiten. Maar vooral dat ze de Heere leren kennen of dat die kennis verdiept wordt.”

Welke verwachtingen hebben de bezoekers, denkt u, van u als evangelist?

Dhr. Krijgsman: "De bezoekers verwachten van mij aandacht, belangstelling, dat ik er voor hen ben. Mijn functie heeft in deze raakvlakken met die van een maatschappelijk werker."

Welke verwachtingen hebben de bezoekers, denkt u, van de evangelisatiepost?

Dhr. Krijgsman: "Er voor hen te zijn, in de meest brede zin van het woord."

Welke beeldvorming en verwachting hebben buurtbewoners, denkt u, van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. Krijgsman: "Dat dit een dak- en thuislozenopvang is. Van dat imago moeten we af. Verder denk ik dat als er een keer iets gebeurt in deze buurt, bijvoorbeeld een ramp, dat er een theologische bijdrage vanuit ons Bijbelcentrum volgt."

4. Over de visie en doelen:

Wat is uw theologische visie op evangelisatiewerk?

Dhr. Krijgsman: "Mijn visie is dat het Evangelie verspreid moet worden. Hoewel we nu wel in een andere context ons begeven, was het zo dat Paulus overal waar hij naartoe ging, er kleine gemeenten begonnen. Wie weet moeten we naar deze situatie toe. We leven nu in een tijd waarin Nederland steeds meer een zendingsland wordt en waarin onze context steeds meer raakvlakken begint te krijgen met kleine gemeenten. Overigens vindt het deputaatschap ook dat de evangelisten mobiel en bereid moeten zijn om indien nodig in een andere plaats hun plek in te nemen."

Wat zijn uw korte en lange termijn doelen in het werk bij 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. Krijgsman: "Mijn korte termijn doel is het uitbreiden van bezoekers op alle fronten van het evangelisatiewerk wat er in dit Bijbelcentrum wordt gedaan. Vandaar ook dat we nieuwe activiteiten zoals een maatschappelijk sociaal spreekuur, Bijbellokaaluur en creatieve activiteiten zijn gestart. Hiermee willen we meer mensen onder het Woord krijgen (langer termijn doel).

Wat is uw wens / 'droom' met betrekking tot de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. Krijgsman: "Mijn wens is dat dit Bijbelcentrum een soort zelfstandige zendingsgemeente wordt. Dat is tevens een lange termijn doel."

5. Over de samenwerking en contacten:

Hoe ervaart u de samenwerking en contacten met vrijwilligers?

Dhr. Krijgsman: "Ik ervaar de contacten en samenwerking met vrijwilligers als goed. Ze zijn trouw in hun werk. Ze zijn onmisbaar."

Welke wensen heeft u hierover?

Dhr. Krijgsman: "Er moet blijvend aandacht geschonken worden aan de omgang van vrijwilligers met bezoekers. Nog steeds gebeuren er dingen die niet mogen gebeuren zoals vrijwilligers die goedgegelovig zijn en op eigen initiatief geld uitlenen aan bezoekers.

Ook bemerk ik dat voor sommigen geldt dat men in de wereld is, en dat is goed, maar dat men zich ook niet in de wereld begeeft en dus wereldvreemd is. Dat is een zorg. Soms praat men met bezoekers teveel in kerkelijke termen. Daar begrijpen de meeste bezoekers echt niets van. Steeds moet er een vertaalslag worden gemaakt. Daar moeten de vrijwilligers zich in trainen."

Hoe ervaart u de samenwerking en contacten met de moedergemeente Amsterdam-Noord?

Dhr. Krijgsman: "Ik werk met hen samen omdat ik onderdeel ben van de kerkenraad van Amsterdam-Noord. Ik ben bij hen ouderling met een bijzondere opdracht. Dat betekent dat ik zoveel mogelijk aanwezig ben bij kerkenraadsvergaderingen waar het functioneren van de evangelisatiepost een vaste agendapunt is.

Verder ga ik daar minimaal twee keer per jaar voor in een eredienst, met Pasen en Pinksteren. In maatschappelijk en financieel opzicht kan ik op hen terugvallen als dat nodig is. Ze zijn bereid te ondersteunen waar mogelijk.

Ook zijn er vanuit de moedergemeente enkele leden bij ons vrijwilliger.

Officieel is Amsterdam-Noord een moedergemeente, maar zij zijn gezien de kleine omvang niet in staat ons toe te rusten. Praktisch gezien zou de Gereformeerde Gemeente uit Lisse hier de meest voor de hand liggende gemeente voor zijn, naast Amsterdam-Noord, maar zij zijn al aan de evangelisatiepost in Alkmaar gekoppeld."

Welke wensen heeft u hierover?

Dhr. Krijgsman: "Ik zou meer inzet van Noord wensen. Ik zou bijvoorbeeld een groep mensen wensen die het (organiseren van) folderen voor zijn rekening neemt. Maar ik weet ook dat de mensen ontbreken."

Hoe ervaart u de samenwerking en contacten met het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten?

Dhr. Krijgsman: "Over het algemeen goed. Al zou de communicatie iets beter kunnen. Soms ervaar ik een beetje onbegrip in verwachtingen die men van mij heeft. Misschien moet men er meer aan denken dat we evangelist zijn en geen predikant als het om de zondagse toespraken gaat."

Welke wensen heeft u hierover?

Dhr. Krijgsman: "Ik zou wensen dat men meer de eigenheid van de posten kan inleven."

Wat zijn in uw optiek belangrijke speerpunten waar het deputaatschap aandacht aan zou moeten schenken?

Dhr. Krijgsman: "De vraag die van belang is voor het deputaatschap is: wat willen we met de evangelisatieposten? Daarbij zullen zij zich de sfeer van de evangelisatieposten moeten eigen maken."

Welke contacten en vormen van samenwerking heeft u met andere kerken en geloofsgemeenschappen in Amsterdam?

Dhr. Krijgsman: "Persoonlijke contacten met andere voorgangers. We hebben veel respect en begrip voor elkaar."

6. Wat zijn voor u de belangrijkste kansen en bedreigingen voor het functioneren van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. Krijgsman: "Wat betreft de kansen en bedreigingen voor de Looier vanuit de vragen die gesteld zijn over het deputaatschap is de kans dat er meer bewustwording nodig is (en bereikt kan worden) dat wij een evangelisatiepost zijn en geen reguliere gemeente. De bedreiging in deze is dat men zich teveel richt op tradities waardoor we ons weer in het evangelisatiewerk 'buiten spel' zetten.

Wat betreft de kansen en bedreigingen voor de Looier vanuit de vragen die gesteld zijn over de vrijwilligers is een kans dat zij doorgaans erg trouw en betrouwbaar zijn. Een bedreiging is dat zij te weinig kennis hebben over Amsterdam, de seculiere maatschappij, andere religies en zij te weinig omgangsvaardigheden hebben met mensen vanuit deze andere contexten.

Wat betreft de kansen en bedreigingen voor de Looier vanuit de vragen die gesteld zijn over de bezoekers is een kans dat de maatschappij zich meer richt op de participatiewet en sociale initiatieven zoals ons Bijbelcentrum. Een bedreiging is dat de Jordaan meer een yuppenbuurt wordt die doorgaans minder behoefte lijkt te hebben aan een Bijbelcentrum dan andere bevolkingsgroepen in Amsterdam."

Bijlage 5 Interview met coördinator Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Interview coördinator evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'

Dhr. C. van Leenen

d.d. 2 juli 2015

Locatie: Evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang en in welke functie bent u werkzaam voor evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. Van Leenen: "Vanaf het begin, dat is sinds oktober 1995, ben ik betrokken. Daarvoor zat ik in de werkgroep die betrokken was bij de opstart van deze evangelisatiepost. Mijn werkzaamheden bestonden eerst vooral bij het coördineren van de boekenshop. Zo ben ik in de functie gegroeid. Officieel ben ik coördinator sinds 2,5 jaar. Eerder bestond deze functie officieel niet."

2. Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen in de evangelisatiepost omschrijven?

Dhr. Van Leenen: "Een groot deel van de bezoekers heeft psychische problemen. Zeker 50 – 75%. Verder is men veelal eenzaam. Zij komen puur voor contact. Er zijn een paar bezoekers die komen om te praten over de Bijbel."

3. Wat is op dit moment de wijze van werven en benaderen van (nieuwe) bezoekers?

Dhr. Van Leenen: "Als vrijwilligers staan we hier buiten. In de inloop, waar de vrijwilligers zitten, heb je vrijwel geen wervende functie. Natuurlijk ben je wel uitnodigend voor als er iemand binnenkomt. Wil je echt werven, dan moet je denk ik de straat op. De evangelist doet dat hier alleen, met af en toe hulp van een gepensioneerde evangelist uit de omgeving. Zelf zie ik weinig nut in het folderen. Maar als je iets hebt, zoals een kraampje waarmee je mensen trekt, is dat wellicht goed."

4. Hoe bouwt men op dit moment netwerken, ofwel, hoe probeert men in contact te komen met de buurt / nieuwe bezoekers?

Dhr. Van Leenen: "Daar sta ik totaal buiten."

5. Wat zijn de huidige effecten van het evangelisatiewerk wat er vanuit 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?

Dhr. Van Leenen: "Er is altijd wel effect. Regelmatig zien we nieuwe gezichten, maar dat houdt niet in dat ze blijven komen.

We instrueren nieuwe vrijwilligers hoe ze met bezoekers moeten omgaan. Ook in de samenkomsten is er een groep mensen die nieuwelingen ontvangen.

De opstart van het evangelisatiewerk was langzaam. Dat kwam door mond-tot-mond reclame of een advertentie. Ik herinner mij dat er in het pand hiernaast krakers zaten. Op een moment kwamen ze ons vertellen dat ze geen geld hadden om de verjaardag van één van hen te vieren. We hebben hen toen uitgenodigd het bij ons te vieren. Zo is het gegaan. Deze jongens zijn maandenlang gekomen. Je gaat dan niet direct beginnen over het Evangelie, maar later wel. Maar het effect van het evangelisatiewerk wordt minder. Ik heb geen idee hoe dit komt. Wellicht omdat we nu bekend zijn in de buurt en er velen zijn die geen behoefte hebben aan de Bijbel.

Ik heb niet het idee dat de huidige samenstelling van de groep bezoekers anderen tegenhoudt, maar ik weet niet welke beeldvorming de buurt heeft, of dat men denkt dat er vooral dak- en thuislozen zitten.

We hebben wel een keer meegemaakt dat enkele van onze bezoekers buiten op de stoep zaten of stonden te roken en koffie te drinken en dat een buurvrouw ons toen eens gevraagd heeft de mensen binnen te houden.

Maar we hebben ook gehad dat, toen wij gingen verbouwen, buurtbewoners zeiden: “Jullie gaan toch niet weg hè”. Ergens lijken ze nog trots te zijn op dit kerkgebouw.”

6. Hoe zou u de sfeer of ‘klimaat’ omschrijven binnen evangelisatiepost ‘Bij Simon de Looier’?

Dhr. Van Leenen: “Het is een warme sfeer. Ook tijdens de samenkomsten is het open en liefdevol. De vrijwilligers moeten dat maken. Daarom moeten zij worden toegerust in de omgang met de mensen hier. Ik bereid ze voor op een cultuurschok.

We proberen iedere bezoeker de juiste aandacht te geven, waarmee we proberen te voorkomen dat andere bezoekers wegblijven. Een bezoeker klaagt wel eens over de verschillende benaderingen die er door vrijwilligers worden gegeven.”

7. Hoe zou u de theologische visie op het evangelisatiewerk (bij deze post) vanuit het deputaatschap en de landelijke kerk van de Gereformeerde Gemeenten omschrijven?

Dhr. Van Leenen: “Ik weet niet eens of er een omschreven visie is.”

8. Wat zijn de concrete doelen die (voor de lange en korte termijn) gesteld zijn voor het functioneren van de evangelisatiepost ‘Bij Simon de Looier’? In hoeverre acht u deze haalbaar?

Dhr. Van Leenen: “Ik weet niet of er omschreven doelen zijn. Wel weet ik van algemene doelen op de post hier, namelijk het werven van bezoekers.”

9. Welke doelen en verwachtingen heeft u / zijn er van bezoekers van ‘Bij Simon de Looier’? In hoeverre acht u deze haalbaar?

Dhr. Van Leenen: “Ik heb er weinig verwachting van, gezien mijn jarenlange praktijkervaring. Je krijgt sommige bezoekers niet bij de zondagse samenkomsten, maar dan vertel je hen zelf wel de Bijbelse boodschap. Je kan het niet forceren, maar dan houd je wel contact.”

10. Welke verwachtingen hebben de huidige bezoekers denkt u van ‘Bij Simon de Looier’?

Dhr. Van Leenen: “Bezoekers verlangen naar gezelligheid en aandacht. De meesten verlangen niet meer dan dat.

Sommigen zullen wellicht wegblijven omdat er altijd over de Bijbel wordt gesproken, anderen verwachten het juist van je, want ze weten wel dat ze hier in een Bijbelcentrum zitten.

Er zijn ook de mensen die wel hun inbreng hebben, als we het bijvoorbeeld over de zondagse *toespraak hebben*.”

11. Welke beeldvorming en verwachting hebben buurtbewoners denkt u van ‘Bij Simon de Looier’?

Dhr. Van Leenen: “Vanuit het verleden weet ik dat de buurtbewoners toch best trots op deze kerk zijn. Dat wat ik net vertelde. Verder heb ik geen idee.”

12. Hoe ervaart u het evangelisatiewerk in de seculiere context van Amsterdam in verhouding tot de achterban van de Gereformeerde Gemeenten? En hoe gaat u hiermee om?

Dhr. Van Leenen: “In grote lijnen is mijn indruk dat het deputaatschap vaak niet goed op de hoogte is van de moeite van het evangelisatiewerk. Men heeft weinig of geen praktische ervaring met het evangelisatiewerk. Dit blijkt uit het feit dat men zich bezig houdt met bepaalde bijzaken die mijns inziens niet nodig zijn. Veranderingen die worden voorgesteld worden zeer kritisch bekeken en/of gecancelld. Het is niet makkelijk om evangelist te zijn.

Veel leden van het deputaatschap geven aan het druk te hebben, maar daarom uit het werkproces zich als log en traag. Met als gevolg dat we achter de feiten aanlopen.

Persoonlijk heb ik geen moeite met de seculiere omgeving. Ik begeef mij in privéleven ook in diverse

contexten onder mensen die seculier zijn. Ik ben bang dat er mensen in onze achterban zijn, ook onder de vrijwilligers, die weinig begrip hebben van de seculiere maatschappij.”

13. Wat zijn in uw optiek de belangrijke aandachtspunten voor het werven van (nieuwe) bezoekers voor de evangelisatiepost en waarin wenst u bijstelling in werkwijze?

Dhr. Van Leenen: “Het naar buiten treden met iets, bijvoorbeeld een kraampje met chocolademelk en je op die manier bekend maken. Dan heb je iets. Niet opeens met een folder voor iemand zijn neus gaan staan.”

14. Wat zijn in uw optiek belangrijke speerpunten waar het deputaatschap aandacht aan zou moeten schenken?

Dhr. Van Leenen: “Ik zou meer vrijheid willen voor de evangelisatieposten. Het is heel frustrerend voor evangelisten dat zij hierin worden beperkt en dat hun ideeën zeer kritisch worden bekeken, zo niet worden gecancelled.

Er zou meer mogelijk moeten zijn. Ik weet van een familie die graag lid zou willen worden bij de Looier. Maar dat mag niet, dan moeten ze naar de moedergemeente Amsterdam-Noord. Dat wil men niet. Ik denk dan: zoek een andere modus. Zie dit evangelisatiewerk meer als zendingswerk. Binnen de zending blijkt wel meer mogelijk, dan hoef je toch ook niet lid te worden van de zendende gemeente in Nederland. Het is best mogelijk dat we als aantal zouden groeien, als we een zelfstandige groep zouden zijn. De vraag is: trekken er daarom nu bezoekers naar andere kerken zoals de Noorderkerk?”

15. Welke verwachting heeft u van de moedergemeente Amsterdam-Noord of wat zou u van haar wensen?

Dhr. Van Leenen: “Praktisch gezien is de moedergemeente totaal ongeschikt om moedergemeente te zijn. Ze hebben namelijk geen mankracht, want in Noord loopt het terug met het aantal mensen. Wij zijn bijna groter dan zij. Als werkgroeplid heb ik nooit wat van hen gehoord. Ik vraag mij af waarom er niet een andere gemeente als moedergemeente wordt aangesteld, bijvoorbeeld Veenendaal. Dat is wel op afstand, maar tegenwoordig zijn afstanden makkelijk te overbruggen met de social media.

Ik heb nu geen concrete verwachtingen van een moedergemeente. Ik zou graag meeleven ontvangen, ook is het belangrijk dat er veel vrijwilligers juist uit de moedergemeente meedraaien, dat geeft wederzijdse verbondenheid.

16. Hoe ziet u de toekomst voor evangelisatiepost ‘Bij Simon de Looier’?

Dhr. Van Leenen: “Niet zorgelijk. We zijn ons wel bewust van de teruggang. Het hieraan werken is een proces van de lange termijn.”

17. Wat zijn voor u de belangrijkste kansen en bedreigingen voor het functioneren van de evangelisatiepost ‘Bij Simon de Looier’?

Dhr. Van Leenen: “Kansen: het brengen van het Evangelie. Wij mogen blijven zaaien en de Heere zal het gebruiken. Bedreigingen: De secularisatie. Mensen hebben tegenwoordig geen zin om verder te denken over de zin van het leven.”

**Bijlage 6 Interview vertegenwoordiger Deputaatschap
Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten**

Dhr. G. Geijtenbeek – algemeen secretaris

d.d. 16 juni 2015 en 23 juni 2015

Locatie: Kerkelijk Bureau Gereformeerde Gemeenten Woerden

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek. Dit verslag is aangevuld met enkele citaten uit documenten die door dhr. Geijtenbeek zijn aangeleverd.

Vragen

1. *Welke korte omschrijving zou u geven over de samenstelling van de leden van het Deputaatschap van de Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten en haar werkzaamheden?*

Het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten bestaat sinds het jaar 1960. De leden van het deputaatschap vormen een brede afspiegeling van de Gereformeerde Gemeenten als geheel. Het deputaatschap bestaat momenteel uit twaalf leden waaronder acht predikanten van het kerkverband en drie ouderlingen van de Gereformeerde Gemeenten. Deze personen zijn aangesteld door de Generale Synode van het kerkverband.

Het deputaatschap is verantwoordelijk voor de inhoudelijke kant van het evangelisatiewerk en de methoden van evangelisatie. De vraag is steeds hoe de boodschap van Gods Woord doorgegeven moet worden, in de context van de tijd waarin we leven. Inhoud en de vorm zijn belangrijke hoofdzaken van beleid.⁹⁴ Het deputaatschap heeft hiermee een beleidsvormende, adviserende, stimulerende, begeleidende en coördinerende taak.^{95 92} Ook is het deputaatschap verantwoordelijk voor het benoemen en ontslaan van de evangelisten.

Een afvaardiging van het deputaatschap is het Management Team (MT). Het MT is de contactlijn voor de evangelisten.

2. *Welke theologische visie heeft het deputaatschap op evangelisatiewerk dat vanuit de evangelisatieposten wordt gedaan?*

Het deputaatschap heeft als theologisch uitgangspunt de opdracht om het Woord van God te verkondigen. In de Evangelisatieorde 2007 staat geschreven: 'Evangelisatiearbeid is een opdracht van God en een taak van de christelijke gemeente in haar geheel. Deze evangelisatiearbeid dient gegrond te zijn op het Woord van God en dus in overeenstemming te zijn met de gereformeerde leer zoals deze naar de Heilige Schrift (in de Statenvertaling die in de Gereformeerde Gemeenten gebruikt wordt) in de Drie Formulieren van Enigheid wordt beleden.'

Het doel is dat door de evangelisatiearbeid mensen niet alleen weer in aanraking komen met Gods Woord, en via deze arbeid uiteindelijk de weg naar de kerk mogen (terug)vinden, maar bovenal dat de Heere de arbeid zo zegent dat verloren zondaren tot bekering en geloof mogen komen.

In het Concept Visiedocument van oktober 2006 vatte het deputaatschap haar visie voor het beleid samen onder het thema 'Evangeliseren doen we samen'. De achterliggende gedachte hierbij was een takenverlichting van de evangelist en het betrekken van leden van plaatselijke Gereformeerde

⁹⁴ Geijtenbeek, G. (2015, 17 juni). Deputaten. Geraadpleegd van <http://evgg.nl/organisatie/deputaten>.

⁹⁵ Gereformeerde Gemeenten. (2015, 10 september). Evangelisatieorde 2007. Geraadpleegd van persoonlijke email.

Gemeenten bij het evangelisatiewerk. De werkwijze waarop men deze visie vorm wilde geven was omschreven met de term 'consolideren'. Dat betekent het uitbreiden van activiteiten op bestaande evangelisatieposten en –projecten. Dit alles is niet uitgewerkt in een gedetailleerd plan en de praktijk. Dit document is niet meer van kracht. De punten 'beleid' en 'visie' staan momenteel hoop op de agenda van het deputaatschap.

Het deputaatschap is zich momenteel aan het herbezinnen op het functioneren van de evangelisatieposten van de Gereformeerde Gemeenten. Er is geen concreet visiedocument beschikbaar. Er zijn wel verschillende documenten over evangelisatiewerk geschreven, maar deze vormen geen geheel. Opgemerkt wordt dat het evangelisatiewerk van ongeveer 2010 tot 2014 stuurloos is geweest in verband met het ontbreken van een algemeen secretaris. Men heeft daarom nu te maken met veel achterstallig werk.

In het najaar van 2014 is er een kenniskring opgericht die bestaat uit negen teamleden die werken op het snijvlak van kerk en maatschappij. Alle personen zijn belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten. Het team bestaat uit twee leden uit het deputaatschap, twee evangelisten, de algemeen secretaris van het deputaatschap, en vier personen die een nauwe betrokkenheid hebben bij zowel evangelisatiewerk als maatschappelijk functioneren. De kenniskring is een beleidsadviserend orgaan van het deputaatschap en houdt zich bezig met de vraag wat de toekomst is van de evangelisatiepost in de grote stad. Hiervoor gaan zij praktijk- en theorieonderzoek verrichten. Doel is dat de kenniskring komt tot beleids- en visiedocumenten over de taken en werkwijze binnen het evangelisatiewerk.

3. Wat is de visie en/of missie van het deputaatschap voor de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Er is momenteel geen officieel omschreven visie en missie beschikbaar voor de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'.

4. Wat zijn de concrete doelen die (voor de lange en korte termijn) gesteld zijn voor het functioneren van de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Het deputaatschap heeft in de Evangelisatieorde 2007 als doel omschreven er naar te streven dat mensen die door de evangelisatiearbeid bereikt worden, na kortere of langere tijd, onder de hoede gebracht worden van een bestaande plaatselijke gemeente.

Wanneer een bezoeker openbare geloofsbelijdenis wil doen, zal hij/zij (na onderzoek door de kerkenraad) lid worden van de moedergemeente van de evangelisatiepost.

Dit doel blijkt niet haalbaar te zijn; de praktijk is weerbarstig. De samenstelling van de groep bezoekers die komt bij de evangelisatiepost(en) wil zich doorgaans niet voegen bij een reguliere Gereformeerde Gemeente. Ook blijkt dat vaste bezoekers niet willen doorstromen naar een reguliere Gereformeerde Gemeente in de nabije omgeving.

Voor de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' geldt dat het aantal (nieuwe) bezoekers sinds 2010 niet toeneemt.

Het deputaatschap bezint zich momenteel samen met de kenniskring op de vraag: 'Als het perspectief van de evangelisatiepost niet een reguliere Gereformeerde Gemeente is, wat is het dan?' Duidelijk is dat het deputaatschap ook geen zelfstandige gemeente wenst te maken van de evangelisatieposten waarbij de theologische visie en identiteit anders is of een andere indruk maakt, dan de reguliere gemeenten binnen hetzelfde kerkverband.

In deze periode van bezinning is het doel voor de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' en de andere posten: 'Het in tact houden van de post'. Het algemene doel blijft: 'Mensen die onbekend zijn met de Bijbel in contact brengen met de Evangelieboodschap'.

5. *Welke concrete doelen en verwachtingen heeft het deputaatschap (voor de lange en korte termijn) gesteld voor het functioneren van de evangelist(en) van de evangelisatiepost(en)?*

Er is geen functieomschrijving beschikbaar voor de evangelisten die in dienst zijn van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten. Men is wel van plan om functieprofielen en competentieprofielen op te stellen. Er is al wel een document 'Personeelsbeleid 2009' beschikbaar.

De evangelist heeft de status van ouderling met een bijzondere opdracht in de moedergemeente van de evangelisatiepost. Zijn taak is uitsluitend het evangelisatiewerk op de evangelisatiepost waar hij is aangesteld.

De primaire taak van de evangelist is de Woordverkondiging. Dit vertaalt zich in de Woordbediening tijdens de zondagse samenkomsten, straatevangelisatie, het aanbieden van Bijbelstudie en persoonlijk pastoraat. De evangelist mag geen sacramenten bedienen. Dit omdat de evangelisatiepost geen eigen kerkrechtelijke geregistreerde leden kent.

Voor de secundaire taken als de organisatie van activiteiten als maaltijdproject, het bijhouden van de administratie in de boekenshop en dergelijke, is sinds 2011 een coördinatorvrijwilliger op iedere evangelisatiepost aangesteld. De bedoeling is dat dit een ondersteuning is voor de evangelist. Voor wat betreft evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' is er nog geen geschikte coördinator gevonden. Er is op dit moment wel iemand die tijdelijk deze taak gedeeltelijk vervuld.

Opgemerkt wordt dat alle aangestelde evangelisten ouder dan 50 jaar zijn. De afgelopen twaalf jaar is er geen nieuwe evangelist aangesteld. Dit is een zorg binnen het deputaatschap. Ook dit staat op de agenda van het deputaatschap om te bespreken.

6. *Welke inhoudelijke- en praktische betrokkenheid hebben de leden van het deputaatschap met het evangelisatiewerk wat er gedaan wordt bij de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?*

De evangelisten geven aan meer contact te willen met het deputaatschap.

Iedere evangelist heeft een 'contactdeputaat'. Dat is een contactpersoon vanuit het deputaatschap. Het contactdeputaat leest onder andere verslaglegging vanuit de evangelisatiepost mee. Hij laat zich op schriftelijke wijze informeren en is niet aanwezig tijdens vergaderingen op de evangelisatiepost. Verder hebben de leden van het deputaatschap en de evangelisten jaarlijks een gesprek met elkaar.

Elk jaar is er een gesprek met iedere evangelist. Het ene jaar in de vorm van een functioneringsgesprek. Het andere jaar in de vorm van visitatie. Bij een visitatiebezoek wordt er ook gesproken met andere disciplines binnen de evangelisatiepost zoals de coördinator en enkele vrijwilligers die werkzaam zijn. Een visitatiebezoek heeft als doel op 'broederlijke wijze' in gesprek te gaan over het functioneren van de evangelisatiepost en de evangelist (en echtgenoot) en zijn (vrijwillige) medewerkers bij te staan door middel van onderlinge feedback op alle aspecten van het evangelisatiewerk.

Men heeft besloten dat de communicatielijnen voor wat betreft besluitvorming en veranderingsprocessen via het Management Team lopen. Dit om te voorkomen dat er besluiten worden genomen door afzonderlijke leden van het deputaatschap die niet altijd alle actuele kennis en vaardigheden paraat hebben.

De leden van het deputaatschap hebben niet ieder een directe betrokkenheid bij het evangelisatiewerk wat wordt gedaan bij de evangelisatieposten. De predikanten die deel uit maken van het deputaatschap hebben ieder een eigen kerkelijke gemeente en hebben hun lidmaatschap van het deputaatschap als neventaak erbij. Niet ieder lid van het deputaatschap heeft een bezoek gebracht aan iedere evangelisatiepost. Dit wordt onderling wel gestimuleerd.

7. *Welke korte omschrijving zou u namens het deputaatschap geven van de bezoekers van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?*

Er is geen document beschikbaar waarin expliciet is omschreven wat de doelgroep van het evangelisatiewerk en de post 'Bij Simon de Looier' is.

Genoemd wordt dat de bezoekers voor het overgrote deel komen uit de wat sociaal zwakkere laag van de maatschappij. Zij komen bijvoorbeeld naar de inloop. Er lijkt echter een harde kern te ontstaan in de groep inloopbezoekers en men vraagt zich af of dat wenselijk is. Hierdoor ontstaat er een cultuur die mogelijk als ontoegankelijk wordt ervaren door andere buurtbewoners. Wanneer er bijvoorbeeld veel mensen komen die een sociale beperking hebben, kan dit een verkeerd imago geven in de omgeving van de evangelisatiepost.

In de toekomst wil het deputaatschap onderzoek (laten) doen naar de functie van de inloop. Hierbij wil men ook de bevolking van de wijk van de post betrekken, die de laatste jaren erg verandert. Er wonen nu veel yuppen en die komen niet naar de inloop, zoals die nu is opgezet, in combinatie met de huidige samenstelling van de groep bezoekers.

Verder moet opgemerkt worden dat ook de rol van de vrijwilliger die in de inloop staat aandacht vraagt. Vrijwilligers moeten toegerust worden in hoe zij het evangeliserende gesprek moeten aangaan. De evangelisten zijn (sinds kort) verantwoordelijk voor de toerusting van de vrijwilligers en de gemeenteleden vanuit de moedergemeente.

8. *Welke inhoudelijke- en praktische betrokkenheid hebben de leden van het deputaatschap bij de bezoekers van de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?*

Momenteel is er weinig tot geen betrokkenheid vanuit het deputaatschap met de bezoekers.

Opgemerkt wordt dat de bezoekers misschien niet eens weten wat het deputaatschap is. Het is wel een speerpunt van het deputaatschap om meer aanwezig te zijn in de posten. Men heeft als doel gesteld dat de predikanten die in het deputaatschap zitten af en toe moeten voorgaan in de post tijdens een zondagse samenkomst. Dan krijg je als vanzelf contact met de bezoekers als er na de samenkomst een koffiemoment is met nabespreking.

Verder is er sinds kort het idee om tijdens visitatiebezoeken ook met de bezoekers te spreken. Ook heeft men als doel gesteld dat iedere evangelisatiepost bij een Open Dag bezoek krijgt van een lid van het deputaatschap, waarbij men ook in contact komt met bezoekers.

9. *Welke doelen en verwachtingen heeft het deputaatschap gesteld van de bezoekers van 'Bij Simon de Looier'?*

De wens is dat de bezoekers die niet (meer) bekend zijn met Gods Woord, hiermee in contact worden gebracht en uitgroeien tot reguliere leden van de Gereformeerde Gemeenten. Dat is het groeimodel; het ultieme doel. Er zit geen tijdspad aan. De vraag is echter of dit haalbaar is. Het deputaatschap beseft heel goed dat we niet kunnen verwachten dat iemand die een folder krijgt, direct een bezoeker van de zondagse samenkomsten wordt en vervolgens lid wordt. Maar men wil ze wel vertrouwd maken met gebruiken en gewoonten van de Gereformeerde Gemeenten. Als iemand vijf jaar de post bezocht heeft, mag je verwachten dat men zich in aanpast. We verwachten dan begrip voor bestaande kerkculturele gebruiken en tradities. Van de reguliere gemeenten (zoals de moedergemeente) vraagt dit begrip voor de nieuwelingen. Hier schort het in praktijk soms wel aan. Het is geen goed teken dat het aantal nieuwe leden dat vanuit de seculiere maatschappij toetreedt tot de landelijke Gereformeerde Gemeenten, erg weinig is.

Er wordt gevraagd of er een verklaring bekend is waarom andere kerken, zoals de Noorderkerk in Amsterdam, wel meer toetredende leden hebben vanuit de seculiere maatschappij. Dit is niet bekend. Het belangrijkste is om in gesprek te gaan met elkaar. Wanneer een nieuwe bezoeker bijvoorbeeld gedoopt zal worden en hij heeft de wens ondergedompeld te worden in plaats van gedoopt te worden door middel van besprenging, dan moeten we hierover het gesprek aan.

We moeten ons bezinnen op onze omgang met de bezoekers. En wie de bezoekers dan zijn. Maken we

onze insteek bijvoorbeeld voor Nederlandse bezoekers? Hoe gaan we om met eventuele multi culturele bezoekers? Dat zijn vragen waarover nagedacht moet worden.

10. Wat zijn de toekomstplannen en –wensen van het deputaatschap met betrekking tot het functioneren van de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Het antwoord op deze vraag is in één woord 'consolideren'. Het zou heel mooi zijn als de post tot een reguliere Gereformeerde Gemeente zou groeien. Dan komt er een kerkenraad en een eigen predikant en krijgt de evangelist een ander werkgebied toegewezen. Maar wil er een kerkenraad worden samengesteld moeten hiervoor voldoende kandidaten zijn tot ouderling en diaken, vanuit de bezoekers van de Looier. En dat lijkt nu niet haalbaar.

De Kerkorde van de Gereformeerde Gemeenten kent het instituut 'missionaire gemeente' niet als zelfstandige gemeente die een iets andere 'organisatievorm' heeft dan een reguliere Gereformeerde Gemeente. Het functioneren van Schrift en belijdenis en leer en leven mag ook in een evangelisatiepost niet afwijken.

We zien verder dat de omgevingsfactoren geen positieve bijdrage leveren voor het functioneren van de post. Christenen trekken weg uit Amsterdam; zij gaan meer wonen in de Bible Belt. (Het is de vraag of we hiermee een lichtend licht zijn.) We zien dat de moedergemeente Amsterdam-Noord slinkt. De evangelisatiepost trekt bijna meer bezoekers. De kans dat de evangelisatiepost een reguliere Gereformeerde Gemeente wordt, is dus klein. Temeer omdat er dan een kerkelijk kader ontbreekt; ook voor de bezoekers. Als je moeilijk een christelijk netwerk krijgt in Amsterdam omdat je meer leeft in een seculiere omgeving, dan is het moeilijker voor bezoekers om stand te houden.

Opgemerkt wordt verder dat zolang er sprake is van een evangelisatiepost geen sacramentenbediening zal zijn. Er kan wel een doopbediening plaats vinden, mits dit wordt gedaan door een predikant van de Gereformeerde Gemeenten. De visie dat een evangelist dit niet mag doen is onlangs versterkt; een evangelist doet ook geen belijdenisdienst of huwelijksdienst meer. De Gereformeerde Gemeenten heeft dit gewijzigd vanwege een duidelijker gestelde theologische visie.

Er is ook een keerzijde aan dit alles. We geloven in wat de Bijbel noemt 'één kudde en één Herder'. De Heere zegt nog andere schapen te hebben, die nog toegebracht moeten worden. Dan is het doel niet een prachtige post te hebben in Amsterdam, maar bruidswervers te zijn voor de Koning van de Kerk. De Heere gaat door met Zijn werk en Zijn kerk. Wat dat betreft is er geen zaak die er zo goed voorstaat als de kerk. Maar er staat niet in onze Bijbel dat de Gereformeerde Gemeenten zal blijven bestaan.

11. Welke mogelijkheden en beperkingen ofwel kansen en bedreigingen zijn er volgens het deputaatschap met betrekking tot het functioneren van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Er zijn veel kansen en bedreigingen te noemen. Vooralsnog wordt dit genoemd:

Kansen:

- + De bijdrage in het evangelisatiewerk van vrouwen (en/of echtgenotes van de evangelisten) omdat vrouwen een andere ingang hebben in het evangeliserende contact.
- + Het is voor bezoekers makkelijker om naar de evangelisatiepost te komen, dan naar een reguliere Gereformeerde Gemeente.
- + De ontkerstening. Hierdoor is er reden tot evangelisatiewerk. Religie is weer 'in'.

Bedreigingen:

- Traditionele kerken zijn niet meer 'in'. Oude religieuze kerkstructuren worden minder geaccepteerd.
- De bezoekers van 'Bij Simon de Looier' vergrijzen.
- De bezoekers leven in een seculiere omgeving. Christenen trekken naar de Bible Belt.

Hierdoor is het moeilijker om stand te houden en is het ook moeilijk om tweede generatiebezoekers (de kinderen van de bezoekers) vast te houden.

- Er lijkt weinig gastvrijheid / betrokkenheid te zijn vanuit sommige gevestigde (reguliere) gemeenten.

Bijlage 7 Interview met vaste bezoekers Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Interview vaste bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Dhr. C.

d.d. 2 juli 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang ben je bezoeker van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. C.: "Vanaf bijna het begin van de post. Dat is nu zo'n 17 jaren lang."

2. Op welke wijze ben je in contact gekomen met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. C.: "Ik zag een keer een bord met 'gratis koffie' en ben zomaar een keer binnen gewandeld.

Daarna heb ik een keer een samenkomst meegemaakt en toen ben ik gebleven.

Tot mijn tiende levensjaar behoorde ik vanwege mijn moeder bij de Christelijk Gereformeerde Kerk. Ik ben daar gedoopt. Daarna kwam ik in een weeshuis vanwege ziekte van mijn moeder. Ik heb geen belijdenis gedaan. Ben wel betrokken geweest bij diverse christelijke en kerkelijke organisaties. Ook ben ik ambtsdrager geweest en mocht ik spreken in samenkomsten. Dit was bij de organisatie waar ik voor werkte. De zondagse diensten waren onder verantwoording van een plaatselijke gemeente.

Omdat er in de gemeente waar ik toen was, dingen gebeurden waar ik niet achter kon staan, ben ik daar weg gegaan."

3. Aan welke activiteiten neem je deel bij evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. C. komt in de inloop, bezoekt trouw de samenkomsten op zondag en neemt voor de rest 'te hooi en te gras' deel aan andere activiteiten. Hij zegt: "Soms kom ik naar de maaltijd, maar ik vind de sfeer daar niet altijd goed. Dat komt door de bezoekers die daar komen. Zij maken soms rare opmerkingen als "die en die zit naast mij". De vrijwilligers van de maaltijd doen het heel goed."

4. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te komen bij 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. C.: "Bij mijn vorige kerk week men af van de Bijbelse lijn. Hier zit ik veilig, maar ik vind het wel erg behoudend, misschien wel te behoudend. Het gaat tenslotte niet om wetten van de kerk, maar om wat er in de Bijbel staat, namelijk: wedergeboorte en een persoonlijke relatie met God. Ik geloof in de Kerk van Jezus Christus en daarom sta ik hier achter.

Wat ik bedoel met te behoudend, heeft onder andere te maken met het gebruik van de vertaling. Als je de Statenvertaling gebruikt en je leest teksten uit het Oude Testament, dan moet je je er steeds bewust van zijn dat vreemden dit uitgelegd moet worden. Zij weten anders niet wat er wordt bedoeld. Voor hen is het een geheimtaal. Daardoor kan het zijn dat je elkaar niet 'verstaat'. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor het zingen in de samenkomst. De psalmen die wij zingen zijn oud-Hollands. Ik zou graag wat ruimere liederen zingen, vooral ook voor mensen die van buiten komen, zodat men begrijpt wat we zingen.

Als ik dit zeg tegen dominees die in de zending hebben gezeten, begrijpen zij direct wat ik bedoel. Laat ik duidelijk zijn: we moeten strak bij de Bijbelse lijn blijven. Ik zit ook niet te wachten op een kerkscheuring. Maar dat heeft niet altijd met taalgebruik te maken. We moeten in deze onchristelijke stad alle zeilen bijzetten, dus moeten we scherp zijn op de Bijbel, maar daardoor niet de nadruk leggen op allerlei regeltjes. Een activiteit die ik goed vindt is de Damzang."

5. Hoe ervaar je de sfeer en 'klimaat' van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. C.: "Ik voel me hier welkom en thuis. De samenkomst vind ik nog iets prettiger dan de inloop. Dat komt omdat er in de inloop soms discussies zijn die ik niet verstandig vind. Dan komt er een moslim binnen die het nodig heeft om de Evangelieboodschap te horen en dan wordt er in zijn aanwezigheid een discussie gevoerd met andere bezoekers over allerlei bijzaken. Dan denk ik: neem zo iemand even apart. Je kunt toch even in de twee stoeltjes bij de boeken gaan zitten. Als dat niet wordt gedaan denk ik 'gemiste kans' want, hoewel de Heilige Geest het uit 'moet' werken, had je dan wel het Evangelie kunnen vertellen.

Wanneer bezoekers onderling teveel discussie hebben, wordt dit soms doorbroken door de Bijbel erbij te pakken en een stukje te lezen. Dat vind ik wel goed. Al moeten we dat ook niet te lang doen, want dan ga je het Bijbellezende in deze vorm wat 'misbruiken'. Je hebt als vrijwilliger wel de vaardigheid nodig dit aan te voelen."

6. *Wat vind je van de samenstelling van de groep mensen die komen bij de activiteiten van 'Bij Simon de Looier'?*

Dhr. C.: "Een aantal bezoekers zijn wel echt bezig met de Bijbel. Waarvan ik weet dat zij ook in andere Bijbelsamenkomsten komen. Maar er zijn er ook die discussies aangaan. Of bezoekers die komen om te vertellen over hun moeilijke omstandigheden en hierdoor soms alle aandacht opeisen. Dan is het voor vrijwilligers best moeilijk dit te sturen. Er zijn er ook van de bezoekers die gewoon alleen komen en aanwezig zijn.

De mensen die komen zijn veelal eenzaam en hebben hun sores. Er zijn er ook die andere inloopprojecten aflopen. De mensen uit de buurt van de Looier zijn niet echt aanwezig. Ik denk dat zij afschrikken. De huidige groep bezoekers trekt denk ik teveel energie.

Er zijn ook verschillende mensen die een psychische aandoening hebben. Niet iedere vrijwilliger is in staat hiermee om te gaan. Zij moeten denk ik meer ondersteuning in hebben om bijvoorbeeld gespreksleiding te leren nemen. Nu lukt dat niet altijd, waardoor ik denk dat andere mensen niet (meer) komen. Je moet als vrijwilliger ook grenzen kunnen stellen. Soms gaat een bezoeker met een psychische aandoening erg tekeer. Dan moet je gewoon een grens durven trekken. Soms vraag ik me af als ze erg tekeer gaat: "Waarom wordt ze er niet uit gezet?"

Wat ik verder denk, is dat sommige vrijwilligers te weinig kennis hebben van Amsterdam en de leefomgeving en –omstandigheden waarin de bezoekers verkeren. Ze zijn zelf erg beschermd opgevoed en komen van ver. Ze zouden meer begrip moeten hebben van Amsterdam. Het zou ook mooi zijn als men weet waar men mensen naartoe kan doorverwijzen, zoals professionele hulp."

7. *Hoe zou je de geloofsvisie van waaruit men werkt bij 'Bij Simon de Looier' omschrijven? Wat vind je hiervan?*

Dhr. C.: "Ik vind het zeer bemoedigend dat dit gebouw een post is geworden. Evangelisatie is nodig en dat is wat men hier wil. In de stad loopt de kerk leeg, behalve bij de 'donkere' kerken of charismatische kerken.

Ze hebben hier een stabiele geloofsvisie, maar we moeten in deze nood niet ontaarden in allerlei kerkelijke wetten. Nogmaals: als blijkt dat er omwille van de uitleg enige aanpassing nodig is, dan zou dat moeten kunnen, zonder ook maar één woord geweld te doen aan de Bijbel."

8. *Welke verwachtingen en wensen heb je van 'Bij Simon de Looier'?*

Dhr. C.: "Ik begrijp niet waarom de Looier geen kerk wordt / zou zijn. Ik vind dat hier genoeg vaste mensen komen om het een kerk te kunnen noemen, in plaats van het een evangelisatiepost te noemen. In de Bijbel staat: 'Waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn'. Het hoeft geen grote groep te zijn. Je hoeft hier ook niet populair voor te worden.

Ook vraag ik me af waarom de evangelist alhier geen kerkleider zou kunnen zijn. Er zijn toch dominees te weinig binnen de Gereformeerde Gemeenten? Al pleit ik wel voor voorzichtigheid, niet iedereen kan dat zijn.

Ik denk dat een iets ruimer begrip nodig is, waardoor we ook meer mensen die onkerkelijk zijn, kunnen bereiken. Zonder 'water bij de wijn' te doen. Ik hoop dat er een verandering / aanpassing mag komen om een betere aansluiting te vinden bij de huidige bezoekers en mensen in de buurt. Niet om modern te zijn, maar om meer mensen te bereiken.

Daarbij vind ik het belangrijk dat de volgende generatie hier ook een gereformeerde leer vindt. Alleen dat is al een reden om het hier tot een kerk te maken.

Het zou verder mooi zijn als er meerdere tafels zouden zijn in de inloop, of meer vrijwilligers, waardoor je de gelegenheid hebt elders even door te spreken. Dat kan hier niet; het ontbreekt in deze aan de middelen."

9. Welke betrokkenheid ervaar je vanuit de evangelist en hoe belangrijk is dit voor jou?

Dhr. C.: "De evangelist hier werkt vanuit een liefdevolle houding, maar durft de dingen ook te zeggen. Dat is prettig. Het belangrijkste is dat hij een persoonlijke relatie met God heeft. Ik vind het belangrijk dat ik bewogenheid bij de evangelist bemerk."

10. Welke tips zou jij geven aan de medewerkers van 'Bij Simon de Looier' om in contact te komen met nieuwe bezoekers?

Dhr. C.: "Er zouden meer activiteiten georganiseerd kunnen worden door meer mensen die het op hun hart hebben. Dit kan van alles zijn. De evangelist werkt nu alleen, maar misschien kan hij best taken overdragen. Ook anderen kunnen bijvoorbeeld de Bijbelstudie leiden. Net zoals nu met de Kinderclub gebeurt.

Toen het kinderwerk bij de organisatie waar ik werkte werd opgeheven, heb ik de evangelist in contact gebracht met degene die het kinderwerk binnen mijn organisatie jarenlang had gedaan, om te proberen de contacten over te dragen. Dat is niet echt geslaagd.

Je moet als organisatie wel iemand vertrouwen geven. En laat iemand het ook gerust eens verkeerd doen, daar leer je van. De evangelist kan dan eindverantwoordelijke en leidinggevende blijven. Maar dan moet hij wel de vrijheid krijgen. Meer vrijheid is meer mogelijkheden."

11. Ben je belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten? Waarom wel / niet?

Dhr. C.: "Eigenlijk lijkt het mij leuker om als medewerker in plaats van als bezoeker hier te zitten. Dat komt omdat ik elders wel enkele taken heb vervuld. Ik zou best een bepaalde taak willen vervullen, maar ik ben geen lid. Om lid te worden, wat ik best zou willen, moet ik een en ander wat ik niet prettig vindt. Zo moet ik dan een cursus van 1 jaar volgen voor ik belijdenis mag doen. Als ze nu zeggen, we doen een paar avonden of dat ze mij overhoren, dat vind ik best, maar niet zoals zij het willen. Ik heb daarbij ook het gevoel dat er voorbij gegaan wordt aan het feit dat ik ambtsdrager was.

Wat me ook tegen staat is dat ik dan geacht wordt een aantal keren in de Gereformeerde Gemeente van Amsterdam-Noord te komen. In Noord is er vaak leesdienst. Het kan gebeuren dat er een keer een leesdienst is, maar ik wil dat niet steeds meemaken.

Bovendien vind ik het belangrijk dat de voorganger (of preekmaker) een persoonlijke relatie heeft met God.

Wat ik ook belangrijk vind: ik wil geen ruzie maken, geen veroorzaker van een nieuwe scheuring zijn, maar ook niet weglopen.

Maar ik zou hier bijvoorbeeld niet aan het Heilig Avondmaal, als dat er zou zijn, mogen omdat ik geen lid ben. Overigens heb ik geen idee of er een behoefte is naar het Heilig Avondmaal onder de bezoekers.

Ik denk dat bij alles moet worden gekeken naar wat het doel is.”

12. Wat weet je van de moedergemeente Amsterdam-Noord? Wat verwacht je van haar?

Dhr. C.: “Ik heb er al het één en ander over gezegd. Ik ben er één keer geweest. Toen was er leedienst. De dienst en de gemeente spraken mij niet aan. Er was geen spontane sfeer. Maar ik wil er niet teveel over zeggen, want ik ben niet vaker geweest.

Ik denk dat het belangrijk is dat de Looier contact met hen houdt voor noodgevallen, om elkaar te helpen, maar er moet geen dictaat vanuit Noord komen. Ze moeten dus de mogelijkheid hebben om lid te worden van de Looier, los maken van de gemeente. Dan is hier een eigen kerkenraad nodig.

Ik verwacht in ieder geval geen druk in de zin van ‘moeten’ van Noord.”

13. Wat weet je van het Deputaatschap Evangelisatie Gereformeerde Gemeenten? Wat verwacht je van hen?

Dhr. C. benoemd te weten dat dit de organisatie van deze evangelisatiepost is. Hij merkt verder op: “Je kunt op veranderingen verschillend reageren. Je moet kunnen corrigeren, maar ook ruimte durven geven. De angst mag niet leidend zijn. Wanneer men regels als veilig ervaart, is er in wezen sprake van angst.

Maar ik kan niet precies zeggen of dit van toepassing is op het deputaatschap. In het algemeen zeg ik dat het belangrijk is dat men kijkt wat Jezus wilde. En dat men een relatie met God heeft, die zich vervolgens kan vertalen naar de mensen. Elke dag hebben wij genade nodig.”

Interview vaste bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Dhr. J.

d.d. 7 juli 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang ben je bezoeker van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. J.: "Sinds 2002/2003."

2. Op welke wijze ben je in contact gekomen met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. J.: "Ik sprak iemand in een café die mij vertelde over het maaltijdproject. Dat de eerste keer gratis was en ik een keer mee moest. Ik had veel bedenkingen, had angsten voor een kerk met de naam 'gereformeerd', dacht dat ik daar zonden moest biechten en dergelijke. Na de eerste keer, waarbij de Bijbel ook open ging, voelde ik dat ik hier zeer belangrijke informatie ging krijgen. Ik ben vaker gaan komen. Ik beleefde momenten van veel twijfel. Het woordje 'kom' heeft me over de streep getrokken. Het is evangelist Krijgsman steeds die mij uitnodigt met "Kom J.". Ook in de samenkomst hoor ik steeds het woordje 'kom' als een geestelijke uitnodiging. Duidelijk is dat als we niet komen, dat onze onwilligheid is. Terwijl de goede Vader zoveel regelt. De Heer is niet onzichtbaar, maar dichtbij. Dichterbij dan je denkt."

3. Aan welke activiteiten neem je deel bij evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. J.: "Ik kom bij de inloop, zeker vier keer per week. Ik bezoek zo'n 75 procent van de samenkomsten op zondag, afhankelijk van mijn werk. Ik kom naar de Bijbelstudie op woensdagochtend. En ik kom naar de maaltijd. De Heer heeft me steeds gegeven dat ik op donderdag vrij ben om de maaltijd bij te wonen. En dan denk ik, als ik daar ben: "Straks komt de geestelijke maaltijd". Ik vind het wel moeilijk om te laten blijken op mijn werk, aan moslimcollega's, dat ik voor de Bijbel naar de kerk ga. Ik zeg tegen hen dat het is voor de koffie. Ik ben bang dat ze me anders weten te vinden als er eens wat gebeurt."

4. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te komen bij 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. J.: "Ik vind hier steun van de hemelse Vader. Ik ontvang hier les waarbij ik leer om mijn gedrag te bepalen. Vroeger was ik onregelmatig in mijn gedrag. Ik vroeg negatieve aandacht omdat ik dit zo heb 'geleerd' in mijn kinderjaren. Door het Woord wat evangelist Krijgsman brengt, leer ik mijn gedrag bij te stellen. Wat ik heel mooi vind, is het voorbeeld uit de Bijbel over Jezus en Petrus. Petrus zakte door het water toen hij geen vertrouwen meer kan. Zo moet ik ook blijven vertrouwen. De Heer helpt mij ook heel praktisch, bij dagelijkse dingen."

5. Hoe ervaar je de sfeer en 'klimaat' van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. J.: "Heel fijn. Ik voel me hier thuis. Ik leer hier geduld te hebben. Dat ik niet moet neerzien op anderen die uit een lage sociale klasse komen of van buitenlandse afkomst zijn. Jezus verkeerde immers ook bij zieken, hoeren en tollenaars en nam ze tot Zich."

6. Wat vind je van de samenstelling van de groep mensen die komen bij de activiteiten van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. J.: "Ik vind het moeilijk wanneer mensen in een strijd gaan omdat ze denken dat ze de Bijbel kennen. Die vragen dan veel aandacht. Soms moet er ingegrepen worden. Dat doet men ook wel door dan de Bijbel

te pakken en hier een stuk uit te lezen. Dan komt er een goede sfeer. Soms vraag ik er ook om en dan doen de vrijwilligers dat ook. Soms lopen de 'plaaggeesten' dan wel weg.

De bezoekers die hier komen denken iets te vinden. Ze zijn veelal eenzaam in mentaal opzicht. We hebben de taak ze zoals Jezus deed om anderen te ondersteunen.

Om de motivatie voor de Bijbelstudieactiviteiten te vergroten is het misschien een idee dat Johan een kleine financiële bijdrage vraagt, naar ieders eigen inzicht. Het is goed dat hij dit doet bij het Bijbelstudiemateriaal. Het is wel een afwegen, want je kunt er wel mensen mee weggagen."

7. Hoe zou je de geloofsvisie van waaruit men werkt bij 'Bij Simon de Looier' omschrijven? Wat vind je hiervan?

Dhr. J.: "De geloofsvisie is de opdracht mensen te roepen: "Kom en luister". Een oproep om te leven volgens de 10 geboden, een oproep om het leven te beteren, geen overspel te doen en dergelijke. Als je je negatief gedraagt krijg je het uiteindelijk namelijk terug op je bordje."

8. Welke verwachtingen en wensen heb je van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. J.: "Ik wens hier verder onderwijs te ontvangen. Ik wil bij de les gehouden worden om steeds opvolgend te zijn aan het 'kom'. Ik wil de zwaartepunten / kernzaken weten. De psalmen en liederen vind ik mooi als kunstuiting of dicht, waarvan je kan genieten. Zij blijven ook naar het Woord trekken. De mens is altijd twijfelend. Als je gelovig wil worden is de duivel er zo bij. Je hoeft de Bijbel echter niet op je duimpje te kennen om gelovig te kunnen zijn. God de Vader heeft Zijn Zoon geofferd. Het in herinnering roepen van het geloof is het doel. De duivel trekt je anders ook steeds weg. Er moet iets geplant worden in mij om contact te houden bij het Woord. En dat is de opgevaren Jezus en de Heilige Geest die onderwijst. Zo ontvang je geestelijke voeding wat we steeds nodig hebben; net als bij het sociale leven."

9. Welke betrokkenheid ervaar je vanuit de evangelist en hoe belangrijk is dit voor jou?

Dhr. J.: "Ik hoop dat meneer Krijgsman nog lang meegaat. Ik bid dat hij een goede opvolger krijgt. Ik voel zijn betrokkenheid.

Eerder belde hij me wel één keer in de week op. Dat vond ik niet zo fijn want dat gaf me het gevoel gecontroleerd te worden. Maar andere personen kunnen dit wel fijn vinden. Maar doordat hij mij minder belde, nadat ik dat had aangegeven, ben ik meer gaan komen. Die vrijheid heb ik nodig."

10. Welke tips zou jij geven aan de medewerkers van 'Bij Simon de Looier' om in contact te komen met nieuwe bezoekers?

Dhr. J.: "Het is goed als we met Looieruitjes ook ongelovigen erbij betrekken. We moeten echter niet vergeten dat het tijd nodig heeft. Bij mij heeft het ook jaren geduurd.

Ik neem bij de Protestantse Kerk van Amsterdam wel eens deel aan een filmavond; dat is heel vrij, dan komt ook 'Jan en alleman'.

Misschien is het een idee een mannenochtend te organiseren. Om bijvoorbeeld voorlichting te geven over 'hoe kijk ik naar een vrouw'. En: 'hoe kunnen mannen omgaan met hun emoties, hoe kunnen zij verdriet uiten'. Gewoon informatief. Eventueel met externe sprekers. Het is belangrijk rustig op te bouwen. Met een filmpje, een lezing. Wees niet al te direct. Organiseer het in een andere locatie, bijvoorbeeld een buurthuis of een café. Regel het zo dat als je in een café gaat zitten, het eerste drankje gratis is op kosten van de Looier. En dat er dan ook een biertje gedronken mag worden. Je zou het de 'Jordaanborrel' kunnen noemen. Dan ben je heel laagdrempelig. Je hoeft hier ook niet meteen te bidden of Bijbel te lezen. Maar je kan wel bijvoorbeeld een onderwerp bespreken. Het doel is dan contacten leggen.

Ik vind het ook belangrijk dat er jongeren blijven komen. Heel fijn dat er zondags studenten komen."

11. Ben je belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten? Waarom wel / niet?

Dhr. J.: "Nee, ik ben geen belijdend lid. Ik voel me hiertoe wel getrokken. Ik kan dit (nog) niet doen, vanwege omstandigheden die ik vanwege privacy niet op papier wil.

In mijn gebed heb ik het al gedaan. Ik doe nog wel zonden. Zondeloos ben ik niet. Als ik het niet

rechtvaardig zou doen, dan zal God het me zeker laten zien. Ik vind het ook moeilijk om in mijn familie en op mijn werk ervoor uit te komen dat ik gelovig ben. Dat is voor mij een leerpunt. Ik ben dan bang uitgesloten te worden. Het zou fijn zijn als dit onderwerp een keer wordt behandeld tijdens een samenkomst of Bijbelstudie. Ik weet dat je gedrag ook belangrijk is in de omgang met familie. Of je ze bijvoorbeeld in de waarde laat.

Ik zou wel wat willen betekenen voor de Looier. Bijvoorbeeld het lezen van de 10 geboden, dat zou ik best willen. Het is dat ik niet onbeperkt in mijn tijd zit, zolang ik werk, dus het is niet zo dat ik me met onmiddellijke ingang aanbied, maar ik wil best wat doen. Bijvoorbeeld schoonmaken of de 'bardienst'."

12. Wat weet je van de moedergemeente Amsterdam-Noord? Wat verwacht je van haar?

Dhr. J.: "Ik ben één keer geweest. Dat is al jaren geleden. Ik wil nog wel een keer. Ik weet te weinig van ze en weet dus ook niet wat ik kan verwachten. Ik weet dat meneer Krijgsman er enkele keren per jaar aanwezig is."

13. Wat weet je van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten? Wat verwacht je van hen?

Dhr. J.: "Ik weet niet wie het zijn. Ik weet wel dat zij de regels opstellen voor de liturgie tijdens de samenkomst. Ja, de Looier is eigenlijk ook een bedrijf. Ik vind het best zo. Er moet wel een structuur er een formeel karakter zijn. Soms heb ik de neiging om tijdens de samenkomst een vraag te stellen, maar die gelegenheid heb ik gelukkig achteraf."

Interview vaste bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Dhr. P.

d.d. 4 juli 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang ben je bezoeker van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. P.: "Dertien jaren. Maar eigenlijk ben ik geen bezoeker meer omdat ik hier ook bepaalde taken mag doen."

2. Op welke wijze ben je in contact gekomen met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. P.: "Ik zeg altijd dat ik hier kruipend ben binnen gekomen. Mijn fietsenmaker zat vlakbij deze post en ik fietste regelmatig langs. Een keer heb ik een Statenvertaling hier gekocht. Ik was toen zwaar depressief. Toen ben ik blijven komen."

3. Aan welke activiteiten neem je deel bij evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. P.: "Bijna alle activiteiten. Al vrij snel ging ik helpen, bijvoorbeeld bij de maaltijden waarbij ik de tafels dek."

4. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te komen bij 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. P.: "Wat ik hoorde was meteen herkenbaar. Ik kom uit de kerk van Amsterdam West. Daar hadden ze trouwens wel een iets andere liturgie.

Ik sprak ook open over mijn depressie en vroeg of mensen mijn welzijn in de gaten wilden houden."

5. Hoe ervaar je de sfeer en 'klimaat' van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. P.: "Prima. Ook in de perioden waarin ik het zo moeilijk had. Maar het is wel zo dat, als je elke dag komt, je steeds dezelfde reacties ontvangt van de verschillende vrijwilligers. Bijvoorbeeld dat ik moet bidden of Bijbel lezen. Als het echt geijkte antwoorden worden, word je dat wel zat."

6. Wat vind je van de samenstelling van de groep mensen die komen bij de activiteiten van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. P.: "Iedereen heeft wel wat. Of eenzaamheid, een klein netwerk of een moeilijke achtergrond. Of het zijn mensen die aan lager wal zijn geraakt. Over het algemeen komt elke dag hetzelfde groepje bezoekers. Soms reageert men onderling afgunstig, maar dat neem ik ze niet kwalijk."

7. Hoe zou je de geloofsvisie van waaruit men werkt bij 'Bij Simon de Looier' omschrijven? Wat vind je hiervan?

Dhr. P.: "Het Woord moet open en het moet geuit worden in onderlinge liefde. Dat moet uitgestraald worden naar de bezoekers.

Ik vind het goed dat de Bijbel meer open gaat, al doen sommige vrijwilligers het wel geforceerd. Ze moeten helpend, maar niet belerend overkomen. Soms zeggen ze wel wat uit de Bijbel, maar dan raakt het niet de situatie van de bezoeker. Het is beter om vooral te luisteren. In andere kerken of religies zoals de Rooms-Katholieke Kerk of bij de Jehova's getuigen wordt er al genoeg met teksten gegooid. Het is vooral belangrijk er te zijn."

8. Welke verwachtingen en wensen heb je van 'Bij Simon de Looier'?

Dhr. P.: "Ik wil hier zelf in liefde kunnen leven, in goede harmonie met anderen. Ik vind het belangrijk als er een huiselijke sfeer is en aandacht voor elkaar.
Ik heb geen bijzondere toekomstverwachtingen; meer dan we nu doen kunnen we niet doen."

9. Welke betrokkenheid ervaar je vanuit de evangelist en hoe belangrijk is dit voor jou?

Dhr. P.: "Hij is erg betrokken. Soms denk ik te betrokken. De evangelist is erg zorgvuldig en dan is het soms een spanningsveld / een afweging wanneer je er moet zijn.
Hij past zich aan op het niveau van iedere bezoeker. Tijdens een samenkomst zijn er verschillende mensen bij elkaar, dan is het best knap als je iedereen weet aan te spreken op zijn niveau. Dit is veel moeilijker voor een evangelist dan voor een dominee in zijn gemeente."

Zelf vind ik dat ik te weinig heb gedaan voor de Looier. Ik zou meer willen doen, maar ik moet ook op mijn gezondheid letten. Daarom moet ik niet bij alles zeggen: "Dat doe ik wel".

10. Welke tips zou jij geven aan de medewerkers van 'Bij Simon de Looier' om in contact te komen met nieuwe bezoekers?

Dhr. P.: "Alles is al gedaan wat we kunnen doen aan activiteiten. Misschien iets voor mannen? Soms wordt hier wat over gezegd dat er wel vrouwenkoffieochtenden zijn en niet iets voor mannen. Het is verder heel moeilijk om de jeugd te bereiken. We zouden kunnen onderzoeken waarom ze niet komen."

Het is verder goed dat bezoekers een taak krijgen. Andere mensen zijn ook nodig. Soms vind ik het, vanwege mijn achtergrond met depressies, moeilijk als ik iets 'ook weer niet mag', bijvoorbeeld een praatje houden voor groepen."

11. Ben je belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten? Waarom wel / niet?

Dhr. P.: "Ik heb belijdenis gedaan in de Jeruzalemkerk, maar ben nu overgeschreven naar de Gereformeerde Gemeenten. Ik ben met een avondmaalszondag vanuit plichtsbesef hier. Het is voor mij wel eens fijn een avondmaaldienst mee te maken in Amsterdam-Noord."

12. Wat weet je van de moedergemeente Amsterdam-Noord? Wat verwacht je van haar?

Dhr. P.: "Er is altijd een spanningsveld geweest tussen de Looier en Noord. Men wil dat de belijdende leden naar Noord komen. Maar men is hier omdat ze het hier fijn vinden wat er gebeurt na de samenkomst. Dat is in Noord (bijna) nooit. In principe ben je welkom bij Noord maar na de dienst daar is iedereen meteen weg. Ik weet van een bezoeker van de Looier die daar een tijdje ging kerken, maar na een tijdje met hangende pootjes weer weg ging. Ik zou tegelijk niet durven zeggen dat daar geen saamhorigheid is."

Officieel is er een samenwerking van Noord met de Looier, maar ik denk dat het twee losstaande gemeenten zijn. Maar het Woord is er hetzelfde. Ik kan me wel voorstellen als mensen het als een belemmering ervaren om naar Noord te gaan, maar dat kan ik niet met 100% zekerheid bevestigen. Bij mijn weten geven de ouderlingen vanuit Noord ons geen hulp."

13. Wat weet je van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten? Wat verwacht je van hen?

Dhr. P.: "Ik denk te merken dat er een spanningsveld is met het deputaatschap. De evangelist hier 'sleutelt' niet aan de Bijbel. Hij wordt wel scherp onder toezicht gehouden. De deputaten voelen hun verantwoording. Maar voor de evangelisten is het denk ik niet altijd makkelijk waardoor ze misschien wel op hun tenen lopen."

Ik heb de indruk dat het deputaatschap soms zomaar ergens een stokje voor steekt. Ik heb ze trouwens nog nooit gezien. Ze komen als er niemand van de bezoekers is. Laat ze maar eens komen of voorgaan. Ze moeten wel even ingeprepaat worden door Johan, dat de preek bijvoorbeeld korter is, dat er geen tussenzang is en dat de dominee tijdens het zingen en de Schriftlezing onder de mensen moet gaan zitten. Anders kan ik de Schriftlezing niet lezen. Ik zie de leden van het deputaatschap nu alleen met hun gezicht

in een blad. Ik wil ze wel leren kennen.”

Interview vaste bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Mw. M.

d.d. 15 juli 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang ben je bezoeker van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Zo'n 13 / 14 jaar."

2. Op welke wijze ben je in contact gekomen met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Een vrouw waar ik wel eens op bezoek was, las mij vaak voor uit een Spaanse Bijbel. Ik wilde op den duur zelf wel een Bijbel. De vrouw wees me op een gebied in Amsterdam waar ik wel een Nederlandse Bijbel zou kunnen kopen. Ik moest tram 17 nemen en daar ergens zou het moeten zijn. Ik heb nadat ik het niet in één keer kon vinden, gezocht in een telefoonboek en zag 'Bijbelshop' staan. Zo kwam ik hier. Tot mijn verbazing kreeg ik een gratis Bijbel. Dat vond ik vreemd. Waar krijg je tegenwoordig nog iets gratis? Ik sprak met de vrijwilliger uit de inloop die mij de Bijbel gaf dat ik eigenlijk ook wel uitleg uit de Bijbel wilde. Die vertelde dat evangelist Krijgsman ook Bijbelstudie geeft. Maar omdat hij op vakantie was, kreeg ik te horen wanneer hij er zou zijn.

Ondertussen kwam ik eens op De Dam waar een gebedsorganisatie stond met een campagne 'Bidt u?'. Ik raakte in gesprek met één van hen en vertelde dat ik een kerk zocht. Die persoon zei tegen mij dat ik moest blijven zoeken en eens een kerk zou vinden. Ook zou hij adressen voor mij opzoeken waar ik Bijbelstudie zou kunnen krijgen. Dan moest ik later terugkomen. Maar ik kwam terug, maar zag op de afgesproken tijd niemand van de gebedsorganisatie.

Later ben ik hier weer in de Looier gekomen, toen Krijgsman weer aanwezig was. De manier van ontvangst was doorslaggevend. Hij nam me even apart, legde uit wat voor een organisatie dit is. Die dag heb ik mij gelijk ingeschreven voor de Bijbelstudie die dat seizoen zou starten. Daarna ben ik blijven komen. Bij de Bijbelstudies klonk ook steeds de uitnodiging om te komen naar de samenkomsten. Toen ik eens het voornemen had om te gaan, vertelde Krijgsman net dat hij die komende zondag er niet zou zijn. Ik vond het vreemd, maar begreep niet dat er wel een andere voorganger zou zijn. Pas een paar weken later kwam ik in de samenkomst. Sindsdien ben ik blijven komen. Ik voel steeds een drang om te gaan."

3. Aan welke activiteiten neem je deel bij evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Ik kom bijna nooit in de inloop. Ik voel geen aansluiting met de mensen die daar komen. Ik heb meegemaakt dat een bezoeker mij eens erg ging uitvragen. Hij trok eigen conclusies over de dingen die ik zei. Dat vond ik niet prettig. Hij was zeer neerbuigend.

Ook van een vrijwilliger heb ik meegemaakt dat die eens onhandige dingen zei. Ze deed uitspraken die heel discriminerend naar andere culturen kunnen overkomen. Ook al was het misschien niet zo bedoeld want volgens mij was zij zich daar niet bewust van.

Een andere vrijwilliger heeft mij (door haar doen en laten) laten voelen dat ik er niet bij hoorde. Dit was overduidelijk in haar handelen en de uitspraak die zij deed. Ik heb de indruk dat sommige gereformeerde mensen moeite hebben in de omgang met buitenlanders. Ik denk dat men bij de Looier wat selectiever moet zijn in het werven van vrijwilligers, want niet iedereen heeft de juiste omgangsmannen en zij hebben ook toerusting en begeleiding nodig. Eens in de zoveel tijd een soort studiedag voor vrijwilligers

lijkt mij een heel goed idee. Voor de volledigheid moet ik ook zeggen dat er vrijwilligers zijn die heel correct handelen. De inloop is vaak het eerste contact met de Looier. Kijk maar naar mij. Ik ben dankbaar dat mijn eerste en tweede contact met de Looier zo is verlopen. Zodoende ben ik nu een vaste bezoeker.

Verder neem ik deel aan de Bijbelstudies op woensdagmorgen en kom ik iedere zondag naar beide samenkomsten. Ik neem meestal ook deel aan de Looieruitjes en de vrouwenkoffieochtenden.”

4. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te komen bij ‘Bij Simon de Looier’?

Mw. M.: “Ik kom voor mezelf, voor geestelijke voeding. Ik vind het ook fijn hier ontmoetingen te hebben. Met de één heb ik meer contact dan de ander. Ik voel me op mijn gemak. Ik weet dat ik welkom ben en dat ik vooral mezelf kan zijn.”

5. Hoe ervaar je de sfeer en ‘klimaat’ van ‘Bij Simon de Looier’?

Mw. M.: “Ik voel me hier welkom en geaccepteerd (zoals ik ben). Iedereen wordt hier gerespecteerd en in zijn / haar eer gelaten. Mocht er wat zijn, dan kan je met een gerust hart het erover hebben.”

6. Wat vind je van de samenstelling van de groep mensen die komen bij de activiteiten van ‘Bij Simon de Looier’?

Mw. M.: “Sommige nieuwe bezoekers kunnen mij benaderen op een manier die ik niet prettig vind. Dan weet ik al precies welke standaardvragen ik krijg. Bijvoorbeeld uit welk land ik kom en hoe lang ik hier ben en wat ik hier doe. Omdat ik geen rasechte Nederlander ben. Ik kreeg heel persoonlijke vragen waar ik geen antwoord op wens te geven. Mijn privacy stel ik op prijs. Het is niet de bedoeling dat ik mijn ‘ziel en zaligheid’ aan elke nieuwe bezoeker moet presenteren. Uit bepaalde vragen begrijp ik dat zij ervan uitgaan dat ik vóór mijn contact met de Looier nooit naar de kerk ben geweest en amper iets van God wist. Door een soort interview te houden, willen zij een beeld van mij schetsen om mij vervolgens te kunnen plaatsen. Vaak hebben zij mij bij voorbaat min of meer al geplaatst door hun vooroordeel.

De mensen die in de inloop komen geven mij de indruk dat sommigen hier komen voor opvang en de gratis koffie. Misschien zijn het mensen die niks te doen hebben overdag. Het zijn mensen met soms psychische problemen. Ik vind het belangrijk dat ze welkom zijn en ze moeten kunnen blijven komen. Tegelijk moet je wel beseffen dat je andere mensen hierdoor weg kan jagen. Al zou ik de tijd hebben, dan nog kom ik niet naar de inloop. Zeker niet als er een vrijwilliger is die het voor mijn gevoel niet in goede banen kan leiden.

Wat betreft de mensen die naar de maaltijd komen heb ik de indruk dat dit een vaste groep oudere mensen is die allerlei, over het algemeen maaltijdprojecten in de stad aflopen, de hele week. Dan hoeven ze zelf niet te koken. Ik denk niet dat ze gemotiveerd zijn om naar de samenkomsten te komen. Ik heb de indruk dat sommigen van hen ook niet echt willen luisteren naar de meditatie en gebed. Het eten staat centraal. Dat wij er dankbaar voor moeten zijn, speelt bij sommigen geen enkele rol.

De Bijbelstudie op woensdagmorgen wordt voornamelijk bezocht door oudere mensen. Een enkele jongere komt, maar ze blijven niet echt komen.

Wat me opvalt is dat de samenkomsten ook bezocht worden door veel ouderen. Een paar jaar terug hadden we veel studenten. Die zijn waarschijnlijk verhuisd na het afstuderen en komen daardoor niet meer. De instroom van nieuwe studenten blijft weg. Ik vind het wel fijn als ze er zijn. We zouden ze wat moeten aanbieden zoals een taak of een activiteit om ze te binden.”

7. Hoe zou je de geloofsvisie van waaruit men werkt bij ‘Bij Simon de Looier’ omschrijven? Wat vind je hiervan?

Mw. M.: “Ik heb geen idee. Ik kan wel gaan gissen maar dat lijkt mij niet juist. Natuurlijk kan ik me het één en ander erbij voorstellen, maar het is aan de organisatie om de geloofsvisie te omschrijven.”

8. Welke verwachtingen en wensen heb je van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Ik wil graag dat de Looier blijft bestaan. Dat iedereen welkom blijft ondanks andere godsdiensten die men misschien heeft. Ze moeten niet opgedrongen worden met de godsdienst en visie van de Looier. We moeten dus ook geen kritische opmerkingen uiten over andere godsdiensten. Dat gebeurt hier ook niet. De evangelist is hier erg voorzichtig in. Het zal best moeilijk voor hem zijn. Je moet oppassen niet iemand op 'de ziel' te trappen.

Anderzijds moet je wel zeggen waar je voor staat. Hierin mag je wel duidelijk zijn. Dit gebeurt ook. De kracht van de Looier is de stabiliteit die zij heeft. Wat dat betreft kan het alleen maar beter worden.

Ik zou wel wensen dat de Bijbelstudies wat duidelijker zijn over het integreren van de Bijbelgedeelten in het dagelijkse leven. De vragen die andere personen stellen tijdens de Bijbelstudies gaan hier soms niet over, waardoor het stukje integratie voor mij soms wordt gemist."

9. Welke betrokkenheid ervaar je vanuit de evangelist en hoe belangrijk is dit voor jou?

Mw. M.: "Hij is aardig. Maar hij is niet de spil waar het om draait, want het gaat om het Woord. Daar kom ik voor. Wat heel mooi is, is dat hij naast de mensen gaat zitten tijdens de samenkomst als we bijvoorbeeld gaan zingen. Tijdens de toespraak spreekt hij zichzelf ook soms aan.

Het lijkt me moeilijk voor hem als vaste mensen wegblijven. We zouden ze een taak moeten geven om betrokkenheid te maken.

Zelf bel of mail ik soms iemand, als ik die persoon heb gemist tijdens de samenkomst. Dan vertel ik waarover het is gegaan tijdens de samenkomst. Of ik vertel dat ik me getrokken voelde om te gaan, ondanks dat ik zelf misschien geen zin had. En wat ik zelf aan de samenkomst heb gehad. Toch ben ik hierin wat voorzichtig geworden omdat ik ook heb gemerkt dat dit niet altijd op prijs wordt gesteld.

Ik vind het goed wanneer het belang wordt benadrukt om te komen naar de samenkomsten."

10. Welke tips zou jij geven aan de medewerkers van 'Bij Simon de Looier' om in contact te komen met nieuwe bezoekers?

Mw. M.: "Misschien dat er thema- activiteiten georganiseerd kunnen worden. Over bijvoorbeeld 'gezondheid' met een link naar de Bijbel. Zoiets als de Vrouwenkoffieochtenden maar dan meer algemeen. Ook voor mannen en jongeren.

Ook activiteiten gericht op jongeren zijn misschien een idee.

Wat betreft de Bijbelstudieactiviteiten is het misschien goed om anderen eens wat te laten voorbereiden naar aanleiding van een vraag of onderwerp wat iemand persoonlijk bezighoudt en daar een stukje Bijbelstudie op te laten maken en dit dan laten presenteren onder uiteindelijke leiding van de evangelist."

11. Ben je belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten? Waarom wel / niet?

Mw. M.: "Ik ben geen belijdend lid. Ik ben van mening dat het doen van belijdenis moet groeien. Maar dat het wel misschien hiertoe zal leiden. Op het moment speelt dit geen rol bij mij. Ik sluit het in de toekomst niet uit."

12. Wat weet je van de moedergemeente Amsterdam-Noord? Wat verwacht je van haar?

Mw. M.: "Ik kom wel eens in deze gemeente, maar ik vind het daar niet fijn. De mensen komen op mij stijf en een beetje vreemd over. Net alsof ze niet gewend zijn zwarte mensen te zien in de kerk. Ze zijn niet ongastvrij, maar ook niet echt gastvrij te noemen. Er is geen open sfeer.

Wat ik wel indrukwekkend vind is het stille gebed van de ambtsdragers.

Ik heb de indruk dat de preken daar moeilijker zijn en ook moeilijker te volgen. Ik denk dat als ik voor het

eerst in Noord was gekomen, ik daar niet was gebleven.
Ik wil gewoon bij de Looier blijven komen.

Als er in de Looier zelf eens een andere voorganger komt, vind ik dat niet altijd fijn. Een persoon die de evangelist wel eens vervangt wordt door veel mensen saai gevonden. Maar ik blijf daarvoor niet weg. Ik probeer er doorheen te luisteren wat ik er wel uit mee kan nemen. En het kan ook goed zijn wel eens een andere voorganger te horen.”

13. Wat weet je van het Deputaatschap Evangelisatie van de Gereformeerde Gemeenten? Wat verwacht je van hen?

Mw. M.: “Nee, ik ken het deputaatschap niet. Ik heb ook geen verwachtingen van hen, al vind ik het niet erg wat meer van hen te weten. Maar het is niet mijn eerste prioriteit.

Als ze eens komen, wil ik niet dat ze mij ook met van die standaardvragen benaderen. Ik weet niet hoe ze aankijken tegen mensen met een niet-Nederlandse afkomst.”

Bijlage 8 Interview met recente of incidentele bezoekers Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Interview recente of incidentele bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' Mw. G.

d.d. 16 juli 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang ben je bezoeker van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. G.: "In het najaar van 2012 ben ik in contact gekomen met de evangelist en jou. Jullie waren aan het straatevangeliseren en ik kreeg een Bijbel van de evangelist."

2. Op welke wijze ben je in contact gekomen met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. G.: "Ik wist dat hier een inloop was. Ik woon hier vlak in de buurt. Maar ik wist niet dat hier ook een kerk was. Later kwamen we elkaar nog een keer tegen bij de Albert Heijn."

3. Aan welke activiteiten neem je tot nu toe deel bij evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. G.: "Ik ben nu wel eens in de inloop geweest en ook vier keer in de samenkomsten. De samenkomsten vind ik apart. Het is heel anders dan ik wel eens heb gezien in bijeenkomsten van Pinkstergemeenten. Ik ben ook wel eens in Afrikaanse kerkdiensten geweest, maar die zijn erg zwaar om te volgen omdat ze zo lang duren. Ik vind het prettig om een kerk in de buurt te hebben. Ik ben ook wel eens bij de maaltijd geweest."

4. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te komen bij 'Bij Simon de Looier'?

Mw. G.: "Nieuwsgierigheid naar hoe jullie met het geloof omgaan. Ergens ben ik wat zoekende naar het geloof, naar houvast. Ik heb eerder wel eens les gehad van de Jehova's getuigen. Sowieso ben ik wel eerder met het geloof in aanraking geweest, ook al hoefde ik vanuit mijn opvoeding niet te geloven. Maar mijn broer doet een theologische opleiding. Maar ik vind het best moeilijk om afscheid van de wereld te nemen. Ik hoorde laatst bij de maaltijd dat de wereld, met alle telefoontjes, TV en dergelijke niet op nummer 1 mag staan. Maar ik denk niet dat ik snel zonder mijn telefoon kan. En de wereld heeft ook veel dingen die mij nieuwsgierig maken."

5. Hoe ervaar je de sfeer en 'klimaat' van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. G.: "Als ik naar de samenkomst ga, doe ik dat op zondagmiddag. De mensen die daar al komen zijn wel nieuwsgierig naar mij. Ze groeten mij wel. Maar ik moet me denk ik voor een paar mensen wel aanpassen om erbij te horen. Stel als ik niet goed Nederlands zou kunnen, zou dat wel lastig zijn."

Ik vind de samenkomsten soms wat moeilijk. De Bijbel komt een beetje hard op mij over. Het is radicaal. Maar dat God liefde is én ook straft, dat past ook wel bij mijn godsbeeld. Soms straft Hij mij, maar dan heb ik dat nodig. Hij is zoals een vader die zijn kind ook wel eens straft. Hij kent mij."

6. Wat vind je van de samenstelling van de groep mensen die komen bij de activiteiten van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. G.: "In de inloop komen denk ik mensen met zware problemen en geestelijke problemen. Ze willen hun aandacht. Die diverse groep mensen die komt, maakt het juist leuk. Misschien zijn ze wel dicht bij God dan ze denken. Dat kan zo zijn met mensen die in zware problemen zijn dat ze God niet ervaren, maar dat Hij wel dichtbij is."

7. *Wat denk je dat de geloofsvisie is, van waaruit men werkt bij 'Bij Simon de Looier'?*

Mw. G.: "Ze hebben hier een open geloofsvisie in die zin dat ze anderen vrij laten. Zelf vertellen ze over God, maar dat niet op een manier door het anderen 'door de strot te drukken'. De mensen gaan zelf ook over God praten. Ik vraag me wel af: wat maakt de gelovigen gelukkig? Mijn broer is bijvoorbeeld gelovig en hij kan het heel moeilijk hebben, maar hij redt zich er altijd uit. Ik heb deze vraag al eens gesteld aan iemand die hier in de samenkomst komt en nu praat ik wel eens met hem."

8. *Welke verwachtingen en wensen heb je van 'Bij Simon de Looier'?*

Mw. G.: "Ik zou zeggen: lekker door blijven koken met het maaltijdproject! Het is echt niet duur hoor, 4 euro voor een 3-gangen menu!"

Laatst was de Looier hier ook 's avonds een keer open. Ik zag dat omdat er licht brandde en mijn begeleidster was toen bij mij. Toen heb ik haar een keer meegenomen. Mijn begeleidster is ook van de kerk, maar ze wist niet dat hier een kerk zit. Jullie zouden je meer bekend moeten maken. Ook voor mensen die misschien niet nieuwsgierig zijn naar het geloof. Dan kan je gewoon de zaal laten zien en vertellen wat jullie hier doen. Dat vond ik met die avondactiviteit laatst wel jammer. Toen werd er niet echt algemene informatie over de Looier gegeven. Veel mensen weten bijvoorbeeld ook niet van het maaltijdproject. Het is fijn wanneer mensen hier ongedwongen kunnen komen."

9. *Ken je de evangelist? Zo ja, welke betrokkenheid ervaar je vanuit de evangelist en hoe belangrijk is dit voor jou?*

Mw. G.: "De evangelist belt mij vaak. Hij is een doorzetter. Als ik een moeilijke week heb kom ik soms niet naar de samenkomst. Maar hij belt vaak met 'je hebt toch wel even tijd' of 'hoe is het?'. Dat doet me wel goed. Het is fijn als iemand betrokken bij je is. Eigenlijk kom ik hier vaak op afspraak (lachend)."

Interview recente of incidentele bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' Mw. A.

d.d. 12 juli 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang ben je bezoeker van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "Ik ben sinds begin 2008 bezoeker."

2. Op welke wijze ben je in contact gekomen met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "Ik heb een christelijke opvoeding gehad. Vanwege de laagdrempeligheid in de samenkomsten bij de Looier ben ik hier naar toe gekomen, voor mijn toenmalige partner uit het buitenland. Ik ben hierop geattendeerd door een andere kerkelijke Gereformeerde Gemeente."

3. Aan welke activiteiten neem je tot nu toe deel bij evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "Ik neem deel aan een huiskring in Hoofddorp en ik kom naar de zondagochtendsamenkomsten."

4. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te komen bij 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "De zondagse samenkomsten zijn voor mij belangrijk. Ik mis het als ik een keer ergens anders naar toe ga. Ook de ontmoeting na de samenkomst vind ik belangrijk. Ik kerk ook bij een reguliere Gereformeerde Gemeente. Daar ervaar ik minder een onderlinge band en is het sociale aspect veel minder aan de orde. Ook wordt daar veel preek gelezen i.p.v. dat er een voorganger voorgaat. Dat vind ik moeilijker te volgen."

5. Hoe ervaar je de sfeer en 'klimaat' van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "De sociale contacten die ik hier heb opgedaan zijn voor mij belangrijk. Er zijn regelmatig mensen van buitenaf aanwezig; ook mensen die onkerkelijk zijn. Men lijkt zich thuis te voelen. Dat komt wellicht omdat de uiterlijke vormen hier minder duidelijk aan de orde zijn. Bij een reguliere Gereformeerde Gemeente stap je niet zo snel naar binnen; hier is het laagdrempelig. Wanneer we de Looier bijvoorbeeld tot een traditionele Gereformeerde Gemeente zouden maken, ook qua uiterlijke vormen, dan zouden we onze laagdrempeligheid verliezen. We zijn hier naar de Looier naar mijn indruk al best traditioneel qua 'orde van dienst'."

6. Wat vind je van de samenstelling van de groep mensen die komen bij de activiteiten van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "Ik vind de samenstelling van de groep mensen prima. De groep mensen die hier komt is een weergave van de diversiteit die er in de samenleving is. Deze diversiteit is goed. De sociale binding die er is, is prettig. Ik vind het wel jammer dat er zo weinig kinderen komen."

7. Wat denk je dat de geloofsvisie is, van waaruit men werkt bij 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "De Looier wil de Bijbel als uitgangspunt en leidraad nemen zoals Jezus ons heeft voorgeleefd. Jezus ging niet alleen om met nette, keurige kerkmensen. De Looier wil er verder zijn voor mensen. Het feit dat deze kerk iedere dag open is, zegt al genoeg. Bij een traditionele Gereformeerde Gemeente staat het dogma meer vooraan. Maar in de praktijk gaat het vaak mis wat betreft de toegankelijkheid voor

onkerkelijken. De 'bereikbaarheid' voor hen is vaak minimaal omdat de 'drempel' te hoog is. Gasten hebben vaak geen flauw benul waar het in de preek over gaat bij een traditionele Gereformeerde Gemeente. Zelf zal ik geen 'traditioneel Gereformeerde Gemeentelid' worden. Ik ben niet van 'de hokjes'. Er komen verder van 'buitenaf' bijzonder weinig nieuwe gasten binnen in de traditionele Gereformeerde Gemeenten. Dat moet wat te zeggen hebben."

8. Welke verwachtingen en wensen heb je van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. A.: "Ik wens dat het blijft zoals het is. We moeten oppassen het opgebouwde contact met mensen af te breken. Ik zie liever geen grote veranderingen komen. We kunnen bijvoorbeeld wel eens een gastpredikant uitnodigen die ook een prima preek kan houden, maar de bezoekers hier vinden de onderlinge contacten ook heel belangrijk. Of de preek dan alsnog aanspreekt is de vraag. Ik zou dus niet te vaak een gastpredikant wensen.

Zelf ben ik trouw aan de Looier. Dat wil ik ook zijn omdat zij dat ook aan mij waren in tijden dat ik het moeilijk had. Ik zou best het één en ander willen betekenen voor de Looier maar ik heb nogal praktische beperkingen. Ook zou ik best lid willen worden van de Looier maar dat is kerkordelijk niet mogelijk. Verder zou het fijn zijn als het Heilig Avondmaal bediend zou worden in de Looier want de drempel in een reguliere Gereformeerde Gemeente ervaar ik hiertoe te hoog."

9. Ken je de evangelist? Zo ja, welke betrokkenheid ervaar je vanuit de evangelist en hoe belangrijk is dit voor jou?

Mw. A.: "De evangelist is een aanspreekpunt. Juist ook voor geestelijke onderwerpen. Hij was voor mij aanwezig toen ik het een periode moeilijk had door problemen. Hij is tegelijk ook een (praktische) adviesbron. De wijze waarop hij contact maakt en adviezen geeft zijn belangrijk en geeft een band. Je hebt als bezoeker het gevoel dat je wordt gezien."

Interview recente of incidentele bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier' Mw. M.

d.d. 20 augustus 2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Hoe lang ben je bezoeker van evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Ongeveer 10 jaar. Ik probeer elke zondag te komen, maar dat lukte eerst niet altijd in verband met mijn werk."

2. Op welke wijze ben je in contact gekomen met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Zoals de meeste tieners, had ik ook mijn levensvragen. Ik deed (later) een verpleegkundige opleiding en werd geconfronteerd met lijden. Op een keer kreeg ik in de sportschool van een jongen een boek waarin over God werd gesproken. Dat vond ik mooi en ik wilde er meer over lezen. Ik ben Rooms-Katholiek opgevoed en heb communie gedaan, maar geen Bijbelstudie gehad. Ik wist dus niet Wie Jezus was. Wel keek ik eens in een plaatjesboek van oma. Ik liep eens langs de Looier en ben een keer binnengestapt en heb toen informatie meegekregen. Daarna een keer een dienst gevolgd en een Bijbelstudie."

3. Aan welke activiteiten neem je tot nu toe deel bij evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "De samenkomsten, de Bijbelstudie(s). Ik kom ook wel in de inloop en ben ook wel eens bij de maaltijd geweest. Ik vind het fijn als er samen gebeden wordt. Soms heb ik een persoonlijk gesprekje waar er ook voor mij gebeden wordt."

4. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te komen bij 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "De Bijbel. En om met andere gelovigen te zijn. Te horen hoe zij erover denken en met hen te praten onder andere hoe de levensstijl. Ik vraag me wel eens af: "Ben ik goed bezig?". Soms laat ik me wel meeslepen en als ik hier kom, word ik me daar weer bewust van. De samenkomst ervaar ik als een rustpunt."

5. Hoe ervaar je de sfeer en 'klimaat' van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Goed. Mensen praten onderling en stellen vragen over de Bijbel. Mensen vertellen over hun eigen leven; dan kan je meepraten, dingen delen, dingen herkennen en dergelijke. Ik voel me welkom. Ik ben blij met anderen die komen. Je komt voor het geloof en om samen te bidden."

6. Wat vind je van de samenstelling van de groep mensen die komen bij de activiteiten van 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "De mensen die komen zijn heel verschillend. Toen ik nog in de verpleging zat, kwam ik mensen tegen die ook in de medische wetenschap studeerden. Dan kon ik met hen daarover praten en vragen gericht op de ethiek stellen. Anderen kunnen mij ook helpen te leren bidden. Ik vind het goed dat verschillende mensen komen, ook mensen die misschien dakloos zijn. Ik denk dat iedereen wel aan bod komt na de zondagse samenkomst. Ik weet niet of dit ook voor andere activiteiten geldt."

7. Wat denk je dat de geloofsvisie is, van waaruit men werkt bij 'Bij Simon de Looier'?

Mw. M.: "Men wil mensen bereiken en tot God brengen. Ze vertellen dat er een God is."

8. *Welke verwachtingen en wensen heb je van 'Bij Simon de Looier'?*

Mw. M.: "In het begin wilde ik hier graag een vriendschappelijke relatie opbouwen. Maar ik heb gemerkt dat de groep studenten (leeftijdsgenoten) teveel wisselt. Studenten gaan hier weer weg. Nu weet ik dat je hier komt voor de Bijbel.

Ik vind het belangrijk dat we tieners bereiken. Zij hebben een leeftijd waarin ze zo zoekende kunnen zijn. De Bijbel is nodig want God kan je op weg helpen. Ik zocht als tiener informatie bij alles zoals de Jehova getuige en het Boeddhisme, hoewel ik er niet actief bij betrokken was."

Mijn wens is wat meer te weten over Bijbelverhalen. Dat trekt mij ook naar de inloop, omdat ik daar op de Bijbel terug kan komen, naar anderen kan luisteren en er gebeden wordt. Dat is tot versterking. De samenkomsten lopen zoals gewenst. Het zet mij tot nadenken en welke betrekking het voor mij heeft. Wel zoek ik naar de grens om niet het overzicht te verliezen. Je hebt soms Bijbelstudie, samenkomst en het gebruik van het dagboekje kort op elkaar."

9. *Ken je de evangelist? Zo ja, welke betrokkenheid ervaar je vanuit de evangelist en hoe belangrijk is dit voor jou?*

Mw. M.: "Ja, hij vraagt hoe het gaat. Hij heeft voor iedereen persoonlijke aandacht en dat ervaar ik als goed. Ik vind het fijn. Ik kom ook wel eens in andere kerken waar de predikant op afstand is en jezelf anoniem blijft. Het ligt ook aan de plaats. Ik ben ook wel eens in Amsterdam-Noord geweest naar de kerk. Daar is het voor de dienst heel rustig. Dat kan ook fijn zijn. Als ik daar ben spreek ik toch alleen de bezoekers van de Looier die er dan op dat moment ook zijn. Het is niet goed om anoniem te blijven want onderling contact is belangrijk."

Bijlage 9 Interview met voorgangers externe evangeliserende projecten Amsterdam

Interview voorganger Noorderkerk Amsterdam

Ds. P.J. Visser

d.d. 20 augustus 2015

Locatie: Amsterdam De Jordaan

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Wat is uw functie bij de Noorderkerk?

Ds. Visser: "Predikant".

2. Wat is de Noorderkerk?

Ds. Visser: "De Noorderkerk is een wijkgemeente van de Protestantse Kerk van Amsterdam (PKA). We zijn een stadsgemeente in Amsterdam met een eigen profiel. We omschrijven dit als 'open orthodox'. We bedoelen hiermee dat we geworteld zijn in Christus, in de Schrift en verbonden zijn met het Gereformeerde belijden. We zien dit breed, zoals God het Zelf ziet. Hij begaf Zich (ook) in de wereld. We hebben een bepaalde traditie en liturgie. Maar we hebben dit niet uit een 'kramp', ook niet in de manier waarop we gemeente zijn."

3. Wat is de doelgroep van de Noorderkerk?

Ds. Visser: "Onze doelgroep waarop we ons richten is de Amsterdammer. Iedereen is welkom. De eerste 'cirkel' waar we ons met een missionair doel specifiek op richten zijn de mensen in de Jordaan. De tweede 'cirkel' is Amsterdam Centrum. Een derde 'cirkel' is Amsterdam breed en omstreken."

4. Wat is de visie van de Noorderkerk op 'kerk zijn'?

Ds. Visser: "Mensen worden door God aangeraakt. Ze worden uit de duisternis getrokken (ecclesia) en tot de Heere gebracht (kuriakè). Wij zijn als kerk geroepen om te volharden in de wereld; om tot een zegen te zijn in de wereld. De gemeente is als het lichaam van Christus in de wereld. We zijn geroepen om daarom een getuige te zijn. We zijn dus wel in de wereld zoals Christus in de wereld was. Dit laatste is van belang, zeker in onze seculiere maatschappij."

5. Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen, omschrijven vanuit sociaal perspectief?

Ds. Visser: "De doelgroep mensen die komen is een verscheidenheid. We hebben hoogopgeleide mensen in ons midden maar er komen ook mensen naar ons toe die bijvoorbeeld eenzaam zijn en vooral voor de koffie of even onderdak komen. De laatst genoemde groep mensen komt vooral bij de 'open kerkmomenten'."

6. Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen, omschrijven vanuit theologisch perspectief?

Ds. Visser: "We hebben mensen die komen met een kerkelijk orthodoxe achtergrond om bij de Noorderkerk onderdak te zoeken. Er komen ook mensen die lang zijn weggebleven uit de kerk. En er komen mensen die totaal geen kerkelijke achtergrond hebben. Iedereen is welkom. Er is in dit opzicht geen onderscheid tussen 'Jood en Griek'."

7. Wat is op dit moment de wijze van werving en benadering van (nieuwe) bezoekers, en door wie wordt dit gedaan?

Ds. Visser: "We hebben verschillende activiteiten met een missionair doel.

Allereerst de kerkdienst. Dit is altijd een duidelijk missionair moment als dit plaatsvindt. Niet alleen letterlijk in de Noorderkerk, maar ook door het live uitzenden daarvan (met beeld) op het internet. De preek is het meest geëigende missionaire middel. We hebben ook bewust het eerste halve uur van de kerkdienst de deur open en mensen bij de deur om bezoekers te ontvangen. Ook delen we een liturgie uit zodat we geen problemen hebben wanneer mensen geen of een andere Bijbel hebben. We proberen ze een warm welkom te geven.

Verder hebben we een 'Bijbelklas', die nu uit twee groepen bestaat. Dat is een open kring, bedoeld voor mensen die een zekere interesse hebben voor de Bijbel (verhalen). Vervolgens is er een groep die 'Wijzer worden' heet, voor meer (bewust) zoekende mensen. Daarna is er 'Geloofsgesprek I en II', bedoeld voor mensen die zich willen voorbereiden op belijdenis en voor hen die na hun belijdenis verdere verdieping zoeken.

Ook organiseren we periodiek een high tea, waaruit weer een Bijbelstudiegroepje is ontstaan. We hebben kinderactiviteiten. En we sturen elk half jaar een missionaire brief naar de mensen die in onze kaartenbak staan geregistreerd. Zo bereiken we ook de mensen die niet komen en geven we hen het signaal van 'niet vergeten te zijn'.

Heel belangrijk is het missionaire pastoraat. Het met mensen in gesprek gaan. Gewoon in hun omgeving waar je ze tegenkomt of kan ontmoeten zoals de kroeg."

8. Wat is het effect van de wijze van werven en benadering van (nieuwe) bezoekers?

Ds. Visser: "De Noorderkerk heeft twee 'kaartenbakken'. Die van de actief meelevende leden. Dat bestaat uit ongeveer 300 eenheden (= adressen). En een 'kaartenbak' met geregistreerde leden. We hebben 900 eenheden, waarvan er zo'n 20 actief in de Noorderkerk komen.

Als je dan kijkt naar het effect van werven en benaderen dan komen gemiddeld 10 bezoekers naar de Bijbelklas en 10 bezoekers naar de groep 'Wijzer worden'. Het Bijbelstudiegroepje vanuit de high tea bestaat uit zo'n 6 mensen.

Dit jaar hopen we 15 nieuwe belijdende leden te hebben waarvan de helft enkele jaren geleden nog niets had of niets meer had met de Bijbel.

Kortom: per jaar hebben we ongeveer 8-10 nieuwe belijdende leden vanuit onkerkelijke achtergrond. Vanuit kerkelijke achtergrond zijn dit ongeveer 10 nieuwe belijdende leden per jaar."

9. Wat zijn in uw optiek de belangrijke aandachtspunten voor het werven van (nieuwe) bezoekers?

Ds. Visser: "Je moet zorgen dat je een duidelijk gezicht hebt. Daarmee bedoel ik dat je er voor uit mag komen waar je voor staat. Ik zeg vaak dat ik orthodox ben en geen water bij de wijn doe. Je moet komen met een eerlijk verhaal.

Zorg verder voor een goed gerucht. We lezen in de Bijbel ook over het goede gerucht dat rondging. Heb een open oor en oog vanuit de gewortelde overtuiging die je mag hebben. Wees transparant en je mag hier in Amsterdam ook direct zijn. Ik zeg gerust dat ik de dingen goed heb doordacht en niet 'achterlijk' ben en dat mensen het van mij mogen horen, als ze dat willen. Je moet het niet opdringen. Amsterdammers en sowieso mensen in onze seculiere maatschappij hebben een hekel aan 'moeten'. Je mag dus vrijmoedig zijn, zonder dwingerig te worden.

De basis van dit alles is gebed. Maar ook ons gebed is geen prestatie. Het moet steeds gaande gemaakt en gehouden worden. Gebed en praktijk staan niet los van elkaar. Het gebed maakt een ander mens van je, opent je hart, ogen en oren. En op ons gebed doet God Zijn werk en wonderen. We kunnen vanuit de geschiedenis van Gideon leren dat je moet doen wat in jouw vermogen ligt. Tegelijk weten we dat God het

is Die doet wat in Zijn vermogen ligt.”

10. *Welke activiteiten worden er ondernomen om het contact met bezoekers te behouden en de onderlinge samenhang te versterken?*

Ds. Visser: “Dat zijn dezelfde activiteiten als genoemd bij punt 7.”

11. *Op welke wijze komt evangelisatie als specifiek onderdeel tot uiting bij de Noorderkerk en wat is het effect hiervan?*

Ds. Visser: “We hebben een vierjarig project gehad met betrekking tot onder andere evangelisatie wat heette: ‘Kruispunt in de Jordaan’. Nu gaan we verder met het vervolgproject ‘Huis voor de ziel’. Verder zijn er de genoemde activiteiten die inzoomen op het missionaire werk.”

12. *Wat is uw theologische visie op evangelisatiewerk?*

Ds. Visser: “De Noorderkerk stond bekend als dé Gereformeerde Bondsgemeente van Amsterdam. We hebben inderdaad verbondenheid met de klassieke traditie en het klassieke belijden. Voor ons is dit belangrijk, samen met de vraag wat dit betekent voor de wereld. We zien de traditie en belijdenis dus niet als ‘fossiel’. Om een voorbeeld te noemen: Als we het hebben over de rechtvaardiging van de goddeloze, dan is dat niet alleen een leerstuk maar is dit ook heel letterlijk. Dat betekent in de praktijk dat we geen voorwaarden stellen aan binnenkomende ‘goddelozen’. Dit geldt idem dito voor het leerstuk van de verkiezende liefde van God. Dat betekent in de praktijk dat we geen hopeloos werk doen. De secularisatie is voor ons daarom ook niet alleen een bedreiging. Juist daarin voltrekt zich wat wij belijden. Wij willen in de wereld zijn zoals Jezus Zich ook in de wereld begaf.”

13. *Hoe zou u het huidige netwerk van de Noorderkerk omschrijven?*

Ds. Visser: “We krijgen contacten vanuit allerlei kanten en zijn op die manier ook bezig met het netwerken. We hebben een brede bekendheid. Dat komt door verschillende factoren. We hebben een groot kerkgebouw wat bekendheid en toegankelijkheid geeft. We zijn ook actief op gebied van social media met onze website en Nieuwsbrief.

Zelf heb ik ook een zekere bekendheid doordat ik bijvoorbeeld wel eens te zien ben in EO uitzendingen. Het gebeurt wel dat mensen mij van elders in het land benaderen voor een familielid wat in Amsterdam woont. Of dat ze mensen naar mij toesturen.

Ik heb de indruk dat de Looier weinig bekendheid heeft.”

14. *Op welke manier wordt er gewerkt aan het uitbreiden van netwerken?*

Ds. Visser: “Ik doe het werk niet alleen, maar werk samen met diverse mensen. Mijn vrouw Tine is missionair coördinator en houdt zich onder andere bezig met de organisatie van de activiteiten. Zij is voor 0,3 FTE aangesteld in de bediening. (Ze heeft dus geen ambt.)

Verder is er een vrouwelijk gemeentelid aangesteld tot kinderwerker, hebben we een missionaire ouderling en diverse vrijwilligers voor ons werkzaam.”

15. *Hoe zou u de sfeer of ‘klimaat’ van de Noorderkerk omschrijven?*

Ds. Visser: “De Noorderkerk probeert een open gemeente te zijn, waar ieder zichzelf mag zijn. En vooral een gemeente waar de Geest van Christus de toon aangeeft.”

16. *Welke verwachtingen heeft u van de bezoekers en wat zijn uw gestelde doelen?*

Ds. Visser: “We vinden het fijn als een bezoeker zich bij ons voegt. We verwachten niet dat een bezoeker zich bij voorbaat aanpast aan de cultuur of traditie van de Noorderkerk. We vinden het juist belangrijk dat een bezoeker bij binnenkomst een zekere herkenning vindt, in die zin dat hij zich thuis voelt. Dus niet dat hij zich in een compleet andere cultuur met z.g. heel andere mensen terecht komt. Binnen de

Noorderkerk zitten 'normale mensen' die niet wereldvreemd zijn, ook op de hoogte zijn met de actualiteit en dergelijke.

We gaan dus niet (ook niet na verloop van tijd) praten over uiterlijkheden. De meeste mensen passen zich trouwens na verloop van tijd zelf wel wat aan. We focussen ons wel op het (leren) kennen van Christus en de navolging van Hem. Maar dit is niet iets wat alleen nieuwe bezoekers nodig hebben. Dat hebben ook 'doorgewinterde kerkgangers' nodig. Paulus had het ook over de Jood en de Griek. We werken zo van de buitenkant (contacten) naar de kerntaken (geloof en levenswandel, zoals ons in het Nieuwe Testament is voorgesteld) en dat betreft het gehele levensvlak."

17. Wanneer wordt een bezoeker officieel opgenomen binnen de Noorderkerk en wat acht u hierbij van belang?

Ds. Visser: "Mensen kunnen op drie manieren lid zijn of worden: als gastlid of als belijdend lid. Daarnaast kunnen mensen nog ingeschreven staan als dooplid.

Het heilige avondmaal is in principe bedoeld voor hen die Zijn Naam beleden hebben. Dat kondigen we ook af in de avondmaaldiensten. Mocht er iemand aan het avondmaal deel willen nemen, die geen belijdenis heeft gedaan, dan stimuleren wij hiertoe. Maar we zullen niet iemand die geen belijdenis heeft gedaan weerhouden van het avondmaal, want iemand kan op dat moment door Christus Zelf worden geroepen. De belijdenis is voor ons geen hek, maar een weg."

18. Welke verwachtingen hebben de bezoekers, denkt u, van de Noorderkerk?

Ds. Visser: "De Noorderkerk heeft wel bekend gestaan als een gesloten 'bolwerk'. Als een cultuur waar moeilijk in te komen is, een soort 'zwarte kousenkerk'. We hebben dit doorbroken door onder andere ons activiteitenaanbod. Bezoekers die bij ons komen verwachten vooral openheid, begrip en ruimte om zichzelf te kunnen blijven. Tegelijk willen ze van God vernemen, ontdekken wie Hij is en wat Hij te zeggen heeft."

19. Hoe ervaart u het werk in de seculiere context van Amsterdam in verhouding tot de achterban van uw kerkelijke organisatie? En hoe gaat u hiermee om?

Ds. Visser: "Het kost mij wel energie. Je bent hier uit de 'comfortzone', er zijn hier geen vanzelfsprekendheden. Maar daardoor is hier wel meer ruimte voor evangelisatie. Je hebt minder hinder van een subcultuur of de kerk die soms nadruk kan leggen op allerlei entourage die men hoog heeft, maar die soms weinig met de Schrift te maken heeft.

Het is binnen de PKN niet zo dat het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond verantwoordelijk is voor wat wij wel of niet doen. Dat betekent dat wij veel vrijheden hebben. De PKN is breed en dat is in dit geval in ons voordeel."

20. Op welke manier wordt er samengewerkt met de kerkelijke achterban?

Ds. Visser: "Ik spreek hier en daar een avond in andere gemeenten met een toerustend doel. Vaak is dat omdat ze benieuwd zijn hoe het (evangelisatie)werk in Amsterdam gaat. Maar wanneer blijkt dat de gemeente zelf weinig aan evangelisatie doet, leg ik de vraag terug: 'Hoe komt het dat er hier zo weinig mensen worden bereikt met het Evangelie? Is het hier dan goddelozer dan in Amsterdam?'"

21. Is er samenwerking met andere kerkelijke projecten in Amsterdam en zo ja, hoe?

Ds. Visser: "Ja, met Amsterdam in Beweging (AiB)."

22. In hoeverre acht u een samenwerking met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' als mogelijk en wenselijk?

Ds. Visser: "Ik sta er open voor en wil het zeker niet afsluiten. Ik vermoed ook dat het ingewikkeld is, vanwege de cultuur van de Gereformeerde Gemeenten. Ze hebben daar een zekere gebondenheid waar ik niet gebonden aan wil zitten. We moeten erg oppassen een dusdanige nadruk te leggen op bepaalde tradities, die in het licht van de Schrift (en van de eeuwigheid!) niet ter zake zijn. Er is dan het gevaar dat

we het Evangelie aan banden leggen, onnodige drempels opwerpen die de doorwerking van Gods Geest hinderen. Onbedoeld kan dan hetzelfde gebeuren als waarvan we lezen in het Evangelie: genade wordt voorwaardelijk en er ontstaat ergernis aan de zoekende liefde van Jezus. En heel praktisch moeten we ook bedenken dat de Noorderkerk aan de andere kant van de Jordaan staat.”

Interview voorganger Jeruzalemkkerk Amsterdam
Ds. B.J. van der Graaf

d.d. 28 augustus 2015

Locatie: Westerwijk Amsterdam

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Wat is uw functie bij de Jeruzalemkkerk?

Ds. De Graaf: "Ik ben voor 50 procent hier predikant. Ooit ben ik als missionair gemeente predikant aangesteld. Sinds januari ben ik begeleider van de pioniersplekken van de Protestantse Kerk Amsterdam voor 3 jaren. Er zijn momenteel 10 pioniersplekken en een paar potentiële plekken."

2. Wat is de Jeruzalemkkerk?

Ds. De Graaf: "De Jeruzalemkkerk is een gemeente van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA). Het is een gemeente die voortdurend in transitie is. Het is goed om wat over de geschiedenis te weten: In 1974 was het bijna 'gedaan' met de Hervormde kerk alhier. De Gereformeerde Bond gaf toen aan het nog een keer te willen proberen met de Jeruzalemkkerk.

Toen ds. Van der Sluys er stond is het ledenaantal gegroeid met een flink deel van de leden van de plaatselijke Gereformeerde Gemeente. Ik weet niet waarom. En een ander deel van nieuwe leden kwam uit de buurt en/of was van oorsprong al Hervormd. De gemeente was (toen al) een diverse groep mensen. In de jaren '90 kwam ds. Chris van Andel. Hij was een persoon met een reformatisch – evangelisch profiel. Hij maakte aansluiting met studenten en jonge gezinnen. Een aantal van deze jongeren gaven aan wel te willen komen, mits zij de ruimte kregen voor hun muzikalent. De kerkenraad beseftte toen dat als zij aansluiting wilden met deze mensen, ze ruimte moesten geven aan veranderingsprocessen.

Zelf ben ik in 2006 gekomen."

3. Wat is de doelgroep van de Jeruzalemkkerk?

Ds. De Graaf: "De Jeruzalemkkerk wil open staan voor een ieder: de kerkelijke en onkerkelijke Amsterdammer.

De gemeente was toen ik kwam al een gavengerichte gemeente. Dit is zo op die lijn doorgegaan. Ondertussen is wel de buurt veranderd. We merken dat de doelgroep van de gemeente ook verandert. We vinden het belangrijk te blijven aansluiten bij de context.."

4. Wat is de visie van de Jeruzalemkkerk op 'kerk zijn'?

Ds. De Graaf: "We willen een gemeente zijn van leerlingen van Jezus Christus. Discipelschap vinden wij belangrijk.

De visie is: Als Jeruzalemkkerkgemeente willen we graag betrokken zijn op Jezus Christus, op elkaar en op de stad waar we in leven. We vinden dit verlangen kernachtig verwoord in woorden van Jezus in Matteüs 28: 18-20, waar Jezus tegen zijn leerlingen zegt: *'Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.'* Deze woorden worden ook wel 'de grote opdracht' genoemd.

De missie is: *De Jeruzalemkkerkgemeente wil een gemeenschap van leerlingen van Jezus Christus zijn die*

zich in al haar activiteiten richt op verdieping van de gemeenschap met hem, het leren onderhouden wat Jezus heeft opgedragen, het maken van nieuwe leerlingen en de dienst aan uitbreiding van het Koninkrijk van God in de wereld en in het bijzonder in De Baarsjes en heel Amsterdam. Kernwoorden in deze missieomschrijving zijn: leren, gemeenschap onderhouden en dienen. In al onze activiteiten -zowel naar binnen als naar buiten gericht- proberen we die kernwoorden als basis aan te houden."

5. Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen, omschrijven vanuit sociaal perspectief?

Ds. De Graaf: "Er zijn in de gemeente twee brandpunten: de Jeruzalemkerk en gebouw Westerwijk (een onderdeel van de Jeruzalemkerk op een andere locatie in Amsterdam-West). In de Jeruzalemkerk zijn we momenteel wat gericht op de jonge generatie en hebben we vooral te maken met een hoger opgeleide groep mensen.

In Westerwijk vinden ook activiteiten plaats die zich bijvoorbeeld richten op jonge moeders."

6. Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen, omschrijven vanuit theologisch perspectief?

Ds. De Graaf: "De meeste mensen die zich bij ons voegen hebben een kerkelijke achtergrond. De achtergrond is inhoudelijk erg verschillend. We hebben ook bezoekers met weinig tot geen kerkelijke achtergrond. Dat maakt dat ik eenvoudig wil preken, zodat iedereen mij kan volgen."

7. Wat is op dit moment de wijze van werving en benadering van (nieuwe) bezoekers, en door wie wordt dit gedaan?

Ds. De Graaf: "Allereerst de zondagse samenkomsten met na de dienst een moment van ontmoeting. Verder bieden we de Alpha Cursus aan, maar de afgelopen twee jaar hebben we hier geen aanmeldingen voor gehad.

We hebben introductiebijeenkomsten waar meer informatie wordt gegeven over de Jeruzalemkerk. Doordat de Jeruzalemkerk een doelgroep met wat hoger opgeleide mensen trekt, hebben we bijvoorbeeld wat gehad met kunst en cultuur. Zo hebben we een Bijbelklas voor degenen die nog onbekend zijn met de Bijbel waarin we eenvoudig Bijbelverhalen doornemen. Dit geeft vaak een link met de (taal)kunst.

We stellen de Jeruzalemkerk ook open voor concerten. We vinden het belangrijk dat de kerk tegelijk als een narthex is: een portaal als overgangsgebied tussen 'buiten' en het 'heilige deel'. Dat is contextualisatie.

De activiteiten die worden gegeven vanuit Westerwijk worden onder andere georganiseerd in samenwerking met de IZB (vereniging voor Zending in Nederland) in een project wat 'Thuis komen' heet. We verzorgen buurtmaaltijden en leiden kinderclubs. We richten ons met sommige activiteiten ook op de nieuwe bewoners, die vaak hoger opgeleid zijn (die ontwikkeling heet 'gentrificatie') omdat we ook wat willen betekenen voor de buurt. Onze missie blijft hetzelfde, maar de vorm van onze activiteiten is veranderbaar omdat we ons willen aansluiten bij de context die ook verandert.

In Westerwijk hebben we nu bijvoorbeeld ook Playgroups. Dat is een groep voor jonge moeders die met hun kinderen kunnen samenkomen."

8. Wat is het effect van de wijze van werven en benadering van (nieuwe) bezoekers?

Ds. De Graaf: "We zijn een gemeenschap geworden die momenteel gericht is op de jonge generatie. We zijn zichtbaar en in de buurt benaderbaar.

Het valt ons wel op dat de yuppen zich moeilijk binden. Dat past een beetje bij hun cultuur. We hebben nu besloten weer wat meer ons te verdiepen in de brede doelgroep die wij willen bereiken omdat we tot de conclusie kwamen dat we momenteel niet zo veel doen met diaconaat."

9. Wat zijn in uw optiek de belangrijke aandachtspunten voor het werven van (nieuwe) bezoekers?

Ds. De Graaf: "Zowel voor de Jeruzalemkerk als Westerwijk geldt dat het belangrijk is present te zijn. We starten met algemene activiteiten die niet altijd direct theologisch getint zijn. Eerst wordt er gebouwd aan de relatie en dan volgt de theologische verdieping.

We hebben in het visiedocument ook bewust omschreven dat we minder institutioneel willen zijn om ons te kunnen verbinden en ons te willen aansluiten bij de context. Om de 5 jaren wordt ons beleidsplan ook herschreven.

Verder is het belangrijk om in het leven te staan. Je moet authentiek zijn. De kloof tussen de kerk en cultuur is al groot. Als je blijft zeggen dat anderen naar jou moeten komen en moeten leren, dan moet je het niet vreemd vinden als er niemand komt.

Het is niet nodig om op traditie te moeten terugvallen. Wij gebruiken daarom ook alle Bijbelvertalingen. In mijn preekvoorbereiding maak ik wel gebruik van de oudere vertalingen, maar in de dienst moet het 'verstaanbaar' zijn. Dingen die niet nodig zijn en eventuele hobbels creëren moet je wegnemen. Je moet durven veranderen. Dat betekent wel dat de Bijbel de kern blijft. Het gaat erom dat we het Bijbelse verhaal blijven vertellen. De vraag die je moet stellen is 'durf ik de Bijbel alleen aan te bieden in een bepaald 'format' zoals de traditie, of is de Bijbel breed en breder toegankelijk?'."

10. Welke activiteiten worden er ondernomen om het contact met bezoekers te behouden en de onderlinge samenhang te versterken?

Ds. De Graaf: "We hebben de verdiepingscursus. Deze is bedoeld voor een ieder die meer kennis wil opdoen over het geloof. Een speciaal leertraject hiervan in de 40 dagen tijd voorafgaand aan Pasen, is gericht op het doen van belijdenis en/of het laten dopen, voor hen die dit wensen.

Verder hebben we huiskringen, gemeentedagen en gebedskringen.

Bij deze activiteiten zijn ook gewoon nieuwe bezoekers welkom. De antwoorden op deze vraag, hebben dus een overlapping met de antwoorden op vraag 7."

11. Op welke wijze komt evangelisatie als specifiek onderdeel tot uiting bij de Jeruzalemkerk en wat is het effect hiervan?

Ds. De Graaf: "Door middel van de genoemde wervingsactiviteiten. We hebben een commissie die zich speciaal bezig houdt met de entree van nieuwe bezoekers. Bijvoorbeeld met de introductiecursus.

De laatste 10 jaar hebben we 10 dopelingen gehad. Deze kwamen dan niet eens zozeer via onze activiteiten binnen, maar meer via het netwerk van gemeenteleden. Momenteel is er wat stilstand in de groei. Dat zou kunnen komen doordat we nu als PKA gemeenten wat in dezelfde 'vijver' vissen. Er zijn tenslotte nu ook meer kerken in Amsterdam. Denk bijvoorbeeld aan jongeren die naar de Hillsong-gemeente gaan. We moeten het nu vooral hebben van mensen die vanuit de dorpen hier naartoe komen. En we zien dat er mensen vanuit gemeenten als de Hillsong na verloop van tijd weer terugkomen omdat ze dan toch weer behoefte hebben aan een 'gewone' gemeente."

12. Wat is uw theologische visie op evangelisatiewerk?

Ds. De Graaf: "Het gaat erom dat mensen leerling van Jezus Christus worden. We nodigen ze uit om die reis aan te gaan en met ons mee op weg te gaan. Het is een gaandeweg ontdekken wat het waard is. Dat is wat anders dan dat je direct 'voorgedrukte' thema's voorlegt als zonde en vergeving. Als je als kerk de ruimte geeft dat ze 'aan tafel komen zitten' dan ben je op weg. De insteek hierin is 'Jezus als Leraar'. Hij wil(de) Zijn ideeën delen. Van daaruit komen ook de thema's als verzoening door zijn kruisdood en nieuw leven door zijn opstanding aan de orde."

13. Hoe zou u het huidige netwerk van de Jeruzalemkerk omschrijven?

Ds. De Graaf: "Dat is nog een beetje lastig als ik het gemeentebreed zie. Zelf heb ik veel genetwerkt. Dat bleef vaak bij mij hangen."

14. Op welke manier wordt er gewerkt aan het uitbreiden van netwerken?

Ds. De Graaf: "We hebben nu in de Jeruzalemkerk een deel van de bovenverdieping van het gebouw verbouwd tot ontmoetingsruimte. Op vrijdag zijn daar 'stille werkplekken' met WIFI waar mensen uit de buurt kunnen komen. We noemen deze plek 'Van Boven'. Veel mensen die zich hier melden komen uit dit stadsdeel.

We zoeken naar partnerschap. We willen graag dat gemeenteleden iemand meenemen. We sporen hen hiertoe ook aan, maar men moet dat ook durven. We merken dat velen schroom hebben. Gemeenteleden hebben toch snel het gevoel dat ze de relatie met de persoon uit hun netwerk op het spel zetten. We proberen hier de kerkdiensten ook wel in te richten voor nieuwkomers.

15. Hoe zou u de sfeer of 'klimaat' van de Jeruzalemkerk omschrijven?

Ds. De Graaf: "Vrij open naar nieuwkomers, hoewel dat steeds weer aangemoedigd moet worden. Verder is de sfeer ontspannen en ervaren mensen vrijheid hun eigen weg te vinden. Tegelijk zijn we ook geworteld in de traditie en herkennen mensen dat."

16. Welke verwachtingen heeft u van de bezoekers en wat zijn uw gestelde doelen?

Ds. De Graaf: "We willen rechtdoen aan het geweten van mensen. We vinden het belangrijk aanspreekbaar te zijn, maar je kunt Amsterdammers niets opdringen.

Dat betekent dat we dus soms ook dingen accepteren waar we zelf moeite mee hebben. We merken dat zij gaandeweg zelf veranderen van inzicht. We blijven wel in gesprek over wat het Evangelie van ons vraagt en wat het belooft. Soms is de levenswandel van mensen, waar wij moeite mee hebben, bij de ander ontstaan vanuit veel strijd. Je kunt mensen beschadigen als je dan tucht gaat toepassen. Dan gaan ze de kerk uit, terwijl tucht van oorsprong 'trekken' betekent. We willen plaats geven aan kwetsbaren, maar dan moet je wel bereid zijn om de last van de ander mee te dragen."

17. Wanneer wordt een bezoeker officieel opgenomen binnen de Jeruzalemkerk en wat acht u hierbij van belang?

Ds. De Graaf: "Mensen kunnen lid worden of belangstellende zijn. Zie verder mijn antwoord van vraag 9."

18. Welke verwachtingen hebben de bezoekers, denkt u, van de Jeruzalemkerk?

Ds. De Graaf: "In aansluiting op de al gegeven antwoorden: Amsterdammers zijn niet van de regeltjes. Het is de 'stad van de vrijheid'. We merken dat als wij in gesprek blijven, mensen zelf gaan nadenken en elkaar bevragen naar onder andere hun levenswandel en keuzes die zij maken."

19. Hoe ervaart u het werk in de seculiere context van Amsterdam in verhouding tot de achterban van uw kerkelijke organisatie? En hoe gaat u hiermee om?

Ds. De Graaf: "We staan bekend als de kerk met een Gereformeerde Bond achtergrond. Er wordt hierdoor naar ons gekeken. We merken dat we groeien in waardering. We behoren binnen de PKA tot de vitaalste wijken.

20. Op welke manier wordt er samengewerkt met de kerkelijke achterban?

Ds. De Graaf: "Andere PKN gemeenten zien kerken in een stad als een laboratoria. Ze nemen ons serieus en we voelen ons wel gedragen door hen. Ze oordelen mild over dingen die er bij ons gebeuren wat in hun gemeenten soms (nog) niet wenselijk is. Men beseft waarschijnlijk dat ook de orthodoxe gemeenten een verschuiving zullen gaan meemaken."

21. Is er samenwerking met andere kerkelijke projecten in Amsterdam en zo ja, hoe?

Ds. De Graaf: "Het project Thuiskomen wordt gedaan in samenwerking met de IZB.

We zijn verder aangesloten bij Amsterdam in Beweging (AiB). Het is heel belangrijk hier onderdeel van te zijn. We kunnen er ervaringen delen, werken aan netwerkuitbreiding, het is bemoedigend en inspirerend. Het is interkerkelijk; er is onderling respect en ruimte voor elkaar. Verder zijn we aangesloten bij het 'City to City netwerk'. En natuurlijk een onderdeel van de PKA."

22. In hoeverre acht u een samenwerking met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' als mogelijk en wenselijk?

Ds. De Graaf: "Op het niveau van Amsterdam in Beweging zou dit zeker mogelijk zijn. Dit is echt fijn. Het levert ook praktische tips op en niemand legt de ander iets op.

Verder kan er best veel. Kanselruil zou mogelijk zijn."

Interview voorganger Hoop voor Noord Amsterdam Jurjen ten Brinke

d.d. 7 juli 2015

Locatie: Amsterdam-Noord

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. Wat is uw functie bij Hoop voor Noord?

Jurjen: "Ik ben evangelist met preek- en sacramentbevoegdheid in de Kruiskerk van Amsterdam-Noord."

2. Wat is Hoop voor Noord?

Jurjen: "Hoop voor Noord is een zendingsgemeente binnen de Christelijk Gereformeerde Kerken. Amsterdam-Noord is een multicultureel stadsdeel en daarom is Hoop voor Noord ook een multiculturele zendingsgemeente. Vanaf dag 1 was het doel om een kerk te creëren, al beseffen we goed dat de Heere dit werkt. Dit alles overeenkomstig de kenmerken van de ware kerk uit artikel 29 uit de Nederlandse Geloofsbelijdenis: zuivere prediking, bediening van de sacramenten en de toepassing van de tucht. Wij hebben niet alleen de roeping mensen te 'vissen', maar de mensen daarna ook een plek te kunnen bieden."

3. Wat is de doelgroep van Hoop voor Noord?

Jurjen: "Wij richten ons op iedereen uit de buurt. Op de persoon die niet (meer) gelooft."

4. Wat is de visie van Hoop voor Noord op 'kerk zijn'?

Jurjen: "Wij geloven dat elke christen het licht van Jezus mag verspreiden op zijn plek. Samen zijn we een gemeenschap, een lichaam van Christus. We focussen op de verantwoordelijkheid die ieder heeft in zijn of haar omgeving.

De kerk is een instrument van God om Zijn Koninkrijk in deze wereld zichtbaar te maken. De kerk of het stichten van een kerk is dus niet het doel op zich."

5. Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen, omschrijven vanuit sociaal perspectief?

Jurjen: "We ontvangen mensen uit alle sociale klassen. Van hoog opgeleide mensen tot mensen die ernstige psychische problematiek hebben of mensen die hier illegaal verblijven. Ook rijke en arme mensen zijn vertegenwoordigd."

6. Hoe zou u de bezoekers die op dit moment komen, omschrijven vanuit theologisch perspectief?

Jurjen: "Als vreemdelingen en bijwoners. We hebben het verlangen hen erbij te betrekken zodat zij deel uit mogen maken van de christelijke gemeenschap."

7. Wat is op dit moment de wijze van werving en benadering van (nieuwe) bezoekers, en door wie wordt dit gedaan?

Jurjen: "De belangrijkste wervingsactiviteiten die worden gedaan zijn buurtwerk, taalgroepen en kinder- en jongerenwerk. Maar de meeste mensen komen hier binnen via mond-tot-mond reclame. We proberen de samenkomsten en alle activiteiten zó in te richten dat niet- of andersgelovigen zich toch op hun gemak voelen. Mensen nemen burens, familieleden, vrienden en collega's mee naar de kerk.

Wat betreft het buurtwerk huren wij verschillende buurthuizen waar we op vaste tijden aanwezig zijn en een activiteit verzorgen. We proberen hierbij aan te sluiten bij de (rituele) behoeften van de mensen in die

buurt. Het doel is dan niet zozeer mensen in de kerk te brengen, maar God naar de mensen te brengen.”

8. Wat is het effect van de wijze van werven en benadering van (nieuwe) bezoekers?

Jurjen: “Hoop voor Noord is een groeiende gemeente. Onlangs hebben we ons weer kunnen vestigen in een nieuw buurthuis.”

9. Wat zijn in uw optiek de belangrijke aandachtspunten voor het werven van (nieuwe) bezoekers?

Jurjen: “Als er een nieuw persoon binnenkomt proberen we eerst een gesprek aan te gaan. We hebben hierbij vooral een luisterhouding.

Als de persoon geen christen is, wordt hij / zij uitgenodigd bij de oriëntatiecursus christelijk geloof en krijgt dan een maatje toegewezen.

Mensen die een levensverandering meemaken worden uitgenodigd voor een doopcursus. Ook dan blijft de persoon een maatje behouden.

Als de persoon christen is en lid is van een andere kerk, willen we weten waarom hij wil overstappen naar Hoop voor Noord. Tenzij men vanuit een andere plaats hier komt wonen. We vinden het belangrijk dat men in vrede weggaat vanuit de andere gemeente. Hiervoor leggen wij ook contact met de voorganger van deze kerk.

We vinden het belangrijk dat nieuwe mensen eerst een tijdje wennen bij ons. Iedereen die zich bij ons wilt voegen doet ook een DNA cursus (bestaande gelovigen en nieuwe gelovigen). Dat is een cursus waarin de visie en kernpunten worden uitgelegd.”

10. Welke activiteiten worden er ondernomen om het contact met bezoekers te behouden en de onderlinge samenhang te versterken?

Jurjen: “De atmosfeer is dat iedere vaste bezoeker (lid of geen lid) wat doet. We streven ernaar dat ieder 1 keer per maand wat doet in de zondagse samenkomsten. En dat een kwartaal lang. Per zondag zijn er 35 mensen actief. Dat kan van alles zijn: folders uitdelen bij de deur, meewerken in de muziekgroep en dergelijke. Nieuwe leden mogen aangeven welke taak zij zouden willen vervullen. We hebben ook een groep niet-leden die taken vervullen. Zelfs niet-christenen vervullen taken. Velen van hen zijn zoekende in hun leven.

Er is wel een onderscheid in levels bij leiderschap en taken die men kan vervullen. Er zijn vier levels. Bij de eerste twee levels is er sprake van leiderschap zoals een kringleider, die belijdend christen in daad en woord dient te zijn. Bij de derde en vierde level is er sprake van een ‘klein’ groepsleiderschap of een praktisch leiderschap waarbij men bijvoorbeeld kinderwerker is (kleine groepsleider) of het geluid regelt. Ook een ongelovige mag deze taak vervullen mits hij geen verwarring teweeg brengt aangaande het christelijk geloof en zelf verlangend is God te leren kennen.”

11. Op welke wijze komt evangelisatie als specifiek onderdeel tot uiting bij (naam project) en wat is het effect hiervan?

Jurjen: “Wij zijn gericht op de buurt. We proberen contacten te leggen. Hebben een luisterhouding wanneer we met mensen in gesprek zijn. We proberen in de buurt goodwill op te wekken door onder andere een goede communicatie over onze activiteiten. Kortom: we zorgen eerst voor aansluiting. Het evangeliserende gesprek komt later.

We hebben een periode gehad waarin er mensen werden gedoopt en vervolgens wegbleven. Daarom hebben we nu een strenger traject. De DNA cursus is inhoudelijk echt belangrijk zodat mensen weten wat het christelijke leven (in een gemeenschap als Hoop voor Noord) inhoudt.”

12. Wat is uw theologische visie op evangelisatiewerk?

Jurjen: “Het is heel belangrijk dat je eerst aansluiting vindt met de buurt. Paulus deed dat ook op de Areopagus. Je kunt niet iedere persoon die je ontmoet op eenzelfde manier of volgens eenzelfde ‘systeem’

benaderen. We moeten bijvoorbeeld erg oppassen om mensen die we ontmoeten op eenzelfde manier of tijdstip aan te spreken met de opmerking dat we zondaar zijn. Velen van de mensen die we ontmoeten in Amsterdam voelen zich geen zondaar en vinden dat het prima met hen gaat. Voor hen zal je dus een ander startpunt in het gesprek moeten zoeken. Immers, de Heilige Geest overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel.”

13. Hoe zou u het huidige netwerk van Hoop voor Noord omschrijven?

Jurjen: “We hebben een breed netwerk in de buurt met mensen van allerlei culturen en uit allerlei sociale klasse.”

14. Op welke manier wordt er gewerkt aan het uitbreiden van netwerken?

Jurjen: “Er is al veel gezegd, maar het komt neer op een goede communicatie. Dus als je op het kerkplein een barbecue gaat houden en je verwacht wat geluidsoverlast, stel de burens ertoe op de hoogte. Dan maak je bekend wie je bent en wat je doet en kweek je ook goodwill.

Als voorganger zit ik zelf in verschillende buurtverenigingen. Zo leg je ook contacten.”

15. Hoe zou u de sfeer of ‘klimaat’ van Hoop voor Noord omschrijven?

Jurjen: “Open, warm, sociaal. Hoop voor Noord heeft een welkome uitstraling, maar is ook een echte stadskerk met relatief veel doorstroom. De echte Noordelingen blijven natuurlijk lange tijd betrokken.”

16. Welke verwachtingen heeft u van de bezoekers en wat zijn uw gestelde doelen?

Jurjen: “We verlangen ernaar dat mensen discipel, volgeling van Jezus worden. En Hem in hun leven navolgen. Dat is uiteindelijk het doel; maar dat is ook Gods werk. We bidden dat Gods Geest harten opent en dat Hij Zijn werk doet.

Verwachtingen... hebben we niet echt van bezoekers. Echt alles is al langs gekomen. Natuurlijk verwachten we een soort basisrespect, zoals we dat in onze samenleving allemaal willen. Maar als iemand het niet met de preek eens is en opstaat om dat te vertellen, dan is dat ook oké.”

17. Wanneer wordt een bezoeker officieel opgenomen binnen Hoop voor Noord en wat acht u hierbij van belang?

Jurjen: “Als je bij Hoop voor Noord komt, dan hoor je erbij. Als je langer komt en je schrijft je in voor de e-mail nieuwsbrief (of je gaat een taak doen), dan ben je vaste bezoeker. Wil je lid worden, dan volg je eerst de DNA cursus.

We hebben leden, maar ook veel niet-leden. Mensen kunnen hoe dan ook een taak krijgen bij Hoop voor Noord en opgenomen worden in de groep. Zie ook vraag 10.”

18. Welke verwachtingen hebben de bezoekers, denkt u, van Hoop voor Noord?

Jurjen: “Ze verwachten een plek waar God centraal staat én waar gezelligheid is. Sommige mensen hebben niets met God (zéggen ze), maar komen omdat ze graag sociale contacten willen. Amsterdammers zijn wel kritisch op wat ze krijgen. Als de preek niet aansprekend of helder genoeg is, dan krijg ik dat snel genoeg terug.”

19. Hoe ervaart u het werk in de seculiere context van Amsterdam in verhouding tot de achterban van uw kerkelijke organisatie? En hoe gaat u hiermee om?

Jurjen: “Dat levert wel eens spanningen op. Maar de richtlijn voor ons is: zorg dat je inhoudelijk en theologisch sterk staat. En dat je nooit dingen doet die je zelf niet kunt verantwoorden. Alles eromheen, de verpakking zeg maar, is niet onaantastbaar en kan dus wisselen.

Als je authentiek in de achterban deelt waar je tegenaan loopt, wat de mooie dingen en zegeningen zijn en waar de moeiten liggen... dan kom je een heel eind in de verhouding tot elkaar, is mijn ervaring.”

20. Op welke manier wordt er samengewerkt met de kerkelijke achterban?

Jurjen: "We maken deel uit van een kerkverband. Dus in dat verband zijn we zustergemeente. Ook schrijven we een paar keer per jaar een nieuwsbrief voor donateurs en hebben de betaalde krachten in Hoop voor Noord een persoonlijke achterban, die elk kwartaal met nieuwsbrieven op de hoogte wordt gehouden. Bovendien zetten we regelmatig mensen uit andere kerken in bij onze activiteiten. Dat verdient echter geen voorkeur en sowieso moet het niet zo zijn dat zij 'overheersend' zijn, want we willen een kerk met en voor de Amsterdammers zijn."

21. Is er samenwerking met andere kerkelijke projecten in Amsterdam en zo ja, hoe?

Jurjen: "Ja, we maken gelukkig deel uit van Amsterdam in Beweging voor Jezus Christus, een partnerschap van kerken met gereformeerde wortels, die samenwerken als het gaat om missionair kerk-zijn in de stad. We preken bij elkaar en wisselen daar waar mogelijk of nodig gemakkelijk leden uit, over kerkmuren heen. Bovendien denken we na over ecclesiologie in de stad.

Dat doen we overigens ook in het kerkplantingsnetwerk City to City Europe. Met collega's uit grote steden in Europa. Dit netwerk is vormgegeven vanuit Redeemer Presbyterian Church in New York. Veel kerken uit Amsterdam in Beweging participeren ook in City to City.

Een derde verband, waar diverse kerken vanuit Amsterdam in participeren (en wij dus ook) is International Church Plants."

22. In hoeverre acht u een samenwerking met evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' als mogelijk en wenselijk?

Jurjen: "Beide. We kunnen leren van elkaar, een bemoediging en stimulans zijn voor elkaar en gemeenteleden motiveren een kijkje te nemen bij elkaar."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 12 augustus 2015

Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "7,5 jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Ik heb een keer computerles gehad vanuit het buurthuis in de Jordaan. Ook zit ik daar nog op een koor. Ik ben zondags aanwezig in het buurthuis in de Jordaan wanneer men sociale activiteiten doet. Ik heb een periode geholpen met koffieschenken en soep bedienen in dit buurthuis."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ik weet niet van het bestaan van 'Bij Simon de Looier'. Het zal wel iets zijn van Bijbelkennis verspreiden, zoals op dit foldertje staat wat je me aanreikt."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Het zullen wel geïnteresseerden zijn in de Bijbel."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee. Ik weet genoeg van de Bijbel."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Een inloop voldoet wel in de Jordaan. Er zullen dan vast veel alleenstaanden komen. Je kunt er vast interessante gesprekken opdoen."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Ja, ik heb een religieuze achtergrond. Soms komt het in het dagelijkse leven zomaar ter sprake. Soms ga ik ook naar de kerk als het op mijn pad komt. Wat ik ook belangrijk vind in de kerk is de kunstzinnigheid en de muziek."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 12 augustus 2015

Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "25 jaren".

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Goed als zoiets er is."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Nee, ik heb er zelf geen behoefte aan."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ik ken het niet."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Geen idee."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee. Ik ken het niet."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Geen idee."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Nee, ik ben niet gelovig."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 20 augustus 2015

Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Dhr.: "Ongeveer 20 jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Dhr.: "Belangrijk, dat is gezellig."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Dhr.: "Het is goed voor de contacten. Als je alleen bent is dat ongezond."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Dhr.: "Aan feesten zoals een Jordaan festival."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Dhr.: "Er zal wel koffie geschonken worden."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Dhr.: "Geen idee."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Dhr.: "Nee." (geen reden)

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Dhr.: "Geen."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Dhr.: "Nee."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 20 augustus 2015

Locatie: Eetcafé De Jordaan

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "Ik ben hier geboren en woon hier dus 74 jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk, maar het is er nu weinig. Bij het buurthuis 'Het Claverhuis' wordt ook steeds minder gedaan."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Zelf doe ik dat niet meer, met mijn leeftijd. Maar leuke activiteiten zouden zijn klaverjassen, bingo of sjoelen."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ik weet van het bestaan, maar verder heb ik geen idee."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Er zal wel van alles komen."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Heel vroeger ben ik er een keer geweest, maar verder weet ik het niet meer."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Geen idee."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Wat is dat? Oh, of ik Katholiek ben. Nee, ik ben niet gelovig."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 20 augustus 2015

Locatie: Oude Looiersstraat

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "13 jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Belangrijk."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Iets voor de kinderen."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ja. Er zijn religieuze bijeenkomsten, kinderactiviteiten, zondagse bijeenkomsten"

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Nee."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Ik ben een keer wezen kijken naar de boeken. Het is daar wel goed."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Goed dat het er is. Maar het zal moeilijk werk zijn. Er is al zoveel te doen in de stad. Jullie zouden iets met kunst moeten doen."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Ja. Ik ben Grieks Orthodox."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 20 augustus 2015

Locatie: Looiersgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Echtpaar: "We wonen al 50 jaren aan de Looiersgracht."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Echtpaar: "Dat is er niet meer. Maar het is niet goed als mensen zo afkerig doen. Je niet groeten en dergelijke. Vroeger was het anders in de Jordaan, maar de Jordanezen gaan allemaal dood."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Echtpaar: "Dat is wel goed."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Echtpaar: "Het buurthuis aan de Elandsgracht (het Claverhuis) is niet veel meer. Je hebt daar iets van een koffiemorgen of bingo. Dat is wel leuk."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Echtpaar: "Er wordt koffie geschonken."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Echtpaar: "Het zijn wel goeie mensen. Misschien wel mensen die geen geld hebben, maar dan is het ook goed dat ze komen."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Echtpaar: "Nee, dat doe ik niet want dan willen ze je bekeren."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Echtpaar: "Ja." (geen reden)

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Echtpaar: "Nee."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 20 augustus 2015

Locatie: Tweede Looiersdwarsstraat

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Dhr.: "Ik woon twaalf jaar hier in de Tweede Looiersdwarsstraat."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Dhr.: "Die zijn er toch niet meer."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Dhr.: "Dat is goed."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Dhr.: "Het is te warm om hierover na te denken."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Dhr.: "Dat is een kerk."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Dhr.: "Van alles. In Amsterdam is alles."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Dhr.: "Nee" (geen reden)

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Dhr.: "Het is mij te warm om me hiermee bezig te houden. Ze verprutsen hier de buurt met alle auto's en parkeerplaatsen."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Dhr.: "Nee, wie wel?"

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 28 augustus 2015

Locatie: Passeerdersgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Dhr.: "35 Jaren. In de Passeerdersgracht."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Dhr.: "Niet zoveel. Ik heb wel contact met de burens, maar ik hoef echt niet met iedereen contact."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Dhr.: "Het geeft sociale samenhang als er zo'n buurthuis is waar activiteiten worden gedaan. Maar zelf neem ik er geen deel aan."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Dhr.: "Ik zal er geen deel aan nemen, maar wat vaak wel leuk gevonden wordt is iets van gym, schaken of een bridgeclub."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Dhr.: "Dat is een Gereformeerde kerk. Ik weet dat ze er stapels Bijbels hebben. Die heb ik er eens zien liggen. Het maakt op mij een rechtse indruk, maar ik weet niet meer hoe ik aan die indruk ben gekomen, of ik het van iemand heb gehoord ofzo. In ieder geval is zeker de rechtzinnige leer voor mij niet aansprekend."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Dhr.: "Geen idee."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Dhr.: "Nee. Ik heb er geen behoefte aan."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Dhr.: "Geen idee. Wat ik wel mooi vindt zijn de oude Rooms-Katholieke kerkgebouwen vanwege hun 19de eeuwse architectuur, zoals de Krijtberg."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Dhr.: "Nee, ik ben atheïst. Ik ben natuurkundige. Als je natuurkundige bent kan je niet in de Bijbel geloven."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 28 augustus 2015

Locatie: Passeerdersgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Jongeman: "3 Jaren aan deze Passeerdersgracht."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Jongeman: "Een beetje."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Jongeman: "Niet zo belangrijk."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Jongeman: "Iets met muziek."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Jongeman: "Ik weet dat het bestaat, maar geen idee wat voor een werk wordt gedaan."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Jongeman: "Niks".

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Jongeman: "Ik ben er niet genoeg van op de hoogte."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Jongeman: "Geen idee."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Jongeman: "Een beetje. Ik ben Rooms-Katholiek opgegroeid. Ik geloof nu in Rastafari".

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 28 augustus 2015

Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "43 Jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Wel belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Ik maak er geen gebruik van."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Geen idee. Misschien iets met creatief bezig zijn."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ik weet van hun bestaan. Je kunt er Bijbelles krijgen. Als je problemen hebt kan je daar terecht."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Niks"

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee, ik wilde wel steeds. Maar het is er niet van gekomen."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Jawel. Contacten zijn belangrijk."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Ja, ik ben gelovig." (geen toelichting)

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 16-9-2015

Locatie: Speeltuinvereniging 'Ons genoeg' Elandstraat

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "Ik woon nu in het centrum, maar ik heb tot voor kort lang in de Jordaan gewoond. In totaal 15 jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Het is belangrijk om sociale contacten te hebben."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Belangrijk, want ik kan daar andere mensen ontmoeten."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Activiteiten waar ik contacten kan leggen en activiteiten voor kinderen."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ik weet dat het bestaat. Ik heb een keer iets ervan in de krant gezien. Maar verder weet ik het niet."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Geen idee."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee. Misschien doe ik dat een keer."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Geen idee."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Ik heb een Boeddhistische achtergrond."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 16-9-2015 Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "2,5 Jaar"

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Voor de kinderen."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Ik heb zojuist mijn kinderen daar gebracht. Naar het buurthuis Claverhuis. Ze doen daar iets met figuurzagen. Een ander kind van mij heeft daar fluitles. En ze organiseren ook vakantiecampen voor kinderen. Belangrijk dus."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Ik hoef er zelf niet heen. Het is wel goed voor mijn kinderen."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ik ken het niet".

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

—

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

—

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

—

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Nee".

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 16-9-2015 Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "Sinds 1987. Dus 28 jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk. Ik ben zelfs bestuurder (geweest) voor het wijkcentrum hier."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Iets met groenprojecten of iets met het bieden van sociale hulp."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Je kunt daar een gesprek krijgen als je in de knel zit."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Mensen die behoefte hebben aan gezelschap en ontmoeting. Het zullen ook eenzame mensen zijn of mensen die structuurbehoefstig zijn."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee, ik heb een ander geloof en eigen behoeften."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Jawel. Het is er voor mensen die er behoefte aan hebben."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Ja, ik ben Joods."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 16-8-2015 Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "15 Jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Niet zo belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Niet zo belangrijk."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Niet"

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw: "Daar houden ze zich met God bezig."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Niets"

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee. Wat moet ik er doen?"

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw: "Geen idee."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw: "Nee"

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 16-9-2015

Locatie: Speeltuinvereniging 'Ons genoeg' Elandstraat

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "26 Jaren"

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Belangrijk voor de kinderen."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Ja, belangrijk dus."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw. "Iets voor de kinderen."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Nee, ken ik niet."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

-

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

-

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

-

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Nee"

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 22-10-2015

Locatie: Snackbar 'Stoot je hoofd niet' Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Dhr.: "12 Jaren".

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Dhr.: "Heel belangrijk om goede mensen om je heen te hebben."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Dhr.: "Belangrijk".

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Dhr.: "Dat doen vooral oude mensen. Ik niet."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Dhr.: "Het is een kerk. Ze doen goed werk." (De man kan zich in verband met zijn beperkte Nederlandse spreekvaardigheid niet verder uitdrukken.)

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Dhr.: "Niks"

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Dhr.: "Nee, ik ben van een andere kerk."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Dhr.: "Ja, want het is een kerk."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Dhr.: "Ja, ik ben Syrisch Orthodox"

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 22-10-2015

Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "40 Jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Niet erg belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Dat is voor mij niet nodig. Er zit er hier ook één aan de Elandsgracht 'Het Claverhuis'."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Geen"

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Ik ken het als een kerk, maar ik weet niet wat er wordt gedaan."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Niks, ik ben er niet geweest."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee, ik heb er geen behoefte aan."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Geen idee"

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Nee"

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 22-10-2015

Locatie: Elandsgracht

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Dhr.: "Vanaf de oorlog."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Dhr.: "Wel belangrijk"

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Dhr.: "Belangrijk"

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Dhr.: "Ons genoeg" (Een vereniging aan de Elandstraat.)

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Dhr.: "Het is een protestantse organisatie."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Dhr.: "Verder geen idee."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Dhr.: "Nee. Ik ben zelf druk genoeg. Voor mij is God een twijfelgeval. Er zijn twee mogelijkheden. Of Hij is er of Hij is er niet."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Dhr.: "Het is iets voor protestanten."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Dhr.: "Hetzelfde antwoord. Ik twijfel of God er is."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 22-10-2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "5 Jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Heel belangrijk. Ik ga er wel eens heen."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Iets met muziek."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Het is een kerk."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Weet ik niet precies."

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Ja, vorige week ben ik net een keer binnen geweest met de hond. Je kunt er ook iets kopen."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Ja, het is wel leuk."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Nee. Of nou ja, eigenlijk wel een beetje."

Interview buurtbewoner bezoeker Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

d.d. 22-10-2015

Locatie: Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Vormgeving

Er is sprake van een half gestructureerd interview met vooraf opgestelde vragen als een leidraad voor het gesprek.

Vragen

1. *Hoe lang woon je (ongeveer) in de Jordaan?*

Mw.: "5 Jaren."

2. *Hoe belangrijk is het hebben van buurtcontacten voor jou?*

Mw.: "Belangrijk."

3. *Hoe belangrijk is de aanwezigheid van een buurthuis en/of inloop in de Jordaan voor jou?*

Mw.: "Belangrijk."

4. *Bij welke buurtactiviteiten zou je overwegen deel te nemen?*

Mw.: "Ik neem zelf niet deel."

5. *Wat weet je van het werk dat bij 'Bij Simon de Looier' wordt gedaan?*

Mw.: "Het is een kerk."

6. *Wat weet je van de mensen die bij 'Bij Simon de Looier' komen?*

Mw.: "Geen idee"

7. *Ben je zelf wel eens bij 'Bij Simon de Looier' binnen geweest? Waarom wel/niet? Zo ja, wat vond je ervan?*

Mw.: "Nee, ik ben niet gelovig."

8. *Denk je dat 'Bij Simon de Looier' voldoet aan een behoefte in de Jordaan? Waarom wel/niet?*

Mw.: "Ja, er kunnen mensen komen."

9. *Ben je religieus? Zo ja, welke religie?*

Mw.: "Nee."

Bijlage 11 Registratie bezoekers inloop (20-6-2015 – 11-9-2015)

Registratie bezoekers inloop 'Bij Simon de Looier'
(20-6-2015 – 11-9-2015)

Dag	Datum	Totaal aantal bezoekers	Aantal eenmalige nieuwe bezoekers uit Amsterdam en omstreken	Aantal nieuwe bezoekers uit Amsterdam en omstreken dat 2 of meer keer is gekomen van 20-6-2015 – 11-9-2015	Aantal bezoekers uit achterban of verafgelegen plaatsen
Zaterdag	20-6	10	-	-	-
Dinsdag	23-6	14	1	-	2
Woensdag	24-6	16	-	-	8
Donderdag	25-6	10	-	-	-
Vrijdag	26-6	5	-	-	-
Zaterdag	27-6	20	1	-	10
Dinsdag	28-6	15	1	-	-
Woensdag	1-7	11	1	-	-
Donderdag	2-7	7	-	-	-
Vrijdag	3-7	11	-	-	-
Zaterdag	4-7	10	-	-	-
Dinsdag	7-7	11	-	-	-
Woensdag	8-7	11	-	Mw. A.	-
Donderdag	9-7	11	-	-	-
Vrijdag	10-7	10	1	-	-
Zaterdag	11-7	15	-	-	-
Dinsdag	14-7	14	2	-	-
Woensdag	15-7	11	-	-	-
Donderdag	16-7	11	-	Mw. A.	-
Vrijdag	17-7	10	2	-	-
Zaterdag	18-7	13	-	-	-
Dinsdag	21-7	12	3	-	-

Registratie bezoekers inloop 'Bij Simon de Looier'
(20-6-2015 – 11-9-2015)

Woensdag	22-7	7	-	Mw. A.	-
Donderdag	23-7	13	-	Mw. A.	2
Vrijdag	24-7	8	-	Mw. A.	-
Zaterdag	25-7	12	-	-	-
Dinsdag	28-7	16	-	Mw. A.	2
Woensdag	29-7	26	2	Mw. A.	7
Donderdag	30-7	15	-	Mw. A.	-
Vrijdag	31-7	10	-	-	2
Zaterdag	1-8	16	1	-	2
Dinsdag	4-8	10	-	Mw. A.	2
Woensdag	5-8	15	-	Mw. A	1
Donderdag	6-8	15	-	-	7
Vrijdag	7-8	4	-	-	-
Zaterdag	8-8	13	-	-	-
Dinsdag	11-8	12	1	-	-
Woensdag	12-8	9	-	-	-
Donderdag	13-8	11	1	-	2
Vrijdag	14-8	7	-	-	1
Zaterdag	15-8	18	2	-	2
Dinsdag	18-8	16	-	-	-
Woensdag	19-8	9	-	-	-
Donderdag	20-8	14	1	-	2
Vrijdag	21-8	11	-	-	-
Zaterdag	22-8	15	-	-	4
Dinsdag	25-8	15	1	-	-
Woensdag	26-8	11	-	-	-

Registratie bezoekers inloop 'Bij Simon de Looier'
(20-6-2015 – 11-9-2015)

Donderdag	27-8	10	1	-	-
Vrijdag	28-8	8	-	-	2
Zaterdag	29-8	12	-	-	6
Dinsdag	1-9	9	-	-	-
Woensdag	2-9	9	-	-	-
Donderdag	3-9	11	1	-	-
Vrijdag	4-9	9	-	-	-
Zaterdag	5-9	13	1	-	-
Dinsdag	8-9	9	1	-	-
Woensdag	9-9	8	1	-	-
Donderdag	10-9	7	-	-	-
Vrijdag	11-9	6	-	-	-

Gemiddeld totaal aantal bezoekers per dag	
Zaterdag	13
Dinsdag	12
Woensdag	11
Donderdag	11
Vrijdag	8

Aantal eenmalig nieuwe bezoekers uit Amsterdam en omstreken	
Totaal	26
Gemiddeld per week	2

Aantal nieuwe bezoekers uit Amsterdam en omstreken dat 2 of meer keer komt	
Totaal	1

Opmerking: deze lijst is bijgehouden tijdens de zomervakantie waardoor het aantal bezoekers uit de achterban waarschijnlijk hoger is en zijn invloed heeft op het totale aantal bezoekers.